

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

#MİLLİ
TEKNOLOJİ
HAMLESİ

DOĞU ANADOLU KALKINMA AJANSI

2024 YILI

ÇALIŞMA PROGRAMI

1 OCAK - 31 ARALIK 2024

2024 YILI ÇALIŞMA PROGRAMI

1 OCAK-31 ARALIK 2024

EYLÜL 2023

Bitlis-Hakkâri-Muş-Van (TRB2)

İÇİNDEKİLER

1. YÖNETİCİ ÖZETİ	1
2. GİRİŞ	3
2.1 KURULUŞ VE ORGANİZASYON YAPISI	4
2.2 KURUMSAL TEMEL POLİTİKALAR	5
3. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR	6
3.1 BEŞERİ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (BSG-SOP) 7	
3.1.1. Amaç	7
3.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	7
3.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri	13
3.1.4. Proje ve Faaliyetler	18
3.1.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması	27
3.1.6 İzleme ve Değerlendirme	28
3.2 VAN GÖLÜ HAVZASI ve HİTERLANDI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (VAHA-SOP) 29	
3.2.1 Amaç	29
3.2.2 Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	29
3.2.3 Sonuç ve Çıktı Hedefleri	32
3.2.4 Proje ve Faaliyetler	36
3.2.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması	42
3.2.6 İzleme ve Değerlendirme	43
3.3 EMEK YOĞUN SEKTÖRLERİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EYSG-SOP)	45
3.3.1 Amaç	45
3.3.2 Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi	45
3.3.3 Sonuç ve Çıktı Hedefleri	47
3.3.4 Proje ve Faaliyetler	49
3.3.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması	54
3.3.6 İzleme ve Değerlendirme	56
4 KURUMSAL GELİŞİM	58
4.1 Çıktı Hedefleri	58
4.2. Faaliyetler	59
4.2.1. Araştırma, Analiz ve Programlama	59
Bölgesel Girdi-Çıktı Analizlerinin Hazırlanması ve Basımı	60
4.2.2 İş Birliği ve Koordinasyon	60
4.2.3. Kapasite Geliştirme	61
4.2.4 Tanıtım Faaliyetleri	63
5. YEREL KALKINMA FIRSATLARI (YKF)	65
5.1 Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş Birlikleri Faaliyeti Kapsamındaki Çalışmalar	65
5.2. TRB2 Bölgesi Yatırım ve Turizm Potansiyelinin Ulusal Platformlarda Tanıtılması	66
5.3 TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerin Tanıtımı, Pazarlanması ve Coğrafi İşaret Alınması Faaliyetleri	67
5.4. DAKA Komşu Ülkeler Koordinatörlüğü Faaliyetleri	68
5.5. Mesleki Eğitim Kurumları Envanter Çalışması	69
5.6 Gündümlü Projeler	70
5.7 Şehir Savunuculuğu/Lobiciliği Faaliyetleri	70
5.7.1. Muş İlinde Kamu, STK ve Özel Sektör İş Birliğiyle Bir Ağ Oluşturulması	70

5.7.2. Bitlis İli Şehir Lobiciliği Faaliyetleri	71
5.8 Proje Portföyünün ve Fizibilitelerin Güncellenmesi	73
5.9 Ajans Tarafından Koordinasyonu Sağlanan Bakanlık Destekleri.....	74
5.9.1 Önceki Yıllardan Devam Eden Cazibe Merkezleri Destek Programı	74
5.9.2 Önceki Yıllardan Devam Eden Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı Ödemeleri	74
6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	75
7. EKLER	77
EK-A GÜDÜMLÜ PROJE BİLGİ FORMU	77
EK-B ÖN FİZİBİLİTE KONUSU PROJE ÖNERİLERİ LİSTESİ	78
EK-C YURT DIŞI FUARLAR VE ÇALIŞMA ZİYARETLERİ TABLOSU	79
Ek-D Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu.....	80
EK-E YAPILACAK ARAŞTIRMALAR, ANALİZLER, STRATEJİLER VE RAPORLAR TABLOSU	83
Ek-F Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları Tablosu	86

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1: BSG-SOP Çıktı Göstergeleri	13
Tablo 2: BSG-SOP Sonuç Göstergeleri	17
Tablo 3: BSG-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması	27
Tablo 4: BSG-SOP Faaliyet Tablosu	28
Tablo 5: VAHA- SOP Çıktı Göstergeleri	32
Tablo 6: VAHA- SOP Sonuç Göstergeleri	35
Tablo 7:VAHA-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması.....	42
Tablo 8: VAHA-SOP Faaliyet Tablosu	43
Tablo 9: EYSG-SOP Çıktı Göstergeleri.....	47
Tablo 10: EYSG-SOP Sonuç Göstergeleri.....	48
Tablo 11: EYSG-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması.....	54
Tablo 12: EYSG-SOP Faaliyet Tablosu.....	56
Tablo 13: Kurumsal Gelişim Çıktı Hedefleri.....	58
Tablo 14: YKF Faaliyet Tablosu.....	74

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Ajans Organizasyon Yapısı.....	4
---	---

KISALTMALAR

ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
B2B	"Business to Business" şirketler arası pazarlama ya da satış uygulamaları
BİLSEM	Bilim ve Sanat Merkezi
BSG-SOP	Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı
BTK	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CBİKO	Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi
CMDP	Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı
CUGEP	Çalışan ve Üreten Gençler Programı
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
DAP BKİ	Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
EYSG-SOP	Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı
GAP BKİ	Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi
GTPB	Girişimcilik ve Turizm Politikaları Birimi
GPD	Güdümlü Proje Desteği
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KÖAP	Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı
KSS	Küçük Sanayi Sitesi
KÜK	Komşu Ülkeler Koordinatörlüğü
KYKB	Kurumsal Yönetim ve Koordinasyon Birimi
MDP	Mali Destek Programı
NEET	Ne İşte, Ne Eğitimde, Ne de Öğretimde Olan Gençlik
ORTKA	Ortak Kullanım Atölyeleri
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SEGE	Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
SPB	Sanayi Politikaları Birimi
SOP	Sonuç Odaklı Program
SOGEP	Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı
DAKA-SOGİP	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Sosyal Girişimcilik Programı

STEM	Bilim, Teknoloji, Mühendislik, Matematik
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TEKMER	Teknoloji Geliştirme Merkezi
TİM	Türkiye İhracatçılar Meclisi
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TSO	Ticaret ve Sanayi Odası
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜBİTAK SAGE	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu Savunma Sanayii Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
VAHA-SOP	Van Gölü Havzası Sonuç Odaklı Programı
Van İŞGEM	Van İş Geliştirme Merkezi
Van YYÜ	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
YDO	Yatırım Destek Ofisi
YKF	Yerel Kalkınma Fırsatları

1. YÖNETİCİ ÖZETİ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanunun 3. maddesi uyarınca 22 Kasım 2008 tarih ve 27062 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanan 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14306 karar sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Ajans kurulduğu günden itibaren TRB2 Bölgesi illerindeki kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği ve koordinasyonu geliştirerek ve yerel potansiyelleri harekete geçirerek bölgesel kalkınma yolunda önemli roller üstlenmiştir. Bölgedeki beşeri sermayenin daha nitelikli bir yapıya ulaşması için hem kamu kurum kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları hem de özel sektör ile istişarelerde bulunarak gelecek dönemde bölgenin zayıf yönlerini geliştirici ve bölgenin güçlü yönlerini pekiştirici adımları belirlenmektedir.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü tarafından 2019 yılından beri ulusal ölçekte kalkınma ajansları çalışmalarına “temalar” kapsamında yön verilmektedir. Kalkınma Ajansları temaları ile ulusal düzeyde ülkenin karşı karşıya kaldığı sorunlara yerel müdahalelerle çözümlerin oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda 2024 yılı teması “*kadın girişimciliği/kadın istihdamı*” olarak belirlenmiştir. Son yıllarda Türkiye toplumsal cinsiyet eşitsizliği hususunda başarılı adımlar atmıştır. Bununla birlikte kadınların erkeklerle arasındaki eğitim, sosyal ve ekonomik olarak eşitsizlikleri bölgesel olarak farklılık göstermektedir. TRB2 Bölgesi bu açıdan gelişme göstermekle birlikte batıda konumlanan düzey 2 bölgelerine göre daha düşük bir gelişmişlik özelliği taşımaktadır. Bu kapsamda Ajansımızca belirlenen tema öncülüğünde TRB2 Bölgesi’ndeki kadınları yaygın eğitim faaliyetlerine dâhil ederek güçlendirmeyi amaçlanmaktadır. Kalkınma ajansları, bulundukları bölgelerdeki başat sektörlerde üretim ve istihdam kapasitesini artırmak ve sektörlerin gelişimine yönelik kurumsal yapılar tesis etmek amacıyla 2018 yılında Sonuç Odaklı Program (SOP) uygulamasına geçmiştir. 2024-2026 yılları arasında da bu yaklaşım devam edecektir. Ajans 2024 yılı Çalışma Programında, Bölge Planı, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünce belirlenen temalar ve Ajansın geçmiş süreçteki deneyimleri ışığında oluşturulan sonuç odaklı programlar ile belirlenen odak alanlarda program ve faaliyetler belirlenmiş, zaman ve maliyet planlaması da yapılarak 2024 yılı bütçesi oluşturulmuştur.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2024 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, Sonuç Odaklı Program yaklaşımına uygun olarak 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi’nin 187., 193. ve 196. maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 21. maddesi hükümleri ve 2024 Yılı Çalışma Programı Usul ve Esasları çerçevesinde “Beşeri Sermayenin

Geliştirilmesi”, “Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi ”, “Van Gölü Havzası ve Hinterlandı” Sonuç Odaklı Programları ile “Kurumsal Gelişim” ve “Yerel Kalkınma Fırsatları” bölümlerinde tanımlanan faaliyetler ve bu faaliyetlere ilişkin tahmini bütçelerden oluşmaktadır.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı TRB2 Bölgesi’ndeki kurum, kuruluş, sektör temsilcilikleri, sivil toplum kuruluşları ve bölge halkı ile daha etkin yapılar kurarak bölgenin sosyal ve ekonomik anlamda daha yaşanılabilir bir bölge olması için faaliyetlerine devam edecektir.

2. GİRİŞ

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA), 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesi uyarınca 22 Kasım 2008 tarih ve 27062 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur. Ajans 1 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 385. maddesi ve 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 187. maddesi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının koordinasyonunda Van ili merkez olmak üzere, Bitlis, Muş ve Hakkâri illerinden oluşan TRB2 Düzey 2 istatistiki bölgesinde hizmet vermektedir.

2018 yılında, Bakanlık koordinasyonunda kalkınma ajansları tarafından bölgelerinde kalkınma süreçlerini yönlendirmek, merkezi ve yerel paydaşlarla birlikte kalkınma gündemini oluşturmak, öncelikli hedefler belirleyerek ortak program ve faaliyetlerle kalkınma süreçleri hızlandırmak amacıyla Sonuç Odaklı Program (SOP) yaklaşımı uygulamaya konulmuştur.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2024 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi, Sonuç Odaklı Program (SOP) yaklaşımına uygun olarak 4 no.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 187., 193 ve 196. maddeleri ile Kalkınma Ajansları Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinin 21. maddesi hükümleri ve 2024 Yılı Çalışma Programı Usul ve Esasları çerçevesinde “Beşeri Sermayenin Geliştirilmesi”, “Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi”, “Van Gölü Havzası ve Hinterlandı” sonuç odaklı programları ile “Kurumsal Gelişim” ve “Yerel Kalkınma Fırsatları” bölümlerinde tanımlanan faaliyetler ve bu faaliyetlere ilişkin tahmini bütçelerden oluşmaktadır.

Genel Sekreter başkanlığında Ajans uzmanlarının katılımıyla hazırlanan 2024 Yılı Çalışma Programı ve Bütçesi 07/12/2023 tarih, 2023/5-11 Sayılı Yönetim Kurulu Kararı doğrultusunda 08/12/2023 tarihinde Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının onayına sunulmuştur.

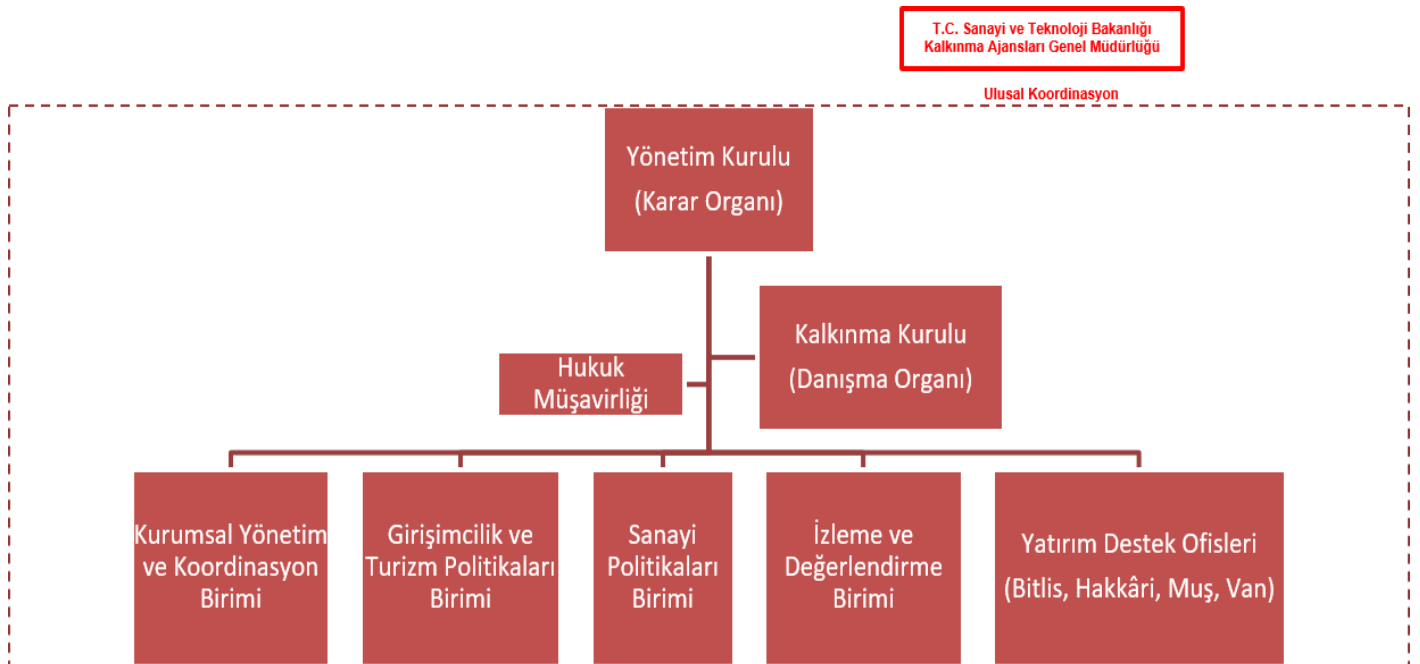
2.1 KURULUŞ VE ORGANİZASYON YAPISI

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı (DAKA) TRB2 Bölgesi olan Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerinde hizmet etmek üzere 25.01.2006 tarih ve 5449 sayılı Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun'un 3. maddesi uyarınca 22 Kasım 2008 tarih ve 27062 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 10 Kasım 2008 tarih ve 2008/14306 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmuştur.

Ajans, kuruluşundan itibaren devam ettirdiği planlama ve programlama, program yönetimi ve izleme şeklindeki fonksiyon bazlı birim yapılanma modelini 7 Aralık 2023 tarih ve 2023/5 sayılı Yönetim Kurulu onayıyla değiştirerek çıktı bazlı bir yapılanma modelini hayata geçirmiştir. Bu yapılanma modelinde TRB2 Bölgesi'nde faaliyet gösteren sektörlerin gelişim potansiyeli ve Ajansın sonuç odaklı programları ile yönelmesi gereken alanlar çalışıldıktan sonra organizasyon yapısı ortaya çıkarılmıştır. Buna göre Ajans birimleri Girişimcilik ve Turizm Politikaları Birimi, Sanayi Politikaları Birimi, İzleme ve Değerlendirme Birimi ile Kurumsal Yönetim ve Koordinasyon Birimi olarak belirlenmiştir.

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı hâlihazırda 1 Genel Sekreter, 1 Hukuk Müşaviri, 29 uzman, 7 idari destek personeli ve 18 yardımcı hizmet personeli olmak üzere toplam 56 personel ile görevlerini yerine getirmektedir.

Şekil 1: Ajans Organizasyon Yapısı

2.2 KURUMSAL TEMEL POLİTİKALAR

Doğu Anadolu Kalkınma Ajansının 2024-2028 Bölge Planı'nda belirlediği vizyonu, *“Ekonomik ve Sosyal Gelişiminde Ülke Ortalamasına Yakınsayan, Yaşam Kalitesi Yüksek Bir Bölge Olmak”* şeklindedir. Bu vizyon doğrultusunda 5 stratejik öncelik belirlenmiştir.

- ❖ Tarımsal Üretimde Katma Değerin ve Kırsal Alanda Ekonomik Çeşitliliğin Artırılması
- ❖ Turizmin Geliştirilmesi ve Bölge Ekonomisindeki Payının Artırılması
- ❖ İmalat Sanayinin Geliştirilmesi ve Verimliliğin Artırılması
- ❖ Nitelikli İstihdam ve Girişimciliğin Geliştirilmesi
- ❖ Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması

“Tarımsal Üretimde Katma Değerin ve Kırsal Alanda Ekonomik Çeşitliliğin Artırılması” stratejik önceliği kapsamında bölgenin sosyoekonomik gelişmişlik durumu göz önüne alınarak refah artışını sağlayabilecek temel iktisadi sektörlerden biri olan tarımın ve kırsal kalkınmanın yapısal dönüşümüne dair öngörülere yer verilmektedir. *“Turizmin Geliştirilmesi ve Bölge Ekonomisindeki Payının Artırılması”* stratejik önceliği kapsamında bölgenin mevcut turizm değerleri ve darboğazları göz önüne alınarak refah artışını sağlayabilecek iktisadi sektörlerden biri olan turizmin yaygınlaştırılmasına dair öngörülere yer verilmektedir. *“İmalat Sanayinin Geliştirilmesi ve Verimliliğin Artırılması”* stratejik önceliğinde refah artışını sağlayabilecek temel iktisadi sektörlerden olan imalat sanayi ve madencilik sektörünün gelişimi, verimliliğin artırılması ve ilgili yan kolları olan ulaşım ve enerji altyapısının dönüşümüne ve imalat sanayi dış ticaretine dair öngörülere yer verilmektedir. *“Nitelikli İstihdam ve Girişimciliğin Geliştirilmesi”* stratejik önceliğinde bölgenin mevcut beşeri sermayesi ve istihdam olanakları göz önüne alınarak nitelikli ve üretken bir topluma ulaşmaya dair öngörülere yer verilmektedir. *“Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması”* stratejik önceliğinde bölgenin sosyoekonomik gelişmişlik durumu göz önüne alınarak sosyal refah artışını, insani yaşam standartlarına ulaşmayı ve insan merkezli kalkınmayı sağlayabilecek temel kentsel hizmetlerin altyapısının güçlendirilmesine ve dirençli kentler oluşturulmasına dair öngörülere yer verilmektedir. Ajansın 2024 yılı Çalışma Programı ve Bölge Planı uyumlu olacak şekilde faaliyetler hayata geçirilecektir.

3. SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

Ajansımız tarafından 2024-2026 dönemi için belirlenmiş olan;

- TRB2 Bölgesi'nde başta çocuklar ve gençler olmak üzere, ülkenin yeni nesil ekonomisinin ihtiyaç duyduğu donanım, bilgiye ve beceriye sahip bireylerin yetiştirilmesi, kurum ve kuruluşların kurumsal kapasitelerinin ve beşerî sermayelerinin niteliğinin artırılması ve bu sayede bilinçli, aktif, sosyal ve kültürel anlamda gelişmiş, güçlü bir toplum inşa etmek amacıyla yürütmekte olduğu **Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (BSG-SOP)**,
- TRB2 Bölgesi için özel bir çekim alanı oluşturan Van Gölü'nün koruma-kullanma dengesi gözetilerek etkileşimde bulunduğu alan içinde havza bazlı kalkınmaya yönelik en başta turizm sektörü olmak üzere gölü temel alan sektörlerin geliştirilmesi, yatırım altyapısının güçlendirilmesi, turizmde destinasyon odaklı yönetim ve pazarlama faaliyetlerinin oluşturulması ve çevre yönetiminin sağlanması suretiyle yaşam kalitesinin artırılması amacıyla yürütmekte olduğu **Van Gölü Havzası ve Hinterlandı Sonuç Odaklı Programı (VAHA-SOP)** ve
- TRB2 Bölgesi'nin potansiyeli doğrultusundaki emek yoğun sektörlerin geliştirilmesini, üretim ve istihdamı artıracak stratejik yatırımların Bölgeye çekilmesini, Bölgedeki işletmelerin birbirleriyle ve Bölge dışındaki ilgili sektördeki işletmelerle ekonomik ve ticari iş birliklerinin güçlendirilmesine destek sağlanmasını, yatırım altyapısının iyileştirilmesini ve mevcut yatırımların ekonomik ve beşerî kapasitelerinin artırılmasını sağlamak amacıyla yürütmekte olduğu **Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı (EYSG-SOP)** uygulamasına 2024 yılında da devam edilecektir.

TRB2 Bölgesi'nde SOP'lar kapsamında yer almayan fakat Ajansın desteği ile potansiyeli hızlı bir şekilde ortaya çıkabilecek alanlara da Yerel Kalkınma Fırsatları (YKF) başlığı altında yer verilmiştir.

Sonuç odaklı programlar ve YKF kapsamında planlanan faaliyetlerin hayata geçirilmesi ile bölgenin kalkınmada önemli bir ivme kazanacağı, Çalışma Programı kapsamında planlanan faaliyetlerin orta ve uzun vadede Bölgenin gelişmesine önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

3.1 BEŞERÎ SERMAYENİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (BSG-SOP)

3.1.1. Amaç

Genel Amaç

Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının amacı, TRB2 Bölgesi'nde ülkenin yeni nesil ekonomisinin ihtiyaç duyduğu girişimcilik, yenilikçilik ve teknoloji kullanma becerilerine sahip gençlerin yetiştirilmesi, kırılgan kesimin odağında olan kadınların sosyoekonomik hayata katılımlarının artırılması ile kurum ve kuruluşlarda görev alan personelin niteliklerinin geliştirilmesi yoluyla güçlü bir toplum inşa etmektir.

Özel Amaçlar

Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programının özel amaçları şunlardır:

1. Emek-yoğun sektörler ve hizmet sektörlerinde nitelikli iş gücü altyapısını geliştirmek,
2. Geleceğin mesleklerine uygun nitelikte iş gücü altyapısını oluşturmak,
3. Kurum ve kuruluşların beşerî sermayesinin niteliğini artırmak,
4. Kadın ve genç girişimciliği ile sosyal girişimcilik alanında farkındalık oluşturmak,
5. Çocuk ve gençlerin bilişim alanında niteliklerini artırmak,
6. Kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarını artırmak.

3.1.2. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Beşerî sermaye kavramı genelde bütün demografik yapının, özelde ise üretim sürecine katılan iş gücünün, kamu ve özel sektörde istihdam edilen nüfusun üretim faktörlerini daha verimli ve etkin kullanılmasına imkân sağlayacak bilgi, beceri, tecrübe ve dinamizm gibi pozitif değerlerle donatılmasını ifade etmektedir. Ayrıca, beşerî sermaye kavramı yeni teknolojilerin icat edilmesine, etkin kullanılmasına, ekonomik büyümeye, sosyal refah göstergelerinin artmasına imkân sağlayan bir etkiyi de barındırmaktadır. Beşerî sermaye, kalkınmış toplumlarda önemli bir yer tutmaktadır. Ülkelerin beşerî sermayeye yatırım yapmalarının tüm sektörlerde yüksek verimliliğe, gelir dağılımının adil olmasına, istihdam imkânlarının artmasına, bölgeler arası gelişmişlik farklarının giderilmesine ve bunun gibi birçok olumlu etkilere yol açtığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle beşerî sermaye bir ülkenin gelişmesinde ve kalkınmasında öncü rol oynayan güçlü bir işleve sahiptir.

Bölgemizdeki beşerî sermayenin önemli bir kısmını oluşturan 18-29 yaş arası genç nüfusun yetkinliklerinin teknolojik gelişmelere ve Bölgenin ihtiyaçlarıyla uyumlu bir şekilde geliştirilerek istihdam edilebilirliğinin artırılması hususu bölgesel kalkınmaya hizmet edecek

önemli bir gerekliliktir. 2017 SEGE verilerine göre bölge illerinin gelişmişlik sıralamasına bakıldığında Bitlis'in 76, Hakkâri'nin 78, Muş'un 79 ve Van'ın ise 77. sırada olduğu görülmektedir. Söz konusu iller ve dolayısıyla TRB2 Bölgesi sosyoekonomik açıdan istatistiki bölgeler içinde gelişmişlik düzeyi itibarıyla en son sıralarda yer almaktadır. 2024-2028 TRB2 Bölge Planı çalışmasında belirtilen Nitelikli İstihdamın ve Girişimciliğin Geliştirilmesi stratejisi kapsamında belirtilen hedeflere ulaşıldığında orta ve uzun vadede bölgede yer alan illerin sosyoekonomik açıdan sahip oldukları durumun daha iyi bir seviyeye gelmesi mümkün görünmektedir.

TRB2 Bölgesi'nde tarım sektörünün yaygınlığı ile birlikte emek yoğun çalışma alanlarının hâkimiyeti, iş gücü ve ürün verimliliğinin düşük olmasına sebep olmaktadır. Tarım sektöründen sanayi sektörüne geçişin gerçekleşemediği, bölgesel gayrisafi yurtiçi hâsıla içerisinde sanayi sektörü payının tarım ve hizmet sektörlerine kıyasla sınırlı düzeyde kaldığı Bölgede, istihdamın tarım ve hayvancılık başta olmak üzere katma değeri düşük sektörlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Ayrıca, tarım sektöründe katma değeri yüksek ve imalat sanayiine girdi oluşturabilecek ürünlerden ziyade katma değeri düşük tarımsal faaliyetlerde bulunduğu görülmektedir.

Bölgede emek yoğun sektörlerin yaygınlığı nedeniyle düşük nitelikli iş gücü ihtiyacının düşük nitelikli iş gücü profili ile eşleşmesi, bilişim teknolojilerinin sebep olduğu iş piyasasının değişen ihtiyaç ve beklentilerine uyum sağlamada önemli bir risk alanını oluşturmaktadır. İş piyasasındaki teknoloji temelli dönüşümlerden en çok etkilenecekler, bir diğer ifadeyle teknolojik işsizlik riskini en fazla yaşayacak olanlar, düşük beceri sahibi çalışanlardır. Bu nedenle, bölgedeki beşerî sermayenin geliştirilmesine yönelik geleceğin meslekleri ve yazılım gibi alanlarda yenilikçi eğitim programları, proje ve uygulamaların hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Sosyal girişimcilik dünyada önemi giderek artan, sosyal değer üretme odaklı bir girişimcilik türüdür. Ülkemizde henüz yasal altyapısı oluşturulmamış olsa da çoğunlukla dernek, vakıf, kooperatif vb. örgütlenme modelleri ile sosyal girişimciliğin yaygınlaştığı görülmektedir. Temelde sosyal sorunlarla mücadele etmeye odaklanan ve bu amaçlarını inovatif girişimcilik prensiplerini kullanarak gerçekleştiren sosyal girişimciler, sosyal ve ekonomik refah artışına katkıları nedeniyle önemli birer aktör olarak görülmektedir. Özellikle işsizlikle mücadele konusunda, bir yandan işsizliğe karşı geliştirdikleri yaratıcı çözümlerle, diğer yandan da sosyal girişimlerinde istihdam ettikleri bireyler nedeniyle istihdama çift yönlü katkı sağlamaktadırlar.

British Council'in 2019 yılında Türkiye'deki sosyal girişimci profilini ortaya koyan araştırması sonuçlarına göre Türkiye'de dünyadaki görünümüne benzer şekilde sosyal girişimci olma eğiliminin genç nüfusta yoğunlaştığı görülmektedir. TRB2 Bölgesi'nin genç nüfus potansiyeli düşünüldüğünde sosyal girişimciliğin genç işsizliği ile mücadelede alternatif bir strateji olarak desteklenmesi önemlidir. Gençlerde sosyal girişimciliğin teşviki amacıyla genç işsizlerin Bölgedeki sosyal sorunlarla mücadele eden sosyal girişimci bireylere dönüşümünü destekleyici politika ve uygulama örneklerinin ortaya konulması, gençlere sosyal girişimcilik becerilerini kazandırmayı esas alan eğitim programlarının hazırlanması önem arz etmektedir. Bu çerçevede, bölgede sosyal girişimcilik ekosisteminin geliştirilmesi amacıyla 2019 yılında Ajans bünyesinde Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Sosyal Girişimcilik Programı (DAKA-SOGİP) başlatılmıştır. Ayrıca, 2022 yılında Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı (CMDP) kapsamında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi bünyesinde Innovan Girişimcilik Merkezi hizmete alınmıştır. 2024-2028 Bölge Planı kapsamında girişimcilik merkezi olmayan Hakkâri ve Muş illerinde girişimcilik merkezlerinin açılması planlanmıştır. Hâlihazırda uygulamaya devam eden Innovan Girişimcilik Merkezi ve kurulması planlanan girişimcilik merkezleri ile BSG-SOP'un genel ve özel amaçları ile uyumlu olarak bölgenin girişimcilik ekosistemi geliştirilmeye ve desteklenmeye devam edilmesi planlanmaktadır.

YÖK'ün 2019 yılında yayımladığı Geleceğin Meslekleri Çalışmaları Raporu'na göre dünyada şu andaki işlerin %90'ı bilişim teknolojileri yeteneklerini gerektirmektedir. Ayrıca Dünya Ekonomik Forumu'nun 2023'te açıkladığı Mesleklerin Geleceği Raporu'nda bugünün işlerinin %23'ünün değişeceği; değişimin yeşil dönüşüm, teknoloji ve ekonomik görünümde gerçekleşeceği belirtilmiştir. Rapora göre 2022 yılının işlerinin %34'ünün makineler tarafından yapıldığı 2027 yılında ise makinelerin işlerin %43'ünü yapması öngörülmektedir. Bilişim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişimler gelecekte birçok sektörü derinden etkileyecek bir görünüm sunmaktadır. Günümüzde belli bir kuşağa ait kadroların iş tecrübeleri geniş, fakat dijital araçların uygulaması konusunda tecrübeleri gençlere göre çok daha sınırlı düzeydedir. Y ve Z kuşakları iş tecrübesi noktasında geride olsa bile, kendilerinden önceki kuşaklara göre dijital dünyaya, bir diğer deyişle bilişim teknolojilerine ve araçlarına hâkimdir. Geleceğin iş ve mesleklerindeki beklentiler bu hâkimiyetin gençlerin iş gücü piyasasına girdikleri anda istihdam edilebilirlik kapasiteleri üzerinde doğrudan etkili olacağını göstermektedir. Bu nedenle, çocuk ve gençlere odaklanan bilişim alanındaki temel ve ileri düzey nitelik ve beceri gelişimine dayalı eğitim programlarının dinamik bir yapıda planlanması, özellikle TRB2 Bölgesi gibi genç nüfus yoğunluğu yüksek olan bölgelerin kalkınması açısından kritik öneme sahiptir.

Türkiye'nin batı bölgelerinde katma değeri yüksek sektörlerle yönelim ve sektörel çeşitliliğin artması, başta tekstil ve giyim sanayi olmak üzere emek yoğun sektörlerin daha doğuya kaymasına sebep olmaktadır. Tekstil ve hazır giyim sektörü TRB2 Bölgesi'nde üretim ve istihdam potansiyeli bakımından öne çıkan sektörler içerisinde yer almaktadır. TRB2 Bölgesi'nde hem istihdam oranının artırılması hem de kadınların ekonomiye entegrasyonunun sağlanması amacıyla tekstil ve giyim sanayi alanında Ajans öncülüğünde önemli programlar ve projeler hayata geçirilmiştir. Bu çalışmalar ile Bölgede tekstil ve hazır giyim sektöründe önemli oranda istihdam alanı oluşturulmuştur. Bölgede emek yoğun sektörler mesleki eğitim yatırımları ile desteklendiğinde gelecekte yüksek katma değerli ve rekabetçi ürün ve hizmetlerin üretilmesine imkân sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkiye ve Bölge 2022 TÜİK iş gücü göstergeleri incelendiğinde Türkiye'de iş gücüne katılma oranının %53,1 iken bölgede %49,7 olduğu görülmektedir. Yaş gruplarına göre iş gücüne katılma oranlarına bakıldığında 15-24 yaş grubunda iş gücüne katılma oranı Türkiye'de %43,8 iken Bölgede %42,1'dir. 25 yaş ve üzeri için Türkiye ve bölgede iş gücüne katılma oranlarına bakıldığında oranların sırasıyla %55,2 ve %53,6 olduğu gözlenmektedir. Veriler incelendiğinde Bölgenin iş gücüne katılma oranının Türkiye ile görece benzer olduğu, bununla birlikte işsizlik oranının Türkiye geneli işsizlik oranına göre oldukça yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Türkiye'de işsizlik oranı %10,04 iken TRB2 Bölgesi'nde %19,2'dir. 15-24 yaş grubu için Türkiye'deki işsizlik oranı %19,4 iken bu oran Bölgede %27,7'dir. 25 yaş ve üzeri için Türkiye'nin ve bölgenin işsizlik oranlarına bakıldığında ise oranların sırasıyla %8,8 ve %15,8 olduğu görülmektedir. Bu veriler Bölgede özellikle genç iş gücünü önceliklendiren istihdam politikalarının aciliyetini göstermektedir.

Toplumların ekonomik gelişim süreçlerinde refah seviyelerindeki artış, fiziki sermayelerinin yanı sıra beşerî sermayelerinin de geliştirilmesine bağlıdır. Fiziki sermayeyi üretimin bir parçası olarak kullanan, teknolojik gelişmelerle birlikte üretim süreçlerinin sürekli gelişmesini sağlayan ve kaynakların verimliliğini temin eden beşeri sermayenin gücüdür. Beşeri sermaye, iş gücüne katılanların niteliklerini ifade etmekle birlikte cinsiyet olarak hem kadınları hem de erkekleri içermektedir. Nüfusun genel olarak iki cinsiyet arasında yarı yarıya dağılım gösterdiği bilinmekte ise de kadınların iş gücü piyasasında yer almaları erkeklere oranla daha düşüktür. 11. Kalkınma Planı'na göre "Kadınlarda eğitim seviyesindeki artışa rağmen düşük nitelikli, kayıt dışı, ücretsiz aile işçiliği gibi alanlarda kadın işgücü oranının yüksekliği sürmekte, ülkelere göre farklılıklar gösterse de kadınların işgücüne katılımı gerilemektedir." Bu kapsamda bölgedeki kadınların mevcut durumları iş gücü verileri ile diğer bazı alanlarda incelendiğinde bazı

durumlar göze çarpmaktadır. İş gücü göstergeleri kapsamında TÜİK 2022 yılı İş Gücü göstergelerine göre Türkiye’de erkeklerin işsizlik oranları %8,9 iken kadınların işsizlik oranları %13,4’tür. Bölgede ise erkeklerin işsizlik oranı %16,9 iken kadınların işsizlik oranı %24,2’dir. İstihdam oranlarına bakıldığında ise Türkiye’de erkeklerin istihdam oranı %65 iken kadınların oranı %30,4’tür. Bölgede erkeklerin istihdam oranı %57 iken kadınların istihdam oranı %23,4’tür. Dengeli bir kalkınma modeli için hem kadınların hem de erkeklerin ekonomik hayata katılımları önem arz etmektedir. İşsizlik oranlarına bakıldığında ise bölgede kadınların işsizlik oranı erkeklerin işsizlik oranından 1,2 puan daha yüksektir. İşsizlik oranı belirlenirken genel olarak iş arandığının bildirilmesi üzerine istihdam olamayan kişilerin oranı kullanıldığından kadınların işsiz olup da iş arayışına girmediğinden dolayı bu oranın düşük olduğu düşünülmektedir. Bu kapsamda istihdam verisi daha doğru bir analiz imkânı sunmaktadır. İş gücü göstergeleri genel olarak ülke ortalamasından daha düşük seviyede gerçekleşme göstermekte iken bölgede cinsiyet farkında istihdam oranı erkeklerde yaklaşık üç kat daha fazladır. Bölgesel farkların azaltılması ve sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması için kadınların da iş gücüne katılma durumları iyileştirilmelidir. Bu kapsamda 11. Kalkınma Planına Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum başlığında kadına yönelik politikalar belirlenmiştir. Kadın başlığı altında “Kadınların ekonomik ve sosyal hayatta güçlenmelerine yönelik araştırmalar yapılacak, projeler yürütülecek, eğitimler verilmesi” ve “ekonomik yaşama etkin katılımının artırılması konusunda illerin farklı işgücü ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, eğitim, staj, işbaşı eğitimi gibi uygulamaların etkin olarak devam etmesi” gibi tedbirler sunulmuştur. Bölgedeki kadınların sosyal ve ekonomik hayata katılımlarını artırmak üzere kadınların bölgedeki mevcut durumlarının araştırılması ve bu mevcut duruma göre faaliyetlerin belirlenmesi planlanmaktadır

Öte yandan kadının Türkiye’de ve TRB2 Bölgesi’nde Eğitim alanındaki mevcut durumuna bakıldığında TÜİK 2022 verilerine göre Türkiye’de 6+ yaş üzeri toplam nüfus içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin erkeklerin oranı %0,74 iken kadınların oranı %4,08’dir. TRB2 Bölgesi’nde ise bu oranlar sırasıyla, %1,4 ve %8,29’dur. Bölgede 6+ yaş üzeri cinsiyet bazında okuma yazma bilmeyenlerin oranı ülke ortalamasının üstünde olmakla birlikte bölgede okuma yazma bilmeyenlerin kadınların oranı erkeklerin yaklaşık yedi katıdır. Gelişmekte olan ülkelerde eğitim seviyesi yükseldikçe okullaşma oranlarının arttığı bilinmektedir. Türkiye’de de bu durumun geçerliliği bulunmaktadır. Millî Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2021/2022 Raporu’na göre Türkiye’de ortaokul okullaşma oranı %89,84 iken ortaöğretimde okullaşma oranı %89,67’dir. Bu oranlar arasındaki fark çok yüksek olmamakla birlikte cinsiyet kırılımında incelendiğinde Türkiye’de ortaokul seviyesinde erkeklerin okullaşma oranı %89,95 iken ortaöğretimde

okullaşma oranı %90,03'tür. Kadınların okullaşma oranları incelendiğinde ise Türkiye'de ortaokul seviyesinde okullaşma oranı %89,73 iken ortaöğretimde %89,29'dur. Bölgede cinsiyet kırılımında okullaşma oranlarına bakıldığında ise erkeklerin ortaokul seviyesinde okullaşma oranı %87,99 iken ortaöğretim seviyesinde %79,63'tür. Kadınların durumuna bakıldığında ortaokulda okullaşma oranı %87,66 iken ortaöğretimde okullaşma oranı %76,50'dir. Ortaöğretimde okullaşma oranı genel lise ve mesleki ve teknik lise seviyesindeki gerçekleşme incelendiğinde bu oranlar daha da düşmektedir. Bölgede erkeklerin genel lisede okullaşma oranı %41,49 iken mesleki ve teknik lisede %38,14'tür. Kadınların oranlarına bakıldığında ise genel lisede okullaşma oranı %43,59 iken mesleki ve teknik lisede % 32,91'dir. Görüldüğü üzere okullaşma oranları eğitim seviyesi yükseldikçe düşmekte iken cinsiyet farkında okullaşma durumu kadınlarda daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. Bu durumda kadınların cinsiyet eşitsizliği konusunda pozitif ayrımcılık faaliyetlerinden daha fazla yararlanmasına yönelik faaliyetlerin uygulanmasını gerektirmektedir.

TRB2 Bölgesi iş gücü piyasası incelendiğinde Bölgedeki yüksek işsizlik oranları, yeterli mesleki eğitime ve donanımına sahip olmayan genç nüfus yoğunluğu, istihdam olanaklarının yetersizliği ile birlikte gençlerde girişimcilik eksikliği dikkat çekmektedir. Bu nedenle, Bölgede özellikle gençlerde girişimciliği teşvik etmeye ve girişimcilik becerileri kazandırmaya yönelik destekleyici program ve politikalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Yukarıda bahsedilen müdahale gerekçeleri ile birlikte kurumsal kapasite geliştirme faaliyetleri Ajansın bir diğer politika geliştirme ve müdahale aracıdır. Kurum ve kuruluşlar bireyler gibi öğrenen varlıklardır. Kurum ve kuruluşların yönetsel kapasitelerinin geliştirilmesi, personelinin yetkinliklerinin artırılması, kurumsal hafızanın korunması amacıyla bölgedeki kurum ve kuruluşlara belirlenen öncelikler çerçevesinde teknik destek sunma faaliyetleri devam edecektir.

Kalkınma Ajansları 2024 Teması

2022-2023 kalkınma ajansları teması “Genç İstihdamı” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda, 2022 ve 2023 yılları çalışma programlarında bölgede genç istihdamının önceliklendirilmesi, gençlere yönelik girişimcilik becerilerinin kazandırılması, becerilerine uygun işlerde istihdam edilmesi ve üretim süreçlerine aktif katılımlarının sağlanmasına yönelik faaliyetlere öncelik verilmiştir. 2024 yılında genç istihdamını destekleyici faaliyetlere devam edilmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte 2024 yılı teması olarak belirlenen “*Kadın Girişimciliği/Kadın İstihdamı*” kapsamında aşağıda yer alan faaliyetler gerçekleştirilecektir.

- TRB2 Bölgesi’nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu
- Beceri Geliştirme ve İstihdam Programı
- TRB2 Bölgesi Kırsal İstihdamı Artırma Programı
- Techworkshop Programı
- Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı
- Muş’ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi

3.1.3. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

BSG-SOP kapsamındaki faaliyetler ile ulaşılması hedeflenen çıktı göstergeleri ve SOP sonuç göstergeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 1: BSG-SOP Çıktı Göstergeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hakkâri’de Gençlerin Spora Yönelimlerinin Araştırılması Raporu	Hazırlanan Rapor Sayısı	1	Faaliyet raporu
	TRB2 Bölgesi’nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu	Hazırlanan Rapor Sayısı	1	Faaliyet raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Bilgilendirme ve İş Birliği Toplantıları	Gerçekleştirilen iş birliği toplantı sayısı	25	Faaliyet raporu
	TRB2 Bölgesi Yetenek Portalı	Kurulan platform sayısı	1	Faaliyet Raporu
		Platforma üye öğrenci sayısı	25.000	Faaliyet Raporu
	TEKNOFEST 2024 Fuarı Hazırlık Çalışmaları	Katılım sağlanan teknoloji fuarı sayısı	1	Faaliyet raporu
		Ajans desteği ile fuara katılması sağlanan öğrenci sayısı	20	Faaliyet raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
		Ajans desteği ile fuara katılması sağlanan proje sayısı	8	Faaliyet raporu
	MATBİL Eğitim Programı	Gerçekleştirilen program sayısı	1	Faaliyet raporu
		Katılım sağlayan kadın sayısı	200	Faaliyet raporu
		Katılım sağlayan erkek sayısı	300	Faaliyet raporu
	TRB2 Bölgesi Akıllı Uzmanlaşma Stratejisi	Yapılan paydaş toplantıları	10	Faaliyet Raporu
Kapasite Geliştirme	Beceri Geliştirme ve İstihdam Programı	Hayata geçirilen program sayısı	1	Faaliyet raporu
		Program bünyesinde verilen eğitim sayısı	20	Faaliyet raporu
		Program kapsamında verilen eğitimlerden yararlanan kadın sayısı	350	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		Program kapsamında verilen eğitimlerden yararlanan erkek sayısı	150	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		İstihdam edilen kadın sayısı	70	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
		İstihdam edilen erkek sayısı	30	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
	TRB2 Bölgesi Kırsal İstihdamı Artırma Programı	Hayata geçirilen program sayısı	1	Faaliyet raporu
		Program bünyesinde verilen eğitim sayısı	10	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		Program kapsamında verilen eğitimlerden yararlanan kadın sayısı	200	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		Program kapsamında verilen eğitimlerden yararlanan erkek sayısı	50	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		İstihdam edilen kadın sayısı	20	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
		İstihdam edilen erkek sayısı	10	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
	TRB2 Bölgesi Yazılım Hareketi Programı	Gerçekleştirilen program sayısı	1	Faaliyet raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
		Program kapsamında eğitim alan kadın sayısı	500	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		Program kapsamında eğitim alan erkek sayısı	750	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
		Program sonucunda geliştirilen proje sayısı	20	Faaliyet raporu, etkinlik katılım çizelgesi
	DAKATALKS Buluşmaları	Gerçekleşen konferans/söyleşi sayısı	25	Faaliyet raporu
		Gerçekleşen konferanslara/söyleşilere katılan kişi sayısı	8.000	Faaliyet raporu
	Dış Ticaret Eğitimi	Gerçekleştirilen eğitim sayısı	1	Faaliyet Raporu
		Eğitim programına katılım sağlayan erkek sayısı	18	Katılımcı Listesi
		Eğitim programına katılım sağlayan kadın sayısı	7	Katılımcı Listesi
	Yeşil Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Atölyeleri	Düzenlenen atölye sayısı	1	Faaliyet Raporu
		Atölyelere katılan erkek sayısı	20	Katılımcı Listesi
		Atölyelere katılan kadın sayısı	10	Katılımcı Listesi
	Kapasite Geliştirme Eğitimleri	Gerçekleştirilen eğitim sayısı	15	Faaliyet Raporu
		Eğitimlere katılan erkek sayısı	250	Katılımcı Listesi
		Eğitimlere katılan kadın sayısı	150	Katılımcı Listesi
	Techworkshop Programı	Gerçekleştirilen eğitim sayısı	1	Faaliyet Raporu
		Eğitimlere katılan erkek sayısı	100	Katılımcı Listesi
		Eğitimlere katılan kadın sayısı	300	Katılımcı Listesi
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi Genç Girişimcilerin Ürün ve Hizmetlerinin Tanıtılması	Tanıtilen Girişimci sayısı	50	Faaliyet raporu
		Hazırlanan Katalog Sayısı	1	Faaliyet raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Ajans Destekleri	Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı	Mali Destek Programından yararlanan girişimci sayısı	10	Faaliyet Raporu
		İstihdam edilen kişi sayısı	15	Faaliyet Raporu SGK Kayıtları
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	Muş'ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi	Proje kapsamında eğitim alan kadın sayısı	70	Proje kapanış raporu
		Proje kapsamında eğitim alan erkek sayısı	30	Proje kapanış raporu

Tablo 2: BSG-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
4,5	Ulusal programlarda/fuarlarda derece kazanan öğrenci proje sayısı	Adet	8	Faaliyet raporu
4	Hayata geçirilen girişimcilik projesi sayısı	Adet	4	Faaliyet raporu, İzleme raporları
4	Ticarileşen girişim sayısı	Adet	10	Desteklenen girişim sayısı
2, 5	Yazılım alanında geliştirilen proje sayısı	Adet	20	Faaliyet raporu
1, 3	İstihdam edilen kadın sayısı	Kişi	100	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
1, 3	İstihdam edilen erkek sayısı	Kişi	100	Faaliyet raporu, SGK kayıtları
1,3	Dış Ticaret Hacmi	%	1	TÜİK ve TİM verileri
4	Uygulanan Yeşil İş Modeli	Adet	3	Desteklenen girişim sayısı

3.1.4. Proje ve Faaliyetler

3.1.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

Hakkâri’de Gençlerin Spora Yönelimlerinin Araştırılması Raporu

Hakkâri ilinde desteklenen projeler ile yamaç paraşütü, kayak ve rafting spor dallarının ilde yapılmasına yönelik altyapı ve malzeme/ekipman yatırımları yapılmış, gençlere eğitimler verilmiş ve gençlerin bu spor dallarına yönlendirilmesi sağlanmıştır. İlde oluşturulan spor kültürünün daha geniş alana yayılması ve daha fazla gencin spora yönlendirilebilmesi amacıyla mevcut durum analizinin yapılması, gençlerin hangi spor dallarına eğilimlerinin ve taleplerinin olduğunun tespit edilmesi ve bu minvalde gençlerin yönlendirilebileceği spor dallarının belirlenmesine yönelik bir araştırma yapılacaktır. Bu araştırma kapsamında ildeki paydaşlar ile görüşmeler yapılacak ve iş birlikleri düzenlenecektir. İldeki kamu kurum ve kuruluşları, ilgili STK’lar ve üniversite ile yapılacak iş birlikleri ile ildeki gençler, sporcular, spor eğitmenleri ve akademisyenler ile görüşmeler düzenlenecek ve anketler uygulanacaktır. Yapılan çalışmalar sonucu ildeki gençlerin spor dallarına olan talepleri, gençlerin bu spor dallarına yönlendirilmesindeki engeller, ildeki spor faaliyetlerine yönelik altyapı, eğitmen vb. eksiklikler ve çözüm önerileri hususlarını içeren bir rapor hazırlanacaktır. Rapor, Hakkâri’de gençlerin spora yönlendirilmeleri kapsamında hazırlanabilecek projelerde ve desteklenecek alanlarda bir altlık niteliğinde olacak ve gelecek yıllar için yol gösterici bir nitelik taşıyacaktır. Ajans ve ildeki paydaşlar arasında düzenlenecek görüşmeler ve çalışmanın paydaşlara anlatılması hususları Ajans uzmanları tarafından, anket ve raporlama çalışmaları hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.

TRB2 Bölgesi’nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu

Kadınlar, ülkelerde iş gücü piyasasında emeği oluşturan iki aktörden biridir. Kadınların iş gücüne katılmaları veya istihdam edilmeleri bölgesel, ülkesel ve küresel olarak ekonomik katkı sunmalarını sağlamaktadır. Bununla birlikte kadın istihdamı veya kadın girişimciliğinin artırılması daha güçlü toplumların inşası için zaruri bir ihtiyaçtır. Bu kapsamda politika yapıcıların kadın girişimciliğini veya istihdamını artırmak için teşvik edici faaliyetleri planlamalarının yanı sıra mevcut durumunu ve potansiyelini araştırmaları gerekmektedir. Bu rapor kapsamında da TRB2 Bölgesi’nde kadın girişimciliğinin mevcut durumu araştırılarak kadın girişimciliğinin önündeki engellere ışık tutulacak ve artırılması için çözüm önerileri sunulacaktır. Rapor ajans uzmanları eliyle hazırlanacaktır.

3.1.4.2 İş Birliği ve Koordinasyon

Paydaş Bilgilendirme ve İş Birliği Toplantıları

BSG-SOP'un 2024 faaliyetlerinin tanıtımı ve proje fikirlerinin geliştirilmesi amacıyla bölgedeki paydaşlarla düzenli olarak toplantıların gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. BSG-SOP'un gerçekleşen faaliyetlerini değerlendirmek, yeni SOP faaliyetleri belirlemek üzere 4 ayda bir bölge illerindeki paydaşlarla (il milli eğitim müdürlükleri, üniversiteler, gençlik ve spor il müdürlükleri, aile ve sosyal hizmetler il müdürlükleri, ilgili STK temsilcileri) düzenli toplantılar gerçekleştirilecektir.

TRB2 Bölgesi Yetenek Portalı

Yetenek yönetimi, yeni ekonomilerin önem verdiği önemli bir alandır. Ayrıca özellikle beyaz yakalı yeteneklerin bölgede kalmaları ve bu yeteneklerin ilgili alanlara yönlendirilmesi bölgesel kalkınma ve istihdam politikaları açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle Ajansımız 2024 yılında bölge üniversiteleri başta olmak üzere ulusal çapta bu konuyla ilgili çalışmalar yürüten Kariyer.net gibi kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak "TRB2 Bölgesi Yetenek Portalı" oluşturulacaktır. Portalın kurulması hususunda hizmet alımı yapılacaktır.

TEKNOFEST 2024 Fuarı Hazırlık Çalışmaları

TEKNOFEST, ülkemizin en önemli bilim, teknoloji ve uzay festivali olarak bilinmektedir. 2021, 2022 ve 2023 yıllarında söz konusu fuara bölgemizden yüksek düzeyde katılım sağlamak amacıyla Ajansımızın öncülüğünde üniversiteler ve liselerde proje hazırlayan ekiplere yönelik danışmanlık sağlanmıştır. Bu çalışmalarımızın sonucunda bölgeden TEKNOFEST Fuarı'na başarılı proje sunma konusunda önemli bir aşama kaydedildiği gözlenmiştir. Örneğin, 2022 yılında Ajans öncülüğünde Edremit Bilim ve Sanat Merkezi tarafından hazırlanan proje "İnsanlık Yararına Teknoloji Yarışması" kategorisinde Türkiye ikincisi olmuştur. Benzer şekilde 2023 yılında da bölgeden projelerin Teknofest'e katılımı desteklenmiş ve katılan proje finale kalmıştır. Bu çerçevede, 2024 yılında BSG-SOP'un amaç ve öncelikleriyle uyumlu olarak bölgeden fuara daha fazla sayıda proje sunmak ve ulusal düzeyde başarı sağlamak üzere 2021 yılında başlatılan bu faaliyetin uygulamaları devam edecektir. Oluşturulan proje ekiplerinde kadın öğrencilerin yer almasına dikkat edilerek öğrencilerin proje geliştirmelerinde ihtiyaç duydukları malzemeler, ulaşım, konaklama gibi alanlarda hizmet alımı gerçekleştirilecektir.

MATBİL Eğitim Programı

Programın amacı Van'daki öğrencilerin matematiğe olan ilgisini artırmak, algoritma temelli bilgisayar eğitimi vermektir. Program kapsamında Van İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Van Büyükşehir Belediyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi ile iş birliği protokolü imzalanması planlanmaktadır. Programda ortaokul 5,6,7. sınıf öğrencileri ile lise 9. ve 10. sınıfta okuyan öğrencilere yönelik yapılan gönüllülük esasına dayalı bir sınava göre başarılı olan öğrencilerin matematik ve bilgisayar olimpiyatlarına hazırlanmaları amacıyla eğitim verilmesi öngörülmektedir. Eğitim programının gerçekleştirilebilmesi amacıyla Ajans'ın görev ve sorumlulukları kapsamında hizmet alımı yapılması öngörülmektedir.

TRB2 Bölgesi Akıllı Uzmanlaşma Stratejisinin Hazırlanması

TRB2 Bölgesi dış pazarlara olan yakınlığı, genç nüfus yoğunluğunun yüksekliği, yatırım teşvikleri, sanayileşme potansiyeli, iç ve dış pazarlara ulaşım olanakları düşünüldüğünde belli sektörlerde küresel bir oyuncu olma potansiyeli taşımaktadır. Bu potansiyelin ortaya çıkarılması, bölgenin beşerî ve finansal kaynaklarının gelecek vadeden ve katma değerli fark oluşturacak belli alanlara odaklı kullanılması ile mümkündür. Bu alanların ve alanlara müdahale noktalarının belirlenmesi ise akıllı ihtisaslaşmanın sağlanması ve sürdürülebilir bir yenilikçilik sistem içerisinde öncü sektörleri ve bu sektörlerin ne şekilde geliştirilmesi gerektiğini belirlenmesi ile mümkündür. Bu müdahale alanlarının belirlenmesi adına faaliyet kapsamında Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğünün “*Türkiye’de Akıllı Uzmanlaşma Stratejilerinin Geliştirilmesi ve Uygulanması için Kapasite Artırımı Teknik Yardım Projesi*”nde saha çalışmaları yürütülecek ve neticesinde de TRB2 Bölgesi için Akıllı Uzmanlaşma Stratejisi hazırlanacaktır.

3.1.4.3 Kapasite Geliştirme

Beceri Geliştirme ve İstihdam Programı

TRB2 Bölgesi genç varlığı açısından oldukça önemli bir potansiyel taşımaktadır. TRB2 Bölgesinde gençlerin örgün eğitimle beraber yaygın eğitim faaliyetleri ile becerilerinin geliştirilmesi istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır. Yaygın eğitim ile becerileri artan gençlerin hem kendilerine olan özgüvenlerinin arttığı hem de açık pozisyonlara daha kolay başvuru yaptıkları bilinmektedir. Bu nedenle 2024 yılında bölgedeki üniversiteler, TSO’lar, OSB’ler, KSS’ler, İŞKUR’lar, İŞGEM’ler ve özel sektör iş birliğiyle staj ve istihdam garantili eğitim programları oluşturulacaktır. Bu sayede TRB2 Bölgesi’nde nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi sağlanacaktır. Program 2024 yılı Kalkınma Ajansları kadın girişimciliği/kadın

istihdamı teması çerçevesinde kadınlara öncelik verilerek yürütülecektir. Söz konusu program kapsamında hizmet alımı gerçekleştirilecektir.

TRB2 Bölgesi'nde Kırsal İstihdamı Artırma Programı

2024 yılı kalkınma ajansları kadın girişimciliği/kadın istihdamı teması kapsamında özellikle kırsalda gelir getirici faaliyetler olmak üzere Van YYÜ DAP Çiftçi Eğitim Merkezi iş birliğinde TRB2 Bölgesi kırsalında yaşayan kadın nüfusun istihdamına katkı sağlamak amacıyla tıbbi ve aromatik bitkilerin üretilmesi ve ambalajlanması, küçükbaş ve büyükbaş hayvan yetiştiriciliği, süt ürünlerinin katma değere dönüştürülmesine yönelik ambalajlama ve paketleme eğitimi ile seracılık yapımı gibi eğitimlerin verilmesi planlanmaktadır. Ayrıca, kırsalda kadın istihdamının ve girişimciliğin artırılmasına katkı sağlayacak kooperatifleşme, girişimcilik, proje hazırlama ve uygulamaya yönelik eğitimlerin yanı sıra TKDK tarafından sunulan desteklerin tanıtımına yönelik bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi planlanmıştır.

TRB2 Bölgesi Yazılım Hareketi Programı

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu ile yapılan protokol çerçevesinde TRB2 Bölgesi Yazılım Programı'nın ikinci versiyonu 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. 2023 yılındaki program oyun yazma üzerine olup Van ili lise öğrencilerine yönelik düzenlenmiştir. Program kapsamında Van ilinde 7 farklı liseden 125 öğrenci programa dâhil edilmiş ve oyun geliştirmeye yönelik BTK portalı üzerinden C# ve Unity (2 boyutlu oyun hazırlama) eğitimleri almışlardır. BTK eğitimlerinin ardından 14 Haziran'da final etkinliği gerçekleştirilmiştir. Final etkinliğine 10 takım katılmış ve takımlar arasında üç takım finalist seçilmiştir. Ajansımızın bölgede yazılım sektörünün geliştirilmesine yönelik gerçekleştirdiği faaliyetlere 2024 yılında da devam edilmesi planlanmaktadır. 2024 yılındaki istek ve ihtiyaçlara göre program içeriğinin belirlenmesi öngörülmektedir.

DAKATALKS Buluşmaları

Ajansımız tarafından 2018 yılından beri TRB2 Bölgesi'ndeki gençlerin vizyonuna katkı sağlamak amacıyla ülkemizin önde gelen akademisyen, girişimci, yazılımcı, sanatçı, yazar gibi şahsiyetlerin katılım sağladıkları konferans, söyleşi ve buluşma gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Bu kapsamda, bugüne kadar 85 etkinlik düzenlenmiş ve bu etkinliklere yaklaşık 11 binin üzerinde gencin katılımı sağlanmıştır. Bu çerçevede, 2024 yılında TRB2 Bölgesi'ndeki üniversiteler ve il milli eğitim müdürlükleri ile iş birliği yapılarak buluşmaların

gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Buluşmalar kapsamında konferansa konuk olan katılımcıların ulaşımı, konaklaması hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.

Dış Ticaret Eğitimi

Van, sınır ili olması nedeniyle dış ticaret bakımından önem arz etmektedir. Van ilinin jeo-ekonomik potansiyelini daha etkin kullanabilmesi için dış ticaret ekosisteminin geliştirilmesi hedefiyle hâlihazırda ihracat yapan ve/veya ihracat yapmayı planlayan firmaların ilgili çalışanlarına yönelik dış ticaret uygulamaları ile ihracat destekleri hakkında eğitim verilecektir. Dış ticaret konusunda kendini geliştirmek isteyen gençlere de açık olacak eğitim sayesinde bu alanda beşeri sermayenin geliştirilmesine katkı sunulacaktır. Dış ticaret eğitimi ile katılımcıların KOSGEB'in "Yurt Dışı Pazar Desteği Programı", Eximbank tarafından verilen krediler ve Ticaret Bakanlığı'nın "Yeni Nesil İhracat Destekleri" hakkında yetkinliklerinin artırılması amaçlanmaktadır. Eğitim ile dış ticaret istihbaratı hakkında farkındalık yaratılıp üreticilerin yeni pazarlara erişim kapasitelerini artırmaları sağlanacaktır. Bunlara ek olarak; özellikle ara mal ve hammadde ithalatı yapan ithalatçı firmalara da ithalat uygulamaları hususunda bilgilendirme yapılacaktır.

Yeşil Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Atölyeleri

Bu atölye programı, bölge genelindeki girişimcilerin ve işletmelerin sürdürülebilirlik ilkelerini anlamalarını ve iş modellerine entegre etmelerini hedeflemektedir. Bu atölyeler, yeşil girişimciliğin önemine, sürdürülebilir ürün ve hizmet geliştirmeye, yeşil teknolojilere, döngüsel ekonomiye ve sıfır atığa yönelik iş modellerine odaklanacaktır. Atölye, bir konuşmacı veya bir panel sunumu, bir etkileşimli öğrenme aktivitesi ve bir ağ kurma bileşeni içerecektir. Atölyeler, sektörden deneyimli konuşmacıları ve yeşil girişimcilik ve sürdürülebilir iş uygulamalarında lider olan işletmeleri içerecektir. Atölyeler, bölge genelindeki girişimcilere ve işletmelere yeşil ve sürdürülebilir iş modellerini benimsemeleri ve uygulamaları konusunda yol gösterici olacak ve böylece bölgenin genel sürdürülebilirlik hedeflerine katkıda bulunacaktır. Faaliyet hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.

Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimleri

Kurum ve kuruluşlar, çalışanların ve üyelerin performanslarını artırmak, yeteneklerini geliştirmek, güncel bilgilerle donatmak ve yeni beceriler kazandırmak için çeşitli eğitimlere ihtiyaç duyarlar. Eğitimler, iş süreçlerini iyileştirmek, çalışanların motivasyonunu ve bağlılığını artırmak, iş güvenliğini sağlamak ve kurumun uzun vadeli başarısını desteklemek için önemlidir.

Kurum ve kuruluşların ihtiyaçlarına uygun olarak düzenlenmiş etkili eğitimler, çalışanların yeteneklerini artırmalarına ve kurumun başarısını artırmalarına yardımcı olur. Bu süreç, sürekli olarak güncellenen ve geliştirilen bir süreç olmalıdır, böylece organizasyonun hedefleri ve çalışanların gereksinimleriyle uyumlu kalmaya devam eder. Eğitim programları, kurumların ihtiyaçlarına ve hedeflerine uygun olarak tasarlanacaktır. Bu kapsamda Ajans kurumların ilgili eğitim ihtiyaçlarını karşılayacaktır. Faaliyet Ajans tarafından koordine edilip eğitimler hizmet alım yoluyla gerçekleştirilecektir.

Techworkshop Programı

TRB2 Bölgesi'nde gençlerin bilişim ve teknoloji alanındaki becerilerini geliştirmek üzere web tasarım ve programlama, metaverse, NFT, blockchain, mobil programlama, ChatGPT kullanım rehberi, dijital okuryazarlık, yapay zekâ yapıcı ve yıkıcı yönleri, makine öğrenmesi vb. alanlarda eğitim serilerinin geliştirilmesi planlanmaktadır. 2024 yılı kalkınma ajansları kadın girişimciliği/kadın istihdamı temasına uygun olarak kadın katılımcılara öncelik verilmesi planlanmıştır. Eğitimlerin hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

3.1.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

TRB2 Bölgesi Genç Girişimcilerin Ürün ve Hizmetlerinin Tanıtılması

TRB2 Bölgesi coğrafyasından dolayı çeşitli endemik bitkilerin bulunduğu bir ekosisteme sahiptir. Bu endemik bitkilerden çok çeşitli ürünler üretilmekte ve ürünler bölgede faaliyet gösteren kadın kooperatifleri aracılığıyla pazarlanmaktadır. Bununla birlikte TRB2 Bölgesi'ne özgü kadim geleneksel zanaatlar kapsamında üretilen ürünler de bulunmaktadır. Savat işlemeciliği, reşik, kilim, baston yapımı gibi zanaatlar, bölgede yaşayan insanlar için kültürel miras anlamını taşımakla beraber geçim kaynağı da olmaktadır. TRB2 Bölgesi'nde üretilen ürünlerin korunması ve tanıtımı amacıyla özellikle genç ve kadın girişimciler tarafından üretilen ürünlere yönelik katalog çalışması yapılacaktır.

3.1.4.5 Ajans Destekleri

Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı

BSG-SOP 2024 yılı faaliyetleri kapsamında başvuru sahipleri, başvuru koşulları ve benzeri diğer hususların Bakanlığımız ile müzakere edilmek suretiyle hazırlanacak başvuru rehberinde

belirtilerek ilan edilmesi planlanan ‘Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı’nın gerekçesi, genel amacı, özel amaçları ve öncelik alanları aşağıda belirtilmiştir:

Gerekçe:

- TRB2 Bölgesi 2017 Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi (SEGE) verilerine göre Bitlis 76. sırada, Hakkâri 78. sırada, Muş 79. sırada, Van ise 77. sırada yer almaktadır. Ayrıca, Bölgemiz 2022 yılı TÜİK verilerine göre 15-29 yaş aralığındaki %29,5’lik genç nüfus oranıyla Türkiye’nin en genç nüfusuna sahiptir.¹
- “Türkiye’de Eğitimde ve İstihdamda Olmayan Gençler (NEET)”² Raporu’na göre TRB2 Bölgesi’nin NEET gençliği, %51,3 oranla Düzey 2 bölgeleri arasında 3. sırada yer almaktadır.
- Kalkınma Ajanslarının 2022-2023 yılları teması “Genç İstihdamı” olarak belirlenmiştir. 2024 yılında da genç istihdamına yönelik faaliyetlere devam edilmesi planlanmıştır. Bununla birlikte 2024 yılı kalkınma ajansları kadın girişimciliği/kadın istihdamı teması olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda kadın girişimciliği/kadın istihdamı temasına uygun olarak kadınlar tarafından geliştirilen projelere öncelik verilmesi planlanmaktadır.
- Ajansın BSG-SOP uygulamaları çerçevesinde Bölgedeki gençlere yönelik girişimciliğin yaygınlaşması, sosyal inovasyon, tasarım odaklı düşünme, gençlerin dijital alanlardaki yetkinliklerinin artırılması, yenilikçi, yaratıcı, sosyal ve teknolojiye dayalı girişimler başlatmaları için cesaretlendirmek ve bu konudaki yetkinliklerini artırmak amacıyla 2019 yılından beri birçok faaliyet gerçekleştirmiştir. Bu çalışmalar sonucunda özellikle genç girişimciliğine yönelik farkındalık oluşturulmuştur.
- Bölgedeki girişimcilik ekosisteminin kurumsallaşmasına yönelik olarak CMDP kapsamında Van YYÜ bünyesinde kurulan İnnovan Girişimcilik Merkezi ile Bitlis Eren Üniversitesinde KOSGEB tarafından desteklenen TEKMER, 2022

¹ Türkiye İstatistik Kurumu 2022 yılı ADNKS verileri kullanılarak elde edilmiştir.

² <https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/gencligin-gucunu-harekete-gecirmek>

yılında hizmete alınmıştır. Her iki merkezdeki ön kuluçka ve kuluçka ofisleri girişimci adaylarını beklemektedir.

- Son zamanlarda bölgede yapılan toplantılarda özellikle genç girişimciler tarafından geliştirilen proje fikirlerinin desteklenmesine yönelik talepler artmıştır.

Genel Amaç: Programın genel amacı, TRB2 Bölgesi'ndeki kadın ve genç girişimcilere yönelik yenilikçi proje fikirlerinin desteklenmesi, genç ve kadın istihdamının artırılması yoluyla bölgesel kalkınmaya katkı sağlamaktır.

Özel Amaçlar:

1. Kadın ve gençler arasında girişimcilik yeteneğinin geliştirilmesi,
2. Kadın ve genç istihdamının artırılması,
3. Gençlerde takım kurma, sorumluluk alma, inisiyatif alma gibi 21. yüzyıl yetkinliklerinin geliştirilmesi,
4. Genç girişimcilerin projelerinin prototiplerinin üretilmesi.

Programın Öncelikleri:

1. Yaratıcı endüstriler alanındaki projelerin desteklenmesi,
2. Teknogirişimlere yönelik projelerin desteklenmesi,
3. Sosyal girişimcilik alanındaki projelerin desteklenmesi,

3.1.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

BSG-SOP faaliyetleri kapsamında 2024 yılında takip edilecek önemli kamu yatırımları aşağıda listelenmiştir:

- Selçuklu ve Osmanlı Araştırmaları Kütüphanesi
- Malazgirt Meslek Yüksekokulu
- Çiftçi Eğitim Merkezi
- Muş Alparslan Üniversitesi Kampüs Altyapısı
- Hakkâri Kütüphanesi
- Yüksekova Meslek Yüksekokulu
- Hakkâri Üniversitesi Kampüs Altyapısı
- Van Kent Kütüphanesi
- Van YYÜ Teknokent İkinci Etap Projesi

3.1.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

Muş'ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi

AB Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA II) kapsamında AB ve İŞKUR eş finansmanı ile yürütülen “Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençler (NEET) İçin İşgücü Piyasası Destek Programı (NEETPRO)” hibe çağrısı kapsamında Ajansımızın başvuru sahibi olduğu ve Bulanık-Malazgirt Süt Üreticileri Birliği'nin eş başvuru sahibi olduğu “Muş'ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi” Program Otoritesi olan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı AB ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı tarafından desteklenmeye hak kazanmıştır. Uygulama süresi Haziran 2023-Haziran 2024 olan proje 2024 yılı kalkınma ajansları kadın girişimciliği/kadın istihdamı teması ile uyumlu bir şekilde planlanmış ve kadın katılımcılara öncelik verilmiştir. Projede eğitimde ve istihdam olmayan 70'i kadın toplam 100 gence mesleki eğitimlerin yanı sıra beceri geliştirme eğitimleri verilecek ve biri yurt dışı olmak üzere 2 adet çalışma ziyareti gerçekleştirilecektir. Proje kapsamında katılımcılara, süt sığırcılığı (280 saat), peynir üretimi (253 saat), sağım hijyeni ve sanitasyon (40 saat), kooperatif kurma (40 saat), pazarlama (48 saat) ve iş ve sosyal hayatta iletişim (48 saat) konularında mesleki ve beceri geliştirme eğitimleri verilecektir.

3.1.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 3: BSG-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	2024	
		Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hakkâri’de Gençlerin Spora Yönelimlerinin Araştırılması Raporu	Eylül	Aralık
	TRB2 Bölgesi’nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu	Haziran	Aralık
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Bilgilendirme ve İş Birliği Toplantıları	Ocak	Aralık
	TRB2 Bölgesi Yetenek Portalı	Ocak	Aralık
	TEKNOFEST 2024 Fuarı Hazırlık Çalışmaları	Şubat	Eylül
	MATBİL Eğitim Programı	Ocak	Haziran
	TRB2 Bölgesi Akıllı Uzmanlaşma Stratejisinin Hazırlanması	Ocak	Aralık
Kapasite Geliştirme	Beceri Geliştirme ve İstihdam Programı	Ocak	Aralık
	TRB2 Bölgesi’nde Kırsal İstihdamı Artırma Programı	Ocak	Aralık
	TRB2 Bölgesi Yazılım Hareketi Programı	Ocak	Aralık
	DAKATALKS Buluşmaları	Ocak	Aralık
	Dış Ticaret Eğitimi	Ocak	Mart
	Yeşil Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Atölyeleri	Ocak	Mart
	Kapasite Geliştirme Eğitimleri	Ocak	Eylül
	Techworkshop Programı	Ocak	Aralık
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi Genç Girişimcilerin Ürün ve Hizmetlerinin Tanıtılması	Haziran	Aralık
Ajans Destekleri	Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı	Temmuz	Aralık
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	Muş’ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi	Ocak	Aralık

3.1.6 İzleme ve Değerlendirme

BSG-SOP kapsamında uygulanacak faaliyetler, Girişimcilik ve Turizm Politikaları Birimi tarafından yürütülecektir. Faaliyetlerin uygulamalarına ilişkin SOP İlerleme Raporları hazırlanarak Genel Sekreterliğe sunulacaktır.

Tablo 4: BSG-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Hakkâri’de Gençlerin Spora Yönelimlerinin Araştırılması Raporu	HYDO	50.000,00
	TRB2 Bölgesi’nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu	GTPB	20.000,00
İş Birliği ve Koordinasyon	Paydaş Bilgilendirme ve İş Birliği Toplantıları	GTPB	50.000,00
	TRB2 Bölgesi Yetenek Portalı	GTPB-YDO’lar	100.000,00
	TEKNOFEST 2024 Fuarı Hazırlık Çalışmaları	GTPB	200.000,00
	MATBİL Eğitim Programı	GTPB	1.000.000,00
	TRB2 Bölgesi Akıllı Uzmanlaşma Stratejisinin Hazırlanması	GTPB	100.000,00
Kapasite Geliştirme	Beceri Geliştirme ve İstihdam Programı	GTPB	500.000,00
	TRB2 Bölgesi’nde Kırsal İstihdamı Artırma Programı	GTPB Muş YDO	100.000,00
	TRB2 Bölgesi Yazılım Hareketi Programı	GTPB	300.000,00
	DAKATALKS Buluşmaları	GTPB	200.000,00
	Dış Ticaret Eğitimi	GTPB	15.000,00
	Yeşil Girişimcilik ve Sürdürülebilirlik Atölyeleri	GTPB	80.000,00
	Kapasite Geliştirme Eğitimleri	GTPB	1.000.000,00
	Techworkshop Programı	GTPB-BYDO	200.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	TRB2 Bölgesi Genç Girişimcilerin Ürün ve Hizmetlerinin Tanıtılması	GTPB-YDO’lar	50.000,00
Ajans Destekleri	Kadın ve Genç Girişimcilik Mali Destek Programı	GTPB	2.500.000,00
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	Muş’ta Gençler Önce Eğitimde Sonra İstihdamda Projesi	GTPB	8.100.000,00
TOPLAM			14.565.000,00

3.2 VAN GÖLÜ HAVZASI ve HİTERLANDI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (VAHA-SOP)

3.2.1 Amaç

Genel Amaç

Programın genel amacı, Bölge için özel bir çekim alanı oluşturan Van Gölü'nün koruma-kullanma dengesi gözetilerek etkileşimde bulunduğu alan içinde turizm ve tarım sektörlerinin yatırım altyapısının güçlendirilmesi, turizmde Van Gölü Destinasyonu markasının oluşturulması, kırsal kalkınmanın ve çevre yönetiminin sağlanması suretiyle yaşam kalitesinin artırılmasıdır.

Özel Amaçlar

Van Gölü Havzası ve Hinterlandı Sonuç Odaklı Programının özel amaçları şunlardır:

1. Tarihi, arkeolojik ve doğal varlıkların iyileştirilmesi ve tanıtılması,
2. Van Gölü Destinasyonu altyapısının oluşturulması,
3. Alternatif turizm faaliyetlerinin ve ürünlerinin geliştirilmesi,
4. Doğal alanların korunması ve ıslah faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi,
5. Kırsal alanda kaynak verimliliğinin ve ekonomik çeşitliliğin artırılması,
6. Tarımsal üretimde katma değerin artırılması,
7. Kırsalda örgütlenmenin ve iş birliğinin geliştirilmesi,
8. Turizmde kurumsal kapasite ve hizmet kalitesinin artırılması,
9. Yeşil dönüşüm altyapısının oluşturulması.

3.2.2 Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Van Gölü Havzası, havza bazlı planlama yaklaşımına göre temelde coğrafi olarak su kaynaklarının birleştiği alanları kapsamakla birlikte sosyo-kültürel ve sektörel koridor devamlılıkları bağlamında da hinterland olarak yakınlık gösteren alanları ele almaktadır. Bu durumda Van Gölü Havzası, coğrafi olarak Bitlis, Muş ve Van illerinden meydana gelmekte olup hinterlandındaki Hakkâri ili ile koridor ve uluslararası sınır bağlantılarını tanımlamaktadır. 2021 ve 2023 yılları arasını kapsayan VAHA-SOP'ta ağırlıklı olarak Bitlis ve Van illerindeki turizm sektörü üzerinden gerçekleştirilen sonuç kurgusunun havza ve hinterland alanı ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kaldığı değerlendirilmiş olup 2024-2026 yılları arasını kapsayan yeni VAHA-SOP'un sektörel ve alansal sınırlarının genişletilmesi kararı alınmıştır. Bu karar ile VAHA-SOP kapsamında çevre, turizm, tarım ve kırsal kalkınma sektörleri yer almakta olup

evre ve turizm sektörleri için öncelikli uygulama alanları tanımlanmıştır. SOP kapsamında yürütülecek turizm faaliyetleri, öncelikli olarak Van Gölü Destinasyonu Turizm Eylem Planı'nda tanımlanan Van Gölü Destinasyon rotası ve hinterland rotası ilçeleridir. Muş ili için Merkez, Varto, Malazgirt ilçeleri; Bitlis ili için Merkez, Tatvan, Ahlat, Adilcevaz ilçeleri; Van ili için Gevaş, Edremit, İpekyolu, Muradiye, Erciş, Çaldıran, Başkale, Bahçesaray, Gürpınar, atak ilçeleri; Hakkâri ili için Merkez, Şemdinli ilçeleri, VAHA-SOP kapsamında turizmde ve evre politikalarında öncelikli yerleşimlerdir. Bölge ilçelerinin tümünde tarım ve kırsal kalkınma sektörel gelişme potansiyeli bulunduğundan SOP kapsamında yürütülecek sektör faaliyetleri için öncelikli uygulama alanı tanımı yapılmamaktadır.

TRB2 Bölgesi'nde yer alan Van Gölü, ülkenin özel alanlarından biri olup bu değerin coğrafi olarak korunması ve marka yüzü ile tanınırlığının artırılması bölgesel kalkınmaya katkı sağlayacaktır. Bölgenin kırsal yoğunluklu yapısı, Van Gölü Havzası'nda tarım sektörünün başat geçim kaynağı olması, bölgedeki tarihi ve doğıal varlıkların turizm sektörü için bir fırsat alanı oluşturmaları söz konusu sektörlerin havzada ne çıkmasını sağlamaktadır. Bölgede turizm ürünlerinin çeşitlendirilip iyileştirilip altyapısının oluşturulması; tarımsal varlığın katma değerrinin ve veriminin artırılması ile havza genelinde rekabetin sürdürülebilirliğinin sağlanabileceğı değerlendirilmektedir. Turizm ve tarım sektörlerinin yatay keseni olan doğıal alanların korunması ve evre bilincinin sağlanması ise toplumsal ve sektörel gelişmenin öncüsü durumundadır.

Turizm, yarattığı istihdam ve katma değerr, ihracata yaptığı katkıyla küresel ekonomide önemli bir rol oynamaktadır. Turizm, coğrafi olarak yaygınlaşmış, ürün ve faaliyetleri çeşitlenmiş, küresel ölçekte en hızlı büyüyen sektörlerden birisi olmuştur. Küresel seyahat ve turizm piyasasının önümüzdeki dönemde de hızlı büyüyen sektörler arasında yer alacağı tahmin edilmektedir. Zengin tarihi ve kültürel mirası, doğıal kaynakları ve dört mevsimin aynı anda yaşanabildiğı iklim özellikleriyle Türkiye, özellikle 1980'li yıllardan sonra izlediğı turizme yönelik altyapı ve tesis geliştirme, insan kaynağı ve hizmet kalitesini artırma, örgütlenme ve tanıtma politikalarının sonucunda ziyaret edilen başlıca küresel turizm destinasyonları arasındadır. Son yıllarda turizm sektöründe alternatif turizme öncelik verilmesiyle turizm altyapısı büyük değıişimlere sahne olmaktadır. Büyük kentlerle birlikte Kapadokya, Pamukkale, Mezopotamya gibi küresel öneme sahip destinasyonlar yabancı ziyaretçilerin önemli varış noktaları olmuştur. Türkiye'deki bu eğilimlere paralel olarak, özellikle 2018 yılından itibaren görece yavaş da olsa TRB2 Bölgesi'nde turizmin çeşitlenmeye başladığı görülmektedir. Van Gölü Havzası bazında özellikle Van ili İranlı ve Iraklı turistlerin uğrak yeri olmuştur. Son yıllarda, Van'ı ziyaret eden İranlı ve turist sayısında önemli ölçüde artışlar yaşanmaya

başlamıştır. Ajans ve TÜİK İş birliğinde 2018 yılında yapılan İranlı Ziyaretçilerin Van Ekonomisine Katkıları ve Beklentileri Araştırması Raporu³ kapsamında 2.505 anket uygulanmıştır. Araştırmanın yapıldığı 2018 yılı dolar ortalaması dikkate alındığında Van'ı günübirlik veya gecelemler olarak ziyaret eden 185.970 İranlının Van ekonomisine turizm geliri olarak katkısı toplam 231.942.605 TL'dir (2018 yılı ortalama dolar kuru ile 48.200.873,85 dolar). İranlı turistlerin Van'da gerçekleştirdikleri kişi başına ortalama harcama ise 1.247 TL'dir (2018 yılı ortalama dolar kuru ile 259,14 dolar) . Bu durum, Van ili ekonomisi üzerinde İranlı turistlerin önemini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte TÜİK Turizm İstatistikleri, 2018 yılı⁴ verisine göre Türkiye'nin yıllık yabancı turist kişi başı ortalama harcaması 647 dolardır. Van ili ve İranlı turistlerle karşılaştırıldığında ülke daha kozmopolit bir turist yapısını barındırır da Van ilinin turizm gelirlerinden aldığı payının artırılması beklenmektedir. Bu durum, bölgede havza bazlı turizm markalaşması ihtiyacını beraberinde getirmekte olup Van Gölü Destinasyonu için hazırlanan eylem planı faaliyetlerinin yıllara sâri gerçekleştirilmesi değerlendirilmektedir.

Van Gölü Havzası Urartular, Selçuklular ve Osmanlı İmparatorluğu gibi farklı medeniyetlere ait mimari, kültürel miras öğeleri ve eşsiz doğal güzellikleri ile birçok eşsiz turistik değeri barındırmaktadır. Van Gölü çevresi ve kıyıları birçok doğal güzelliğe sahiptir. Bu bölgede ekoturizm kapsamında doğa ve iklim ile uyumlu tatil köyleri, çadır ve karavan kampçılığı, sağlık turizmi, kış turizmi gibi alternatif turizm ürünleri potansiyelinin yanı sıra Van Gölü kıyı alanlarına yerleşim kuran tarihi medeniyetlerin kalıntıları ve buna bağlı kültür turizmi potansiyeli de bulunmaktadır. Alternatif turizm çeşitleri arasında katma değere sahip sağlık turizminin bölgedeki gelişme potansiyeli yüksektir. Van Gölü, endemik yapısı ile birlikte dünyadaki sayılı sodalı mineralli sulardan biri olarak sağlık turizminde büyük bir potansiyele sahiptir. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi tarafından 2011 yılında onaylanan inceleme raporu sonuçlarına göre Van Gölü'nün özel yapısı ile sağlık turizminde kür tedavisi potansiyeline sahip olduğu belirtilmiştir. Son yıllarda bölgeye özellikle medikal sağlık hizmetleri için gelen sağlık turisti sayısı ve buna bağlı olarak sağlık turizmi belgesi alan hastane ve acente sayısı artmaktadır. Bu potansiyelleri ile Van Gölü Havzası'nda sağlık turizminin araştırılması ve yatırım altyapısı

³ DAKA. (2019). "İranlı Ziyaretçilerin Van Ekonomisine Katkıları ve Beklentileri Araştırması Raporu". <https://www.daka.org.tr/panel/files/files/yayinlar/Iranli%20Ziyaretcilerin%20Van%20Ekonomisine%20Katkisi%20ve%20Beklentileri%20Arastirmasi.pdf>

⁴ TÜİK. (2018). "TÜİK Turizm İstatistikleri", Haber Bülteni. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turizm-Istatistikleri-IV.Ceyrek-Ekim-Aralik-ve-Yillik,-2018-30599#:~:text=Turizm%20geliri%202018%20y%C4%B1%C4%B1nda%20bir,eden%20vatanda%C5%9F%20ziyaret%C3%A7ilerden%20elde%20edildi.>

oluşturulmasına ilişkin çalışmaların yapılması ile bölgede yeni alternatif turizm ürünlerinin oluşumuna katkı sağlanması beklenmektedir.

2017 İl SEGE Raporu sonuçlarına göre hem sosyal hem de ekonomik açıdan geri kalmış illerden oluşan TRB2 Bölgesi'nde sosyal refahın artması öncelikle ekonomide yapısal dönüşüm ve büyümeyi gerektirdiğinden bölgede ilk müdahale edilmesi gereken alan, üretim faktörlerinin etkin ve sürdürülebilir şekilde kullanılması olacaktır. Bu açıdan bakıldığında ekonomisi büyük ölçüde tarımsal faaliyetlere dayalı olan bölgede kalkınmanın sağlanabilmesi için tarımda geçimlik ekonomiden modern üretime geçişin sağlanması, var olan kaynakların etkin kullanılarak tarımsal üretimde katma değer artırılması ve kırsal alanda ekonomik çeşitliliğin sağlanması amaçlanmaktadır. Kırsalda geliştirilecek iş birlikleri, ürün çeşitliliği, katma değer varlığı gibi proje ve faaliyetlerin desteklenmesi, kırsalın yerinde tutunmasına ve bölgesel refah artışına katkı sağlayacaktır.

Tarım ve turizm sektörlerinin ön şartı olan doğanın ve çevrenin koruma-kullanma dengesinin gözetilmesi ise kalkınma sürecinde sürdürülebilirliğin ve halk sağlığının sağlanması açısından önemli bir yere sahiptir. Havzada çevresel koşulların iyileştirilmesi faaliyetlerine hava kalitesi, su kalitesi, atıksu altyapısı gibi birçok alanda ihtiyaç duyulmakla birlikte koruma ve kullanma faaliyetlerinin öncelikli olduğu alanların başında sulak alanlar gelmektedir. Havza kapalı yapısı gereği tarımsal kullanıma, evsel kullanıma, deniz araçları kullanımına, farkındalık eksikliklerine ve altyapı yetersizliklerine bağlı kirlilikleri bertaraf edememekte ve bu durum toplum sağlığı kadar flora ve fauna kayıplarına sebep olmaktadır. Doğal alanların korunması ve iyileştirilmesi adına yapılabilecek yatırım ve farkındalık çalışmaları, bölgenin kalkınmasına katkı sağlayacaktır.

3.2.3 Sonuç ve Çıktı Hedefleri

VAHA-SOP kapsamındaki faaliyetler ile ulaşılması hedeflenen çıktı göstergeleri ve SOP sonuç göstergeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: VAHA- SOP Çıktı Göstergeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yöresel ve Kırsal Ürünlerin Üretilmesi, Ticarileştirilmesi ve Markalaşması Çalışmaları - TRB2 Bölgesi Yöresel Ürün Envanteri ve Haritalandırma Çalışması	Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu
		Yöresel Ürün Sayısı	100	
	Van Gölü Ekonomisi Potansiyel Fırsatların Araştırılması Raporu	Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
	TRB2 Bölgesi'nde UNESCO Miras Listelerine Girebilecek Değerlerin Envanter Çalışması	Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Bitlis Nemrut Jeopark Alanı Eylem Planının Hazırlanması	Eylem Planı Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Ata Tohumu Araştırma Çalışması	Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Derecik (Umurlu) Sınır Kapısının Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Araştırılması	Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Van Gölü'nden Çıkarılan Dip Çamurunun Organik İçerik Analizi	Analiz Raporu Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Van Gölü Sınırındaki Atık Su Arıtma Tesislerinin Yenilenebilir Enerji Kullanımı Fizibilite Raporu	Hazırlanan Fizibilite Raporu Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Bulanık İlçesinde Süt İşleme Atölyesinin Kurulum Fizibilite Raporu	Fizibilite Rapor Sayısı	1	Faaliyet Raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu	Etkinlik Sayısı	1	Faaliyet Raporu Yerel Basın Haberleri Sosyal Medya Hesapları
	Program ve Proje Geliştirme Faaliyetleri	Görüşme Yapılan Kurum ve Kuruluş Sayısı	18	Faaliyet Raporu
		Sektörel Proje Raporu Sayısı	2	
	Bitlis Nemrut Jeopark Yerel Paydaş Çalıştayı	Çalıştay Sonuç Raporu Sayısı	6	Faaliyet Raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yüksekova ve Şemdinli Tanıtım Kliplerinin Hazırlanması	Yayınlanan Tanıtım Klip Sayısı	2	Faaliyet raporu, İran Medyası
	Blogger ve Influencer Katılımı ile Tanıtım Faaliyetleri (Fam Trip)	Davet edilen Blogger ve Influencer Sayısı	4	Faaliyet Raporu
Ajans Destekleri	2024 Yılı VAHA-SOP Fizibilite Desteği	Desteklenen Proje Sayısı	4	KAYS Kayıtları

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
	Dere Ağızlarında Yüzeysel Sabit Bariyer Sisteminin Kurulması GPD	Yüzeysel Sabit Bariyer Sistemi Kurulan Dere Sayısı	5	Faaliyet Raporu, KAYS Kayıtları

Tablo 6: VAHA- SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
1,2,3	Destek alan kurumlarda yeni istihdam sayısı	Adet	50	İzleme raporları, Program kapanış raporu, GPD raporu
1,2,3	Yatırım yapılan turizm alanları sayısı	Adet	10	TSO, Belediye, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kayıtları
1,2,3	Görüşme yapılan turizm yatırımcısı sayısı	Kişi	10	Ajans kayıtları
3	Sağlık amaçlı gelen turist sayısında artış	Yüzde	20	TSO, Belediye, Sağlık İl Müdürlükleri ve İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü kayıtları
3	Sağlık turizmi yetki belgeli tesis ve aracı kuruluş sayısında artış	Yüzde	50	Sağlık Bakanlığı
1,2,3	UNESCO miras listelerine başvuru dosyası hazırlanan varlık sayısı	Adet	2	Ajans kayıtları
1,2	Sesli Rehber Hizmeti kurulan eser/alan sayısı	Adet	1	Ajans kayıtları, Kültür ve Turizm Bakanlığı kayıtları
1,2,3	Ulusal ve yerel medyada çıkan turizm sektörü haber sayısı	Adet	5	Medya kayıtları
1,2,3	Ziyaretçi sayısında artış	Yüzde	5	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, TÜİK kayıtları
5,6	Bölgede üretilen yöresel ürün sayısı	Adet	200	Ajans kayıtları
7	Kurulan kooperatif sayısı	Adet	20	Tarım ve Orman İl Müdürlükleri kayıtları
5,6	Markalaşan yerel ürün sayısı	Adet	20	Ajans ve TSO kayıtları,
5,6	Coğrafi işaret tescili alan ürün sayısı	Adet	5	Türk Patent ve Marka Kurumu kayıtları
5,6	TRB2 Bölgesi tarımdan elde edilen GSYH artışı	Yüzde	20	TÜİK kayıtları
5,6	Bitkisel üretim değerindeki artış	Yüzde	10	TÜİK kayıtları
5,6	Hayvansal üretim değerindeki artış	Yüzde	10	TÜİK kayıtları
7,8,9	Eğitim ve bilinçlendirme faaliyetlerine katılan paydaş sayısı	Kişi	100	Ajans kayıtları

3.2.4 Proje ve Faaliyetler

3.2.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

Yöresel ve Kırsal Ürünlerin Üretilmesi, Ticarileştirilmesi ve Markalaşması Çalışmaları - TRB2 Bölgesi Yöresel Ürün Envanteri ve Haritalandırma Çalışması

TRB2 Bölgesine ait yöresel ürünlerin envanteri çıkarılacak, nasıl ve hangi yörelerde üretildiği araştırılacaktır. Söz konusu ürünlerin haritalandırması yapılacak, ürünlerin tanıtımı ve pazarlamasının yapılabilmesi için bir web sitesi kurularak markalaşmış ürünleri üreten üreticilerin iletişim ve satış ofis bilgileri bu site üzerinden paylaşılacaktır.

Van Gölü Ekonomisi Potansiyel Fırsatların Araştırılması Raporu

Bu rapor, Van Gölü bölgesinin zengin doğal kaynaklarını ve kültürel mirasını değerlendirerek bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla hazırlanacaktır. Rapor kapsamında, bölgenin turizm, balıkçılık, yenilenebilir enerji ve ulaşım gibi çeşitli sektörlerdeki potansiyel fırsatların detaylı bir şekilde ele alması planlanmaktadır. Rapor, bölgenin mavi ekonomi bağlamında ürün envanteri olarak da hizmet etmiş olacaktır. Böylelikle daha sonra mavi ekonominin geliştirilmesine yönelik faaliyetler planlanabilecektir.

TRB2 Bölgesi'nde UNESCO Miras Listesine Girebilecek Değerlerin Envanter Çalışması

UNESCO, dünyada çok sayıda ülkede tarihi, kültürel, doğal, vb. nitelikteki varlıkları tescilleyerek dünya çeşitliliğinin gelecek nesillere aktarılmasına ve paylaşılmasına katkı sağlamaktadır. UNESCO'nun bu misyonu, özellikle turizm sektörü için uluslararası bir marka değeri taşımakta olup UNESCO tescili, hem koruma-kullanma dengesini sağlamakta hem de turizm ürün ve değerlerinin pazarlamasında, tanıtım ve markalaşmasında rekabet üstünlüğünü oluşturmaktadır. UNESCO'nun 12 tescil listesinde Türkiye'den farklı yoğunluklarda varlık yer almaktadır. Dünya Belleği Programında 7, Küresel Jeoparklar Listesinde 1, Dünya Biosfer Rezervleri Listesinde 1, Somut Olmayan Kültürel Miras Listesinde 25, Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Kalıcı Listesinde 19 olmak üzere UNESCO'nun kalıcı değerleri barındırdığı listelerinde toplamda Türkiye'den 53 varlık yer almaktadır. UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Geçici Listesinde ise toplamda Türkiye'den 84 varlık bulunmaktadır. Bunun yanı sıra UNESCO Yaratıcı Şehirler Ağına dâhil 7 şehir, UNESCO Yaratıcı Şehirler Ulusal Listesine dâhil 9 şehir, Öğrenen Şehirler Listesine dâhil 6 şehir ile toplamda Türkiye'den 17 şehir UNESCO ağında yer almaktadır.

UNESCO değerleri arasına girebilen TRB2 Bölgesi varlıkları 3 tane olup bunlardan 2'si UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Geçici Listesinde, 1'i de Acil Koruma Gerektiren

Somut Olmayan Kültürel Miras Listesindedir. Bitlis ilinin Ahlat ilçesindeki “Ahlat Eski Yerleşimi ve Mezar Taşları” ve Van ilinin Gevaş ilçesindeki “Akdamar Anıt Müzesi (Kilisesi)” sırasıyla 2000 ve 2015 yılından beri geçici listede bulunmaktadır. Bitlis ilinin Ahlat ilçesinde süregelen “Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği” 2022 yılında Acil Koruma Gerektiren Somut Olmayan Kültürel Miras Listesine girmiştir. TRB2 Bölgesi, binlerce yıllık geçmişinde birçok kültüre ev sahipliği yapmış 1184 adet korunması gerekli taşınmaz kültür varlığına ve 332 adet sit alanına sahip bir bölge olmasına karşın UNESCO tesciline “Geleneksel Ahlat Taş İşçiliği” somut olmayan kültürel miras varlığı dışında ulaşamamıştır. TRB2 Bölgesi’nde turizm ürünleri çeşitliliğini artırabilmek, değerlerin koruma-kullanma dengesini sağlayabilmek, tanıtım ve markalaşmayı geliştirebilmek için UNESCO tesciline sahip olmanın; bu tescil için ise çalışmaların tek elden, organize ve kurumsal bir şekilde gerçekleştirilmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Günümüzde Van Kalesi, Şamran Kanalı, Nemrut Krater Gölü, Van Kahvaltısı gibi bölge değerlerinin UNESCO tescili alabilmesi için çeşitli kurum ve kuruluşların çalışmaları olmakla birlikte UNESCO ağına dâhil olabilecek değerlerin topyekun görülebileceği bir envanter çalışmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Envanter raporunun hazırlanmasında hizmet alımı yapılacak olup TRB2 Bölgesi Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Ticaret ve Sanayi Odaları, ilçe belediyeleri, üniversiteler ve ilgili STK’lar ile iş birliği ve koordinasyon sağlanacaktır. Envanter raporu sonucunda, tescil ve ağ çalışmalarına katılması muhtemel varlıklar için başvuru dosyası ve alan yönetim planı gibi hazırlıklara başlanabilecektir.

Bitlis Nemrut Jeopark Alanı Eylem Planının Hazırlanması

Dünya’da son yıllarda yaygınlaşan jeoturizm olgusu, ülkelerin kendi coğrafyalarında özel jeoçeşitlilik gösteren bölgelerde yaptıkları Jeopark düzenlemeleri sayesinde hızla gelişmektedir. Bu tür Jeopark Düzenlemeleri, doğal miras unsurlarına hiçbir şekilde müdahale etmeden, oldukları haliyle, sadece zarar görmelerini önlemek amaçlı küçük idari veya fiziki önlemler olarak ziyarete açılan belirli sayıda Jeosit (özel jeolojik oluşum) ile Jeoparkı temsil edecek bir ziyaretçi merkezi ve jeopark müzesinden oluşmaktadır.

Kurulacak Jeopark, Van Gölü’nün Bitlis İli sınırlarında kalan bölümü ile Tatvan, Ahlat, Adilcevaz, Güroymak ve Merkez ilçe sınırlarının büyük bölümünü kapsamaktadır. Bu alanda belirlenmiş olan jeorotalar üzerinde yerli ve yabancı doğaseverler gezdirilecek, hem bölgenin eşsiz jeoçeşitliliği hakkında bilimsel bilgiler sunulacak, aynı zamanda her türlü fiziki ve sosyal etkileşim çerçevesinde İlimizin arkeolojik, etnografik ve kültürel turizminin yanında inanç turizmi ve sağlık turizmi olanakları ile birleşince bu jeoturizm konusu daha da zenginleşir,

çeşitlenir ve uluslararası bir destinasyon olur ve sürdürülebilir bölgesel kalkınma konusunda kalıcı bir oluşum kazanılmış olacaktır. İlimizde yaşayan üreticilerin reel ve sürdürülebilir ekonomiyle tanışması, gelir düzeyinin düşük olması, üreticinin turizme bağlı gelir ile tanışması, kırsal kalkınmanın desteklenmesi, jeopark alanında ilgili alanlar için istihdam sağlanması, ilgili tesislerin işletilebilmesi ve en önemlisi sürdürülebilir bir ekonomi ve yönetim anlayışıyla UNESCO'ya başvuru yapılabilmesi adına belirlenen alanların korunması, işletilmesi, eğitim faaliyetlerinde kullanılabilmesi, güvenlik ve sağlık önlemlerinin alınabilmesi ve yönetilmesi adına eylem planı hazırlanması gerekmektedir.

Ata Tohumu Araştırma Çalışması

Çalışma kapsamında Hakkâri bölgesinde ata tohumunun envanterinin çıkarılması, mevcut tohumların muhafazasının gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışma Ajansın sağlayacağı imkânlar ile Hakkâri İl Tarım ve Orman Müdürlüğü personeline gerçekleştirilecektir.

Derecik (Umurlu) Sınır Kapısının Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Araştırılması

2023 yılında açılan Derecik (Umurlu) Sınır Kapısının ilçe ve yakın çevresine ekonomik ve sosyal etkileri araştırılıp raporlanacaktır. Çalışma Ajans personeli tarafından yapılacaktır.

Van Gölü'nden Çıkarılan Dip Çamurunun Organik İçerik Analizi

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın, 2021 yılında Van Gölü'nün korunarak sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve bölgede çevre koruma bilincinin artırılması amacıyla başlattığı çalışmalar kapsamında gölden bugüne kadar 1,2 milyon m³ dip çamuru çıkarılmıştır. Söz konusu çamurun ağır metal analizleri Van Büyükşehir Belediyesi tarafından 6 ayda bir yaptırılmış, boşaltıldığı alanlarda çevre tahribatına sebep olmadığı tespit edilmiştir. Faaliyet kapsamında planlanan analiz ile göl tabanından çıkarılan çamurun organik içerik analizi yaptırılarak gübre olarak kullanım imkânları araştırılacaktır.

Van Gölü Sınırındaki Atık Su Arıtma Tesislerinin Yenilenebilir Enerji Kullanımı Fizibilite Raporu

Van Gölü'nün en büyük kirleticileri olan Van Gölü kıyısında kurulu il ve ilçe atık su arıtma tesisleri yüksek enerji maliyetleri nedeniyle tam kapasite çalıştırılmamaktadır. Her ne kadar Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı teşviki kapsamında tesislerin bir önceki yıl atık su arıtma tesislerinde kullanmış oldukları ve ödemesini yapmış oldukları elektrik faturalarının %50'sine kadar geri ödeme yapılırsa da sorumlu belediyelerin mali durumlarının kötü olması

nedeniyle bu tesisleri tam kapasite çalıştırmamaktadırlar. Bu nedenle, Van Gölü'ne kıyısı olan belediyelerle iş birliği içerisinde fizibilite çalışması yapılacaktır. Fizibilite kapsamında belediyeler arasında GES kaynağı ile ortak arıtma tesisi işletimi konusu da ele alınacaktır.

Bulanık İlçesi Süt İşleme Atölye Kurulumu Fizibilite Raporu

Muş ili hayvancılık potansiyeli yüksek olup çalışmanın uygulanacağı Bulanık ilçesi sağmal hayvan varlığı bakımından Ödemiş, Milas ve Siverek'ten sonra Türkiye'de 4. sırada yer almaktadır. Ancak nüfus büyüklüğü ve kişi başına düşen sağmal hayvan sayısı ele alındığında Bulanık ilçesi Türkiye'de 1.sırada yer almaktadır.

Bölgemizde süt arzını artırmak ve güvenliğini sağlamak amacıyla 2019 yılında Ajans desteğiyle Bulanık ilçesinde 28 ton kapasiteli süt soğuk zincir projesi hayata geçirilmiştir. Hayata geçirilen proje ile üreticilerin gelirlerinde hem % 100 oranında artış olmuş hem de üreticilerin düzenli gelir elde etmesi sağlanmıştır.

Süt soğuk zincir projesinin nihai hedefi süt hammaddesinin işlenerek katma değere dönüştürülmesi ve kooperatifleşme yoluyla maliyet avantajının sağlanmasıdır. Bu kapsamda 7 köy ve belde de kurulan süt toplama üniteleri aracılığıyla toplanan sütün işlenerek katma değere dönüştürülmesi ve üreticinin gelirlerini daha fazla artıracak süt işleme atölyesinin kurulması hedeflenmektedir.

Bulanık İlçesi Süt İşleme Atölye Kurulumu Fizibilitesi ile kurulması planlanan atölyenin teknik, mali ve ekonomik analizleri (PESTLE) yapılarak yatırımın uygulanabilirliği ortaya çıkarılacaktır.

3.2.4.2 İş Birliği ve Koordinasyon

Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu

TRB2 Bölgesi'nin sağlık turizmi potansiyelinin açığa çıkması, bölgede faaliyet gösteren sağlık turizmi yetki belgeli hastanelerin sağlık altyapısının ve kabiliyetlerin hedef pazarlardaki muhataplar tarafından bilinmesi ile doğrudan ilgilidir. Başta Kuzey Irak olmak üzere, İran ve Azerbaycan gibi hedef pazarların bölgemizdeki sağlık altyapısı hakkında bilgilendirileceği, Bölgede sağlık turizmi alanında faaliyet gösteren hastane, seyahat acentesi ve ulaştırma sektörlerinin temsilcileriyle bir araya gelecekleri uluslararası bir iş forumu düzenlenecektir. Sağlık Bakanlığı, Ulusal Sağlık Hizmetleri A.Ş., Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm Tanıtma ve

Geliştirme Ajansı, TÜRSAB iş birliğiyle gerçekleştirilecek iş forumunda, yerel düzeyde ticaret ve sanayi odaları, kurumların il temsilciliklerinin desteğiyle, İran, Irak ve Azerbaycan'dan katılacak sağlık alanında faaliyet gösterecek kurum, kuruluşlar ve firma yetkilileri katılacaktır. Faaliyet kapsamında Irak'ta tanıtım faaliyetleri de yürütülecektir.

Program ve Proje Geliştirme Faaliyetleri

Bölgede turizm sektörünün geliştirilmesi, kırsal kalkınma ve tarımsal teşvikler ve Van Gölünün korunması ile ilgili çok sayıda proje ve faaliyet yürütülmekte olup bu gelişmelerin takip edilebilmesi, sahadaki mevcut durum bilgisinin güncel tutulabilmesi, ihtiyaçların tespiti, yenilikçi uygulamalara uyum sağlanabilmesi, sektörel varlıkların niteliklerinin gözlemlenebilmesi, kurumlarla iş birliğinin geliştirilebilmesi ve nihayetinde tema bazlı proje havuzlarının oluşturulabilmesi adına Van Gölü destinasyonunda, turizm ve çevre konularında kurumlarla görüşmeler yapılacaktır. Faaliyetin tamamlanması ile çevre ve turizm konularında 2 proje envanter raporu hazırlanacaktır.

Bitlis Nemrut Jeopark Yerel Paydaş Çalıştayları

Bitlis Nemrut Jeoparkı, Van Gölü'nün Bitlis ili sınırlarında kalan bölümü ile Tatvan, Ahlat, Adilcevaz, Güroymak ve Merkez ilçe sınırlarının büyük bölümünü kapsamaktadır. Ayrıca Nemrut Kalderası Tabiat Anıtı Milli Parkların sorumluluk alanında bulunmaktadır. UNESCO'ya üyelik süreçlerinde gerçekleştirilecek çalışmalar yerel paydaşlarla birlikte değerlendirilerek hayata geçirilecektir. Bu kapsamda sürece ilişkin ilerlemelerin ve yapılacak faaliyetlerin görüşüleceği çalıştaylar 3'er aylık periyotlarla gerçekleştirilecektir.

3.2.4.3 Kapasite Geliştirme

VAHA-SOP Genel Yönetim Giderleri

VAHA-SOP faaliyetlerinin uygulamasına yönelik yolluk, harcırah, toplantı, tanıtım vb. genel yönetim giderlerinin ödenmesi planlanmaktadır.

3.2.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

Yüksekova ve Şemdinli Tanıtım Kliplerinin Hazırlanması

İran ile sınır komşusu olan iki ilçenin özellikle İran'da tanıtımına yönelik birer dakikalık tanıtım klipleri hazırlanacak ve İran sosyal medyasında yayınlanacaktır. Faaliyet ile söz konusu ilçelerin İran turizmine açılması hedeflenmektedir.

Blogger ve Influencer Katılımı ile Tanıtım Faaliyetleri (Fam Trip)

Faaliyet kapsamında TRB2 Bölgesi'ne gelen yerli turist sayısının artırılması amacıyla takipçi sayısı yüksek ve kaliteli içerik üreten sosyal medya temsilcileri bölgeye davet edilecektir. TÜRSAB ve bölgedeki İl Kültür ve Turizm Müdürlükleri ile iş birliği halinde Van Gölü Destinasyonu kapsamında belirlenen rotalara geziler düzenlenecek, trekking ve su sporları imkanları değerlendirilecek ve yöresel yemek tadımları yapılarak Bölge mutfağının da tanıtımı gerçekleştirilecektir. Söz konusu etkinlikler kışın kayak ve termal turizm imkânlarının tanıtılması, bahar aylarında ise doğa sporları ve balık göçünün tanıtımı amacıyla yılda iki kez gerçekleştirilecektir.

3.2.4.5 Ajans Destekleri

2024 Yılı VAHA-SOP Fizibilite Desteği

2024 Yılı VAHA-SOP Fizibilite Desteği kapsamında VAHA-SOP'un amaç ve önceliklerine yönelik sunulan projelerin desteklenmesi planlanmaktadır.

Dere Ağzlarında Yüzeysel Sabit Bariyer Sisteminin Kurulması GPD

Van Gölünü kirlilik kaynakları incelendiğinde yerleşim birimlerinin içinden geçen ve Van gölüne dökülen derelerin taşıdığı yüzeysel atıkların ön plana çıktığı görülmektedir. Yerleşim birimlerinde bilinçsizce dere yataklarına atılan ve dış etmenlerle derelere ulaşan plastik, teneke ve diğer yüzen atıklar dere sularının taşınmasıyla Van Gölü sahillerine ulaşmaktadır. Yerel Yönetimler ve ilgili kamu kurumlarının yaptıkları elekli sabit bariyerlerin temizliği zor olduğundan ve Van balıklarının üreme mevsiminde tatlı suya ulaşmasını engellediğinden bu bariyerler kullanılamamaktadır.

Ülkemizde çeşitli yerlerde örnekleri görülen sabit bariyer sistemi ile derelere atılan yüzeysel kirleticilerin denize taşınması engellenerek olası deniz kirliliği önlenmektedir. Van ilinde ilk etapta debisi yüksek 5 dereye sabit bariyer sistemi çalışması yapılması planlanmakta olup Van sahillerindeki yüzeysel atık kirliliğinin önemli ölçüde azalacağı öngörülmektedir.

3.2.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

VAHA-SOP faaliyetleri kapsamında 2024 yılında takip edilecek önemli kamu yatırımları aşağıda listelenmiştir:

- Mergabütan Kayak Tesis
- Şemdinli Seyir Terası
- Tarihi Murat Köprüsü Rekreasyon Projesi
- Bitlis Dere Üstü Kentsel Dönüşüm Projesi
- Akdamar Adası Çevre Düzenleme Projesi
- Ulu Camii, Kızıl Minareli Camii, Hüsrevpaşa, İkiz Kümbet ve Güney Surlar Restorasyon Projesi

3.2.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 7:VAHA-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	2024	
		Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yöresel ve Kırsal Ürünlerin Üretilmesi, Ticarileştirilmesi ve Markalaşması Çalışmaları - TRB2 Bölgesi Yöresel Ürün Envanteri ve Haritalandırma Çalışması	Mart	Ekim
	TRB2 Bölgesinde UNESCO Miras Listesine Girebilecek Değerlerin Envanter Çalışması	Nisan	Aralık
	Bitlis Nemrut Jeopark Alanı Eylem Planının Hazırlanması (BYDO)	Şubat	Aralık
	Van Gölü Ekonomisi Potansiyel Fırsatların Araştırılması Raporu	Nisan	Aralık
	Ata Tohumu Araştırma Çalışması (HYDO)	Mart	Aralık
	Derecik (Umurlu) Sınır Kapısının Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Araştırılması (HYDO)	Şubat	Aralık
	Van Gölü'nden Çıkarılan Dip Çamurunun Organik İçerik Analizi	Nisan	Eylül
	Van Gölü Sınırındaki Atık Su Arıtma Tesislerinin Yenilenebilir Enerji Kullanımı Fizibilite Raporu	Şubat	Aralık
	Bulanık İlçesinde Süt İşleme Atölyesinin Kurulum Fizibilite Raporu	Şubat	Aralık
İş Birliği ve Koordinasyon	Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu	Nisan	Aralık
	Program ve Proje Geliştirme Faaliyetleri	Şubat	Aralık
	Bitlis Nemrut Jeopark Yerel Paydaş Çalıştayları	Ocak	Aralık

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	2024	
		Başlangıç Dönemi	Bitiş Dönemi
Kapasite Geliştirme	VAHA-SOP Genel Yönetim Giderleri	Ocak	Aralık
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yüksekova ve Şemdinli Tanıtım Kliplerinin Hazırlanması	Mayıs	Ekim
	Blogger ve Influencer Katılımı ile Tanıtım Faaliyetleri (Fam Trip)	Mart	Kasım
Ajans Destekleri	2024 Yılı VAHA-SOP Fizibilite Desteği	Ocak	Aralık
	Dere Ağızlarında Yüzeysel Sabit Bariyer Sisteminin Kurulması GPD	Ocak	Aralık

3.2.6 İzleme ve Değerlendirme

Van Gölü Havzası Sonuç Odaklı Programı kapsamında desteklenen projeler Girişimcilik ve Turizm Politikaları Birimi ile İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği'nde belirlenen usul ve esaslar doğrultusunda yürütülecektir. Faaliyetlerin uygulamalarına ilişkin Program İlerleme ve Değerlendirme Raporu hazırlanacaktır.

Tablo 8: VAHA-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Yöresel ve Kırsal Ürünlerin Üretilmesi, Ticarileştirilmesi ve Markalaşması Çalışmaları - TRB2 Bölgesi Yöresel Ürün Envanteri ve Haritalandırma Çalışması	GTPB	150.000,00
	Van Gölü Ekonomisi Potansiyel Fırsatların Araştırılması Raporu	GTPB	100.000,00
	TRB2 Bölgesinde UNESCO Miras Listesine Girebilecek Değerlerin Envanter Çalışması	GTPB	100.000,00
	Bitlis Nemrut Jeopark Alanı Eylem Planının Hazırlanması	BYDO	400.000,00
	Ata Tohumu Araştırma Çalışması	HYDO	40.000,00
	Derecik (Umurlu) Sınır Kapısının Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Araştırılması	HYDO	20.000,00
	Van Gölü'nden Çıkarılan Dip Çamurunun Organik İçerik Analizi	GTPB	20.000,00
	Van Gölü Sınırındaki Atık Su Arıtma Tesislerinin Yenilenebilir Enerji Kullanımı Fizibilite Raporu	GTPB	360.000,00

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Tahmini Maliyet (TL)
	Bulanık İlçesinde Süt İşleme Atölyesinin Kurulum Fizibilite Raporu	MYDO	50.000,00
İş Birliği ve Koordinasyon	Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu	GTPB	300.000,00
	Program ve Proje Geliştirme Faaliyetleri	GTPB	30.000,00
	Bitlis Nemrut Jeopark Yerel Paydaş Çalıştayları	BYDO	10.000,00
Kapasite Geliştirme	VAHA-SOP Genel Yönetim Giderleri	GTPB	100.000,00
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yüksekova ve Şemdinli Tanıtım Kliplerinin Hazırlanması	HYDO	60.000,00
	Blogger ve Influencer Katılımı ile Tanıtım Faaliyetleri (Fam Trip)	GTPB	200.000,00
Ajans Destekleri	2024 Yılı VAHA-SOP Fizibilite Desteği	GTPB	500.000,00
	Dere Ağızlarında Yüzeysel Sabit Bariyer Sisteminin Kurulması GPD	GTPB	1.000.000,00
TOPLAM			3.440.000,00

3.3 EMEK YOĞUN SEKTÖRLERİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI (EYSG-SOP)

3.3.1 Amaç

Genel Amaç

Programın genel amacı, TRB2 Bölgesi'nde yüksek potansiyele sahip emek yoğun sektörlerin geliştirilmesi, üretim ve istihdamı artıracak stratejik yatırımların bölgeye çekilmesi, bölgedeki işletmelerin birbirleriyle ve bölge dışındaki ilgili sektördeki işletmelerle ekonomik ve ticari iş birliklerinin güçlendirilmesi, yatırım altyapısının iyileştirilmesi ve mevcut yatırımların ekonomik ve beşerî kapasitelerinin artırılmasını sağlamaktır.

Özel Amaçlar

Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı'nın özel amaçları şunlardır:

1. İmalat sanayi altyapısının iyileştirilmesi,
2. Emek yoğun sektörlerde nitelikli iş gücünün geliştirilerek istihdamın artırılması,
3. Emek yoğun sektörlerde üretim kapasitelerinin geliştirilmesi,
4. Emek yoğun sektörlerde iş birliği, markalaşma, pazarlama olanaklarının geliştirilmesi ve ihracat kapasitesinin artırılması.

3.3.2 Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TRB2 Bölgesi genç nüfus oranı ve işsizlik oranlarının çok yüksek seviyelerde olduğu bir bölgedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) verilerine göre 2022 yılında 15-24 yaş aralığındaki nüfusun toplam bölge nüfusuna oranı %20,09'dur. Türkiye geneli için bu oran %15,19 olup bölge oranının oldukça altında bir seviyededir. TÜİK istihdam verilerine göre 2022 yılında TRB2 Bölgesi'nin istihdam düzeyi %40,2 gibi oldukça düşük bir seviyedir. İşsizlik oranı %19,2 ile Düzey 2 bölgeleri arasında en yüksek orana sahip 26. bölge konumundadır. İşsizlik oranları Türkiye ortalamasının neredeyse 2 katıdır. Bölgede öne çıkan önemli ekonomik sorunların başında istihdamın düşüklüğü ve işsizlik oranının yüksek olması gelmektedir. Nitelikli insan kaynağının bölgeden göç etmesi ve kırsaldan şehir merkezlerine gerçekleşen göç, tarım dışı işsizlik oranını yükseltmektedir. Bununla birlikte bölgedeki özel sektör yatırımlarının kısıtlı olması yeteri kadar iş imkanının oluşturulamaması ile sonuçlanmaktadır. Bu yüzden, istihdamın uzun süreli ve istikrarlı bir şekilde artmasına yönelik tedbirler önem kazanmaktadır. Emek yoğun sektörlerle yönelik uygulanan EYSG-SOP bir taraftan yatırım altyapısını iyileştirirken diğer taraftan emek yoğun sektörlerin yatırım yapmasını sağlayarak işsizliği azaltmayı amaçlamaktadır. Bölge düzeyinde

yatırım altyapısının ve sanayi ortamının geliştirilmesinin önündeki en büyük sorunlardan birinin fiziksel altyapı yetersizliği olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, TRB2 Bölgesi'nde emek yoğun sektörlerin gelişebilmesi için öncelikle gerekli altyapı ihtiyaçlarının karşılanması ve mevcut altyapının ise iyileştirilerek altyapı sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, altyapı yatırımlarını yapabilecek ekonomik yetkinliğe sahip olmayan bölge için organize sanayi bölgelerinin yanı sıra benzer durumda olan küçük sanayi sitelerinin de desteklenerek altyapı eksikliklerinin giderilmesi yatırım ortamını daha cazip hale getirecektir. 6. Bölge teşvikleri, başta tekstil olmak üzere emek yoğun sektörlerin TRB2 Bölgesi'ne yatırım yapmalarını hızlandırmıştır. Teşviklerin devam edeceği varsayımıyla özellikle düşük teknoloji gerektiren ve insan kaynağının üretim faktörlerinde önemli bir katkıya sahip olduğu sektörlerde yatırımların bölgeye gelmeye devam edeceği beklenmektedir.

Bölge düzeyinde, yatırım altyapısının ve sanayi ortamının geliştirilmesinin önündeki en büyük sorunlardan birisinin fiziksel altyapı yetersizliği olduğu bilinmektedir. Dolayısıyla, TRB2 Bölgesi'nde emek yoğun sektörlerin gelişebilmesi adına Ajansın bahsedilen sanayi bölgelerinin altyapı ihtiyaçlarını karşılaması ve/veya altyapı ile ilgili sorunlarının giderilmesi adına mali katkı sağlayacağı projeler ile desteklemesi bu açıdan önem arz etmektedir. Ajans, 2012 yılından itibaren yatırım altyapısının iyileştirilmesi için 6 mali destek programı uygulamıştır. Halen devam eden projelerle birlikte toplamda 49 adet proje desteklenmiştir. Organize sanayi bölgelerinin (OSB) yanı sıra küçük sanayi siteleri (KSS) de desteklenerek altyapı eksiklikleri önemli ölçüde giderilmiştir. 2012 yılı CMDP kapsamında Van'da kurulan Tekstilkent Projesi ile tekstil ve hazır giyim firmaları bölgeye yatırım yapmaya başlamıştır. Başta emek yoğun sektörlerin gelişmesi olmak üzere Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı, Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı ve Güdümlü Proje Desteği kapsamında girişimcilik ve altyapı destekleri devam etmektedir.

Bölge planı ve mevcut durum analizleri göz önüne alındığında imalat sanayinde tekstil ve hazır giyim, ağaç ürünleri ve mobilya imalatı, kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı, başta ayakkabı olmak üzere deri ve ilgili ürünlerin imalatı, başta çinko olmak üzere madencilığe dayalı üretim ve gıda ürünleri ile hizmetler sektöründe otel işletmeleri ve çağrı merkezleri ön plana çıkmaktadır. TRB2 Bölgesi için kritik öneme sahip olan emek yoğun sektörleri geliştirmek, istihdamı artırmak, katma değeri artırmaya yönelik yeni ürünlerin imalatını sağlamak ve ihracatı artırmak gibi amaçlara zemin hazırlamak için ilgili müdahale alanlarını içeren Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı tasarlanmış, ilgili faaliyetler, projeler ve programlar belirlenerek 2021 yılından itibaren uygulamaya başlanmıştır.

3.3.3 Sonuç ve Çıktı Hedefleri

EYSG-SOP kapsamındaki faaliyetler ile ulaşılması hedeflenen çıktı göstergeleri ve SOP sonuç göstergeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 9: EYSG-SOP Çıktı Göstergeleri

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	Metal Sektörü Değer Zinciri Çalışması	Hazırlanan rapor sayısı	1	Faaliyet raporu
	Van OSB Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Raporu	Hazırlanan rapor sayısı	1	Faaliyet raporu
	TRB2 Bölgesi'nde Üretilen ve İran'a İhracat Potansiyeli Olan Ürünlerin Araştırılması	Hazırlanan rapor sayısı	1	Faaliyet raporu
İş Birliği ve Koordinasyon	Hakkâri Güneş Enerjisi Potansiyeli Bilgilendirme Toplantısı	Sektör toplantısı sayısı	1	Faaliyet raporu
	TRB2 Bölgesi'nde Emek Yoğun Sektörlere İlişkin İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları	Sektör toplantısı sayısı	2	Faaliyet raporu
	Bölgedeki OSB ve KSS Yetkilileri ile İş Birliği Toplantıları	Sektör toplantısı sayısı	4	Faaliyet raporu
Kapasite Geliştirme	Öz Tüketime Yönelik Yenilenebilir Enerji Fon Kaynakları Toplantısı	Eğitime katılan kişi sayısı	30	Faaliyet raporu, Eğitim katılım çizelgesi
	Emek Yoğun Sektörlere Yönelik Yönetim Danışmanlığı	Organizasyon ve Faaliyet Sayısı	2	Faaliyet raporu
	Manisa'da Yer Alan Organize Sanayi Bölgelerine Çalışma Ziyareti Yapılması	Çalışma ziyareti sayısı	1	Faaliyet raporu
	KOBİ'lere Yönelik Teknik ve Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimi	Eğitim verilen firma sayısı	15	Faaliyet raporu
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırım ve Tanıtım Dokümanlarının Güncellenmesi ve Basımı	Basımı Yapılan Doküman sayısı	1.000	Faaliyet raporu
	Hakkâri İli Çinko Kurşun Maden Potansiyeli Tanıtım ve Yatırım Faaliyetleri	Ulusal çapta faaliyet gösteren maden firmalarına düzenlenecek ziyaret sayısı	5	Faaliyet raporu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
		Bölge içi ve bölge dışı maden firmaları ile gerçekleştirilecek istişare toplantısı sayısı	2	Faaliyet raporu
	Van OSB Tekstil ve Hazır Giyim 2.Etap Kümelene Alanı'ndaki Arsaların Yatırımcılara Tahsisleri İçin İzmir ve İstanbul'daki Çatı Kuruluşlara Tanıtım Ziyareti Gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	2	Faaliyet raporu
	Ortak Kullanım Atölyelerinin Tanıtılması	Tanıtım yapılan il sayısı	7	Faaliyet raporu
Ajans Destekleri	2024 Yılı EYSG-SOP Fizibilite Desteği	Desteklenen fizibilite raporu sayısı	2	Faaliyet raporu
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması (ORTKA) IPA 2 Projesi	Tamamlanan atölye sayısı	3	Faaliyet raporu

Tablo 10: EYSG-SOP Sonuç Göstergeleri

Özel Amaç	Sonuç Göstergeleri	Birim	Hedef	Doğrulama Kaynağı
2	Destek alan firmalarda yeni istihdam sayısı	Kişi	1.000	Firma kayıtları
3	Destek alan firmalarda üretim artışı	Yüzde	20	Firma kayıtları
4	Destek alan tekstil firmalarında ihracat artışı	Yüzde	10	Firma kayıtları
1	Destek alan planlı sanayi alanlarında yıllık yatırım artışı	Yüzde	20	Program kapanış raporları
3,4	Finansman Desteği kapsamında gerçekleştirilen toplam yatırım tutarı	Milyon TL	50	İzleme raporları, Program kapanış raporu
1,2,3	Tekstil üretimi için yeni inşa edilen üretim alanlarında yeni istihdam sayısı	Kişi	8.500	Faaliyet raporu

3.3.4 Proje ve Faaliyetler

3.3.4.1 Araştırma, Analiz ve Programlama

Metal Sektörü Değer Zinciri Çalışması

Başta KSS ve OSB olmak üzere Van'da metal sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin rekabet güçlerinin artırılabilmesi için öncelikle yaratmış oldukları değer artırılması gerekmektedir. Bu nedenle, metal sektöründe bulunan işletmelerin yaratmakta oldukları değer nasıl artırılabilir, bunun gerçekleşebilmesi için göz önünde bulundurulması gereken faktörlerin neler olduğu, yaratılan değerdeki artışın asgari maliyetle nasıl sağlanabileceği gibi hususlar ile ilgili, iyi uygulama örnekleri de dikkate alınarak, araştırma ve analiz yapılacaktır.

Van OSB Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Raporu

Van OSB ölçek, yatırım sayısı ve tutarı açısından TRB2 Bölgesi'nin en büyük OSB'si olup ekonomik olarak başta Van ili olmak üzere çevre illeri etkileyen ve çevre illere örnek teşkil eden, birçok sektörde bölgenin sanayi ürünleri ihtiyacını karşılayan sanayi tesislerine ev sahipliği yapan bir sanayi alanıdır. Ancak mevcut durumda Van OSB'nin, gelişmiş OSB'lere kıyasla, çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçları karşılamada birçok altyapı ve üstyapı eksiği bulunmaktadır. Yapılacak bu faaliyetle Van OSB'nin mevcut durumu ortaya çıkarılacak olup Bölgede cazibe merkezi olabilecek ve örnek teşkil edebilecek bir sanayi alanına kavuşturulması için yıllara sari stratejik faaliyet ve eylem planını içeren kapsamlı bir rapor oluşturulacaktır.

TRB2 Bölgesi'nde Üretilen ve İran'a İhracat Potansiyeli Olan Ürünlerin Araştırılması

Bölge illerinde gelişmekte olan imalat sektörlerinin İran'a ihracat imkânları analiz edilecek ve raporlanacaktır. Bölgemizde özellikle hazır giyim alanında bir kümelenme oluşmakta ve bu sektörün imalat kapasitesi artmaktadır. Tekstil ile birlikte madencilik, tarım makinaları başta olmak üzere diğer imalat dallarında da İran'a ihracat potansiyeli olan sektörler tespit edilecek olup bu sektörlerin İran'ın ithalat ve gümrük mevzuatına uygunluğu değerlendirilecektir. Elde edilen sonuçlar raporlanacak, ihracat potansiyeli olan firmalar ile paylaşılacaktır.

3.3.4.2 İş Birliği ve Koordinasyon

Hakkâri Güneş Enerjisi Potansiyeli Bilgilendirme Toplantısı

Hakkâri ili yüksek güneş enerjisi potansiyeline sahip olup GES yatırımlarına yönelik yatırımcılara ilin güneş enerjisi potansiyeli, uygun yatırım alanları ve fon kaynakları hakkında

bir bilgilendirme toplantısı Hakkâri Üniversitesi ve Yüksekova Ticaret ve Sanayi Odası iş birliği ile gerçekleştirilecektir.

TRB2 Bölgesinde Emek Yoğun Sektörlere İlişkin İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları

TRB2 Bölgesi'nde emek yoğun sektörlerdeki firmalar arasında iş birliği yapılmasına ve sektör sorunlarının çözümüne ilişkin koordinasyon toplantıları gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Bölgemizde yatırım talebinin en fazla olduğu sektör tekstil ve hazır giyimdir. Çalışmalar bu sektörde yoğunlaşmakta olup başta tekstilkentler olmak üzere bölgede üretim yapan firmalar ile irtibat kurulacaktır. Farklı mali destek programları tarafından finanse edilerek kurulan fabrikaların aktif olarak üretime başlaması ve üretimin sürekliliğinin sağlanması için ilgili taraflarla yüz yüze ya da çevrim içi toplantılar düzenlenecektir.

Bölgedeki OSB ve KSS Yetkilileri ile İş Birliği Toplantıları

TRB2 Bölgesi'nde 4 organize sanayi bölgesi aktif olarak faaliyet göstermektedir. Hakkâri Organize Sanayi Bölgesi'ne ise henüz yatırım yapılmamıştır. Bölgede faaliyet gösteren OSB ve KSS'lerin altyapı eksikliklerinin tespitinde yapılacak saha ziyaretleri öncesinde ilgili yetkililerle görüşmeler yapılacaktır. Görüşmeler kapsamında altyapı ihtiyaçlarının giderilmesi, genişleme alanı ihtiyacı varsa yatırıma uygun yerlerin değerlendirilmesi, yeni yatırım planlamaları ve bu sanayi alanlarında faaliyet gösteren firmaların kapasite geliştirilmesine yönelik istişare toplantıları da gerçekleştirilecektir.

Ayrıca illerde yapılacak toplantılarda; ilgili paydaşlarla, bölgede tekstil ve hazır giyim ile çağrı merkezi haricindeki emek yoğun sektörlerle yönelik il düzeyinde yatırım potansiyeli teşkil eden yeni istihdam ve kümelenme alanlarının belirlenmesine yönelik görüş alışverişinde bulunulacaktır.

3.3.4.3 Kapasite Geliştirme

Öz Tüketime Yönelik Yenilenebilir Enerji Fon Kaynakları Toplantısı

TRB2 Bölgesi yenilenebilir enerji türleri içerisinde özellikle güneş enerjisinde zengin bir potansiyele sahiptir. Türkiye Güneş Enerjisi Potansiyeli Atlası (GEPA) verilerine göre yıllık Bitlis ili 1.605 KWh/m², Hakkâri ili 1.610 KWh/m², Muş ili 1.592 KWh/m² ve Van ili 1.635 KWh/m² ışıyım değerleri Türkiye ortalaması olan 1.524 KWh/m²'nin çok üzerinde olup özellikle de güneş enerjisi yatırımlarına uygun arazi varlığı ile güneş enerjisinden elektrik üretim tesisi yatırımları açısından ülkemizde en yüksek potansiyele sahip bölgelerden biridir.

Günümüzde enerji giderleri işletme giderlerinin büyük bir bölümünü oluşturmakta ve yapılan saha ziyaretlerinde yatırımcılar sürekli artan enerji maliyetleri sebebiyle ekonomik yönden sıkıntı yaşadıklarını dile getirmektedirler. Günümüzde lisanssız elektrik üretimi mevzuatına göre sadece öz tüketime yönelik yenilenebilir enerji yatırımlarına (hidrolik, rüzgâr, güneş, jeotermal, biokütle, dalga, akıntı ve gel-git gibi fosil olmayan enerji kaynakları) izin verilmektedir. TRB2 Bölgesi illerindeki KOBİ'lerin, büyük ölçekli işletmelerin kendi elektrik enerji yatırımlarını yapmalarını teşvik etmek, işletmelerin sürdürülebilirliğine katkı sağlamak ve fon kaynaklarına erişimlerini sağlamak için bölgesel yatırım teşvikleri, ulusal ve uluslararası fon kaynaklarına yönelik bir bilgilendirme toplantısı düzenlenecektir.

Emek Yoğun Sektörlere Yönelik Yönetim Danışmanlığı

Bölgedeki emek yoğun sektörlerle yönelik e-ticaret, dijital pazarlama, reklam, ihracat, verimlilik, enerji verimliliği, müşteri ilişkileri yönetimi, tedarik zinciri yönetimi, finans yönetimi gibi konularda yönetim danışmanlığı hizmetlerinin sağlanması planlanmaktadır. Sektörel olarak bölgede belli bir hacme ulaşmış tekstil/hazır giyim üreticileri ile mobilya üreticileri öncelikli olmak üzere diğer sektörlerin de katılımının sağlanacağı kapasite geliştirici faaliyetler gerçekleştirilecektir.

Manisa'da Yer Alan Organize Sanayi Bölgelerine Çalışma Ziyareti Yapılması

Manisa ili sanayi olarak gelişmiş bir ekonomik yapıya sahiptir. TRB2 Bölgesi'ndeki sanayi alanlarının gelişimini sağlamak üzere örnek altyapı ve üstyapı projelerini yerinde görmek, OSB'lerin sürdürülebilir finans kaynaklarına ve yönetim yapısına yönelik tecrübe paylaşımı yapmak, üretici firmalara kesintisiz ve kaliteli hizmet sunmak üzere Ajans uzmanları ve bölgemizdeki 5 OSB temsilcileri ile örnek bir OSB ziyareti yapılacaktır. Ziyaretlerde organize sanayi bölgesi yetkilileri ile görüşülerek bölgemizde uygulanabilecek iyi uygulamalar tespit edilecek ve tecrübe paylaşımı yapılacaktır.

KOBİ'lere Yönelik Teknik ve Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimi

Bitlis, Muş ve Van illerinde metal, mobilya ve otomotiv sektörlerinde faaliyet gösteren, büyüme ve ihracat potansiyeli taşıyan ve sektörde rol model olabilecek 15 KOBİ'ye Van YDO uzmanları ve ORTKA teknik destek ekibi tarafından teknik ve kurumsal kapasitelerini geliştirmeleri için kalite kontrol, üretim süreç yönetimi, yalın üretim, atık yönetimi, ihracat, pazarlama vb. alanlarda 6 ay boyunca danışmanlık ve eğitim hizmetleri sunulacaktır.

3.3.4.4 Tanıtım ve Yatırım Destek

Yatırım ve Tanıtım Dokümanlarının Güncellenmesi ve Basımı

Yatırım teşvik sisteminde 6. bölge illeri içerisinde yer alan Van ili özellikle emek yoğun sektörlerde giderek artan oranda yatırım çekmektedir. Yatırımların hızlanması ve yatırımlara yönelik destek oran ve kapsamının zamanla değişebilmesi Van ilinin yatırım ve tanıtım materyallerinin güncellenmesi ve/veya çeşitlendirilmesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle; Van'ın yatırım potansiyelinin etkin şekilde değerlendirilebilmesi için yatırım ve tanıtım dokümanlarının güncellenmesi, ihtiyaç durumunda yeni dokümanların hazırlanması ve hazırlanan dokümanların basılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda; başta emek yoğun sektörler ve katma değeri yüksek olan sektörler olmak üzere Van'da yatırım yapmak isteyen yatırımcıları bilgilendirmek için ilin öne çıkan alanlarını, hangi sektörlerle, hangi kurumların, ne oranda destek verdiğini detaylandıran ve bununla birlikte ilin tanıtımını da yapan dokümanlar mevcut duruma göre güncellenecek, ihtiyaç durumunda yeni dokümanlar hazırlanacak ve basımları yapılacaktır.

Hakkâri İli Çinko Kurşun Maden Potansiyeli Tanıtım ve Yatırım Faaliyetleri

Günümüzde çinko; çelik, alüminyum ve bakırdan sonra Dünya'da miktar olarak yıllık tüketimi en fazla olan metaldir. Hakkâri ili, çinko ve kurşun maden yatakları bakımından son derece zengin bir coğrafyaya sahiptir. Hakkâri – Çukurca arasından kalan bölge Türkiye'de en yüksek çinko kurşun maden rezervine sahip yerlerden birisidir. Bölgedeki toplam kurşun çinko rezerv miktarının tespiti için MTA tarafından yapılacak detaylı çalışmalara ihtiyaç duyulmakta olup uzmanlar tarafından yaklaşık 50 milyon ton rezerv olduğu tahmin edilmektedir. Hakkâri Ticaret Sanayi Odasına kayıtlı 143 maden firmasından 13 tanesi aktif faaliyet göstermekte ve çinko kurşun madenciliğinde büyük hacimlerde üretim yapan 5 firma bulunmaktadır. İlde çıkartılan maden cevherleri, izabesi için ham olarak yurt dışına ihraç edilmekte, öte yandan Türkiye işlenmiş kurşun ve çinko ihtiyacını ithalat yoluyla karşılamaktadır. Bu durum, ülkemizin maden ürünlerinden sağlanacak katma değerden mahrum kalmasına, ekonomik kayba ve dış ticaret açığı oluşmasına neden olmaktadır. Yapılan saha çalışmaları sonucu yaklaşık 600.000 ton/yıl ham maddenin izabesinin yapılması amacıyla ihraç edildiği tespit edilmiştir.

Sosyo-ekonomik gelişmişlik yönünden 78. sırada bulunan Hakkâri ilinin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip olduğu çinko kurşun madeni varlığında gelişiminin desteklenmesi, maden üretim miktarının artırılması ve katma değerli ürün üretimi konularında çalışmalar yapılması önem arz etmektedir. Bölgede katma değer oluşturabilecek ve miktar bakımından yüksek potansiyele sahip ürün olarak öne çıkan çinko kurşun madeninin üretim miktarının ve katma değerinin artırılması

amacıyla bölgeye madencilik alanında yapılacak yatırımların arttırılması gereklidir. Bu kapsamda, Hakkâri ilinin yatırım ortamının tanıtımı amacıyla il protokolü tarafından Cumhurbaşkanlığı makamına yapılan ziyaret kapsamında davet edilen ve ile yatırım yapmayı planlayan ulusal çaptaki maden firmaları ziyaret edilecek ve ilin maden potansiyeli, yatırım fırsatları gibi hususlarda birebir görüşmeler gerçekleştirilecektir. Yapılacak ziyaretlere ilde faaliyet gösteren maden firmalarının yöneticileri de davet edilecek olup ulusal çaptaki maden firmaları ile iş ortaklığı kurulması, sektörel istişarelerde bulunulması amaçlanmaktadır.

Ayrıca bölgeye çekilebilecek potansiyel yatırımcılara ulaşmak amacıyla, T.C. Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisine bölgenin kurşun çinko potansiyeline yönelik yapılan fizibilite çalışmaları sunumları arz edilecektir.

Van OSB Tekstil ve Hazır Giyim 2.Etap Kümelenme Alanı'ndaki Arsaların Yatırımcılara Tahsisleri İçin İzmir ve İstanbul'daki Çatı Kuruluşlara Tanıtım Ziyareti Gerçekleştirilmesi

Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı kapsamında desteklenen, 2023 yılında ihalesi yapılan ve 2024 yılı Nisan ayında yapımına başlanması hedeflenen Van Tekstil ve Hazır Giyim OSB 2.Etap Altyapı Projesi ile Van OSB tekstil ve hazır giyim kümelenme alanında yer alan 22,5 hektarlık 23 adet parselin altyapı yapım işlerinin 2024 yılı Ağustos ayında tamamlanması beklenmektedir. İlgili proje ile 5 yıllık süreç içerisinde 9.396 kişinin istihdam edilmesi hedeflenmektedir. Söz konusu arsaların yatırımcılara tahsisi için 2023 yılından beri Ajans web sayfası üzerinden arsa tahsis başvuruları alınmaktadır. Bölge dışından kurumsal firmaların ilde yatırım yapması için ilin iş ve yatırım ortamının, potansiyelinin İzmir ve İstanbul'daki tekstil ve hazır giyim sektöründeki çatı kuruluşlara tanıtılması için Ajans uzmanları, Van YİKOB, Van TSO ve Van OSB temsilcileriyle birlikte bir çalışma ve tanıtım ziyareti gerçekleştirilecektir.

Ortak Kullanım Atölyelerinin Tanıtılması

IPA II Rekabetçilik ve Yenilik Sektör Operasyonel Programı kapsamında desteklenen TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması Projesi kapsamında Bitlis OSB, Muş OSB ve Erciş KSS yerleşkelerinde yapımları tamamlanan ve metal, otomotiv ve ahşap/mobilya sektörlerinde faaliyet gösteren KOBİ'lere hizmet verecek olan ortak kullanım atölyelerinin makine-ekipman kurulumları 2024 yılı içerisinde tamamlanacaktır. Söz konusu sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lerin öz sermayeleri ile edinemedikleri ileri teknolojiye sahip makine-ekipman donanımına sahip bu atölyeler, TRB2 Bölgesi illerinin yanı sıra çevre illerdeki

işletmelere de hizmet verebileceklerdir. Başta metal olmak üzere ahşap/mobilya ve otomotiv sektörlerini bölgede canlandırmak ve ortak kullanım atölyelerinin mali sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla bu atölyelerin çevre illere hizmet vermelerini sağlamak amacıyla Siirt, Batman, Diyarbakır, Ağrı, Kars, Erzurum ve Bingöl illerinde başta ticaret ve sanayi odaları olmak üzere küçük sanayi siteleri ve iş adamları derneklerine ziyaretler yapılarak bu atölyelerin tanıtımları gerçekleştirilecektir.

3.3.4.5 Ajans Destekleri

2024 Yılı EYSG-SOP Fizibilite Desteği

2024 Yılı Fizibilite Desteği kapsamında EYSG-SOP'un amaç ve önceliklerine yönelik sunulan projelerin desteklenmesi planlanmaktadır.

3.3.4.6 Önemli Kamu Yatırımları

EYSG-SOP faaliyetleri kapsamında 2024 yılında takip edilecek önemli kamu yatırımları aşağıda listelenmiştir:

- Hakkâri Yüksekova Organize Sanayi Bölgesi Altyapı Yatırımı
- Van Organize Sanayi Bölgesi (OSB) 5. etapta gerçekleştirilecek kamu yatırımları
- Bitlis 2. Organize Sanayi Bölgesi kurulması

3.3.4.7 AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler

TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması (ORTKA) IPA 2 Projesi

Ajansın nihai faydalanıcısı olduğu ve Avrupa Birliği IPA 2 Rekabetçilik ve Yenilik Sektör Operasyonel Programı kapsamında desteklenen TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması (ORTKA) Projesi kapsamında inşa edilen atölyelerin enerji, iletişim ve altyapı bağlantılarının gerçekleştirilerek atölyelerin kullanıma hazır hale getirilmeleri planlanmaktadır.

3.3.5 Program Süresi ve Zaman Planlaması

Tablo 11: EYSG-SOP Faaliyetleri ve Zaman Planlaması

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	2024	
		Başlangıç	Bitiş
Araştırma, Analiz ve Programlama	Metal Sektörü Değer Zinciri Çalışması	Ocak	Aralık
	Van OSB Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Raporu	Ocak	Haziran

Faaliyet Türü	Faaliyet Adı	2024	
		Başlangıç	Bitiş
	TRB2 Bölgesi'nde Üretilen ve İran'a İhracat Potansiyeli Olan Ürünlerin Araştırılması	Ocak	Aralık
İş Birliği ve Koordinasyon	Hakkâri Güneş Enerjisi Potansiyeli Bilgilendirme Toplantısı	Ocak	Aralık
	TRB2 Bölgesi'nde Emek Yoğun Sektörlere İlişkin İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları	Ocak	Aralık
	Bölgedeki OSB ve KSS Yetkilileri ile İş Birliği Toplantıları	Ocak	Aralık
Kapasite Geliştirme	Öz Tüketime Yönelik Yenilenebilir Enerji Fon Kaynakları Toplantısı	Mayıs	Aralık
	Manisa'da Yer Alan Organize Sanayi Bölgelerine Çalışma Ziyareti Yapılması	Nisan	Haziran
	Emek Yoğun Sektörlere Yönelik Yönetim Danışmanlığı	Ocak	Aralık
	KOBİ'lere Yönelik Teknik ve Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimi	Ocak	Aralık
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırım ve Tanıtım Dokümanlarının Güncellenmesi ve Basımı	Ocak	Haziran
	Hakkâri İli Çinko Kurşun Maden Potansiyeli Tanıtım ve Yatırım Faaliyetleri	Nisan	Aralık
	Van OSB Tekstil ve Hazır Giyim 2.Etap Kümelenme Alanı'ndaki Arsaların Yatırımcılara Tahsisleri İçin İzmir ve İstanbul'daki Çatı Kuruluşlara Tanıtım Ziyareti Gerçekleştirilmesi	Ekim	Aralık
	Ortak Kullanım Atölyelerinin Tanıtılması	Ocak	Aralık
Ajans Destekleri	2024 Yılı EYSG-SOP Fizibilite Desteği	Şubat	Aralık
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması (ORTKA) IPA 2 Projesi	Ocak	Aralık

3.3.6 İzleme ve Değerlendirme

EYSG-SOP kapsamında desteklenen projelerin izleme ve değerlendirme faaliyetleri İzleme ve Değerlendirme Birimi tarafından gerçekleştirilecektir. Faaliyetlerin uygulamalarına ilişkin SOP ilerleme/değerlendirme raporu hazırlanacaktır.

Tablo 12: EYSG-SOP Faaliyet Tablosu

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Tahmini Maliyet (TL)
Araştırma, Analiz ve Programlama	Metal Sektörü Değer Zinciri Çalışması	Van YDO	-
	Van OSB Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Raporu	SPB	70.000,00
	TRB2 Bölgesi'nde Üretilen ve İran'a İhracat Potansiyeli Olan Ürünlerin Araştırılması	GTPB	30.000,00
İş Birliği ve Koordinasyon	Hakkâri Güneş Enerjisi Potansiyeli Bilgilendirme Toplantısı	Hakkâri YDO	50.000,00
	TRB2 Bölgesinde Emek Yoğun Sektörlere İlişkin İş Birliği ve Koordinasyon Toplantıları	SPB-YDO'lar	-
	Bölgedeki OSB ve KSS Yetkilileri ile İş Birliği Toplantıları	SPB-YDO'lar	-
Kapasite Geliştirme	Öz Tüketime Yönelik Yenilenebilir Enerji Fon Kaynakları Toplantısı	SPB	60.000,00
	Emek Yoğun Sektörlere Yönelik Yönetim Danışmanlığı	YDO	100.000,00
	Manisa'da Yer Alan Organize Sanayi Bölgelerine Çalışma Ziyareti Yapılması	SPB - YDO	100.000,00
	KOBİ'lere Yönelik Teknik ve Kurumsal Kapasite Geliştirme Eğitimi	Van YDO	-
Tanıtım ve Yatırım Destek	Yatırım ve Tanıtım Dokümanlarının Güncellenmesi ve Basımı	Van YDO	75.000,00
	Hakkâri İli Çinko Kurşun Maden Potansiyeli Tanıtım ve Yatırım Faaliyetleri	Hakkâri YDO	150.000,00
	Van OSB Tekstil ve Hazır Giyim 2.Etap Kümelenme Alanı'ndaki Arsaların Yatırımcılara Tahsisleri İçin İzmir ve İstanbul'daki Çatı Kuruluşlara Tanıtım Ziyareti Gerçekleştirilmesi	SPB	40.000,00
	Ortak Kullanım Atölyelerinin Tanıtılması	Van YDO	50.000,00
Ajans Destekleri	2024 Yılı EYSG-SOP Fizibilite Desteği	SPB	500.000,00

Faaliyet Türü	Faaliyet	Sorumlu Birimler	Tahmini Maliyet (TL)
AB ve Diğer Dış Kaynaklı Programlar Kapsamındaki Projeler	TRB2 Bölgesi'nde Ortak Kullanım Atölyelerinin Kurulması (ORTKA) IPA 2 Projesi	Van YDO	3.500.000,00
T O P L A M			4.725.000,00

4 KURUMSAL GELİŞİM

Kurum çalışanlarının kurum içinde ve kurum dışındaki paydaşlarla iş birliği ve koordinasyonu, kurum içi yürütülen kapasite geliştirme faaliyetleri, Ajansın fiziki ve teknik altyapısının sürdürülebilirliğinin sağlanması ve geliştirilmesi, Yönetim Kurulu ile ilgili görevlerin yerine getirilmesi, personel ile ilgili iş ve işlemlerin yürütülmesi, diğer kurum ve kuruluşlarla gerçekleştirilecek iş birlikleri ve toplantılar ve tanıtıma ilişkin faaliyetler vb. kurumsal tüm faaliyetler, iş ve işlemler bu başlık altında yer almaktadır. Ajans kurulduğu günden itibaren sorumluluk alanına giren 4 il genelinde görev yapan kurum ve kuruluşlarla etkin bir iletişim kurmuş, kurumlar arasındaki iş birliğinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bölgedeki beşerî sermayenin geliştirilmesi çalışmalarında, turizm alanlarının günümüz şartlarına uygun olarak restorasyonunun yapılması faaliyetlerinde, bölge çiftçilerinin modern tarım yöntemlerine geçişinde ve en önemlisi bölgedeki istihdamın artırılmasına yönelik faaliyetlerde Ajans ön saflarda bulunmuştur. Bölgede özellikle son yıllarda yapılan yatırımların (tekstil kentler, sanayi altyapı çalışmaları, turizm alanlarının geliştirilmesi vb.) çoğunda Ajans çalışmaları önemli bir yere sahiptir. Ajans, kurumda çalışanların yetkinliklerinin artırılmasına önem vermektedir. Bu amaçla, teknik ve kişisel eğitim programları düzenlemektedir. Bununla birlikte Ajans tarafından paydaşlara sağlanan teknik eğitimler ile kurum ve kuruluşlarda çalışan personel ile eğitimlere ilgi duyan beşerî sermayenin geliştirilmesi çalışmaları önceki yıllarda olduğu gibi 2024 yılında da devam edecektir.

4.1 Çıktı Hedefleri

Tablo 13: Kurumsal Gelişim Çıktı Hedefleri

Faaliyet Türü	Faaliyetler	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Araştırma, Analiz ve Programlama	TRB2 İllerinin Sosyoekonomik Durumu Araştırması	Hazırlanan il sosyoekonomik göstergeler raporu sayısı	4	Faaliyet raporu
	Program Sonrası Değerlendirme Raporları	Hazırlanan program sonrası değerlendirme rapor sayısı	2	Faaliyet raporu
	Bölgesel Girdi-Çıktı Analizlerinin Basımı	Yayımlanan rapor sayısı	1	Faaliyet raporu
	Ulusal ve Uluslararası Fonların Takibi ve Duyurulması	Yeni fon duyurusu sayısı	250	Faaliyet raporu Web sitesi
İş Birliği ve Koordinasyon	Ajans Personeline Yönelik Toplantılar	Gerçekleştirilen toplantı sayısı	6	Faaliyet raporu

Faaliyet Türü	Faaliyetler	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
	TRB2 Bölgesi İlçe Ziyaretleri	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	15	Faaliyet raporu
	2024-2028 Bölge Planı İzleme Çalışmaları	Gerçekleştirilen toplantı sayısı	4	Faaliyet raporu
	Yönetim Kurulu Organizasyonları	Gerçekleştirilen toplantı sayısı	6	Faaliyet raporu
	Kalkınma Kurulu Organizasyonları	Gerçekleştirilen toplantı sayısı	2	Faaliyet raporu
Kapasite Geliştirme	Eğitimler ve Personel Kapasitesini Artırıcı Faaliyetler	Gerçekleştirilen eğitim sayısı	8	Faaliyet raporu
	Kalkınma Ajansları Çalışma Ziyaretleri	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	4	Faaliyet raporu
	BKİ Çalışma Ziyareti	Gerçekleştirilen ziyaret sayısı	1	Faaliyet raporu
İletişim Tanıtım Görünürlük Faaliyetleri	Yatırım ve Tanıtım Dokümanlarının Güncellenmesi ve Basımı Medya Takip Faaliyetleri	Güncellenen/yeni hazırlanan/basımı yapılan doküman sayısı	3	Faaliyet Raporu
		Yerel ve ulusal medya abonelikleri sayısı	7	Faaliyet raporu

4.2. Faaliyetler

4.2.1. Araştırma, Analiz ve Programlama

Program Sonrası Değerlendirme Raporları

Ajans 2023 yılına 3 adet mali destek programının (2014 yılı Hakkâri'de İnanç Turizmi Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı, 2015 yılı Yatırım ve Turizm Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı, 2018 yılı Yatırım ve Turizm Altyapısının Güçlendirilmesine Yönelik Küçük Ölçekli Altyapı Mali Destek Programı) program sonrası değerlendirme raporlarını tamamlamıştır. Bunlar dışında 2015 yılı Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Mali Destek Programı ve 2018 yılı Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı'nın değerlendirilmesine ilişkin anket çalışmaları tamamlanmıştır. 2024 yılı içerisinde bu 2 mali destek programının program sonrası değerlendirme raporu/etki analizi raporu tamamlanacaktır.

Bölgesel Girdi-Çıktı Analizlerinin Hazırlanması ve Basımı

Faaliyet kapsamında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve diğer kalkınma ajanslarıyla eş güdümlü olarak çalışmalar yürütülecek ve Bölgesel Girdi-Çıktı Analiz raporu hazırlanarak basımı gerçekleştirilecektir.

TRB2 İllerinin Sosyoekonomik Durumu Araştırması

TRB2 Bölgesi'ni oluşturan Bitlis, Hakkâri, Muş ve Van illerinin sosyal ve ekonomik verileri farklı kurumların veri tabanlarından toplanarak il bazlı raporlar hazırlanacaktır. Hazırlanan bu raporlar Ajans internet sitesinde yayımlanacak ve ilgili kurum ve kuruluşlara iletilecektir. Bu raporlarda nüfus, göç, istihdam, eğitim, sağlık, dış ticaret, tarım gibi farklı konularda ilgili temel verilere yer verilecektir. Farklı kurumlardan alınan verilerin takvimine bağlı olarak yıl içerisinde raporlarda gerekli güncellemeler yapılacaktır.

Ulusal ve Uluslararası Fonların Takibi ve Duyurulması

Ulusal ve uluslararası fon veren kurum ve kuruluşlar tarafından yayınlanan yeni fon duyuruları takip edilerek Ajans birimleri ve paydaş kurum ve kuruluşlarla paylaşılacak, Ajans web sitesinin Hibe & Fonlar bölümünde kamuoyuna duyurulacaktır.

4.2.2 İş Birliği ve Koordinasyon

TRB2 Bölgesi İlçe Ziyaretleri

2024 yılı içerisinde Ajans personelinin sahadaki varlığını ve kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonu artırmak amacıyla tüm Ajans birimlerinden personelin azami katılımıyla ilçelerin önde gelen yetkilileri ile istişarelerin ve saha ziyaretlerinin yapılacağı 15 adet ilçe ziyareti gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

2024 yılı ilçe ziyaretleri Bitlis ili özelinde Adilcevaz, Ahlat, Güroymak, Hizan, Mutki ve Tatvan; Hakkâri ili özelinde Çukurca, Derecik, Şemdinli ve Yüksekova; Muş ili özelinde Bulanık, Hasköy, Korkut, Malazgirt ve Varto ilçelerine gerçekleştirilecektir.

2024-2028 Bölge Planı İzleme Çalışmaları

Ajansın hazırladığı 2024-2028 Bölge Planı bölgedeki önemli paydaşlara tanıtılacaktır. Bu paydaşlarla olası iş birlikleri değerlendirilerek tedbirlerin hayata geçirilmesi ve program ve projelerin detaylandırılması gibi konularda somut adımlar atılacaktır. Ajans personelinden müteşekkil bir çalışma grubu oluşturularak Bölge Planı'nda belirtilen performans göstergelerine ilişkin gerçekleştirmeler yakından takip edilecektir. Performans göstergelerinin beklenen düzeyde olmaması durumunda ilgili paydaşlarla görüşmeler yapılarak alınması gereken tedbirler

değerlendirilecektir. Çalışma grubu her yılın sonunda Bölge Planı kapsamındaki gerçekleştirmeleri Genel Sekretere raporlayacaktır.

Yönetim Kurulu Organizasyonları

Ajansın karar organı olan Yönetim Kurulu'nun 15.07.2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 193. maddesinde değişiklik yapan 14.07.2021 tarihli ve 31541 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan 80 sayılı Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 5. maddesinde belirtilen en az 2 ayda bir kez toplanacağı hususuna istinaden 2024 yılı içerisinde 6 kez toplanması öngörülmüştür.

Kalkınma Kurulu Organizasyonları

4 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 191. maddesine istinaden oluşturulan Kalkınma Kurulu üyelikleri, 15 Ağustos 2016 tarihli ve 2016/9112 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'yla kaldırılmıştır. Ancak, 2020 yılı sonunda Bakanlığımızın kalkınma ajanslarının yeniden kalkınma kurullarını aktif hale getirmelerine ilişkin yazısı gereğince, Ajansımızca Kalkınma Kurulu üyeliklerinin yeniden belirlenmesi ve Bakanlığımızca da onaylanması durumunda 2024 yılında Kalkınma Kurulunun teşkil edilmesi öngörülmektedir.

Kalkınma Kurulu oluşturulduğu takdirde 2024 yılı içerisinde 2 toplantı gerçekleştirilecektir.

Ajans Personeline Yönelik Toplantılar

Ajans birimlerinin ve personelinin koordinasyonunu ve personel arasındaki birlikteliği artırmak amacıyla hem faaliyetlerdeki ilerlemeleri görüşmek hem de sosyal faaliyetlere yer vermek üzere 2024 yılı içerisinde 3 tanesi Ajans merkez ili Van'da, 3 tanesi de YDO'ların bulunduğu Bitlis, Hakkâri ve Muş illerinde olmak üzere 6 personel toplantısı düzenlenmesi planlanmaktadır.

4.2.3. Kapasite Geliştirme

İnsan Kaynaklarına İlişkin Faaliyetler

Eğitimler ve Personel Kapasitesini Artırıcı Faaliyetler

Bu faaliyet kapsamında Ajans personelinden gelen talepler ile Ajansın ve Ajans birimlerinin ihtiyaçları doğrultusunda personelin kişisel ve mesleki gelişimlerini artırmak amacıyla yüz yüze ve çevrim içi eğitimler gerçekleştirilecektir.

Eğitim talepleri yıl boyunca DAKA Dijital uygulaması aracılığıyla toplanmakta ve personelin oylarına sunulmak üzere önceliklendirilmektedir. Ajans personelinden toplanan bu eğitim talepleri

doğrultusunda başta proje yönetimi, veri analizi ve yabancı dil olmak üzere politika birimlerinin ve YDO'ların ihtiyaçları da dikkate alınarak muhtelif mesleki ve kişisel gelişim konularında eğitimler gerçekleştirilecektir.

Bu bağlamda, Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi (CBİKO) tarafından oluşturulan Uzaktan Eğitim Kapısı platformundan ve diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlanan eğitimlerden azami ölçüde faydalanılacaktır.

Bir diğer enstrüman olarak, Ajans tarafından yürütülen Teknik Destek Programı kapsamında desteklenen eğitimler takip edilerek personele duyurulacak ve ilgilenen personel bu eğitimlere yönlendirilecektir.

Yine bu faaliyet kapsamında, münferit olarak personelin görevi ve çalıştığı sektörler ile ilgili uzmanlığının artırılmasına katkı sunacak eğitim, kongre, konferans, seminer, toplantı vb. organizasyonlara personelin katılımı sağlanacak; personelin çalışmaları kapsamında ihtiyaç duyacağı süreli ve süresiz yayınlar, yazılı ve görsel materyaller (dergi, kitap, DVD, VCD vb.), yazılımlar vb. Ajans tarafından mal ve hizmet alımı şeklinde temin edilecektir.

Ajans Personeli Performans Ölçme ve Değerlendirme Sistemi

2022 yılı itibarıyla yürürlüğe konan Kalkınma Ajansları Personelinin Performansının Ölçülmesi ve Değerlendirilmesine İlişkin Usul ve Esasları kapsamında “Yetkinlik Bazlı Performans Sistemi” ve “Hedef Bazlı Performans Sistemi” hizmet alımları gerçekleştirilmiştir. Bu sistemler aracılığıyla personelin 2023 yılı performans değerlendirmeleri yapılacak olup bu değerlendirmeler doğrultusunda 2024 yılında ödül ve tedbir niteliğindeki eğitimler ile ilgili hizmet alımları yapılması öngörülmektedir.

Kalkınma Ajansları Çalışma Ziyaretleri

2019 yılı içerisinde diğer kalkınma ajanslarının çalışmalarını, önemli projelerini ve iyi uygulama örneklerini yerinde görerek bilgi edinmek ve tecrübe paylaşımında bulunmak, diğer ajanslar ile iş birliğini ve iletişimi güçlendirmek amacıyla ilk defa uygulanan, daha sonra pandemi nedeniyle uygulamayan ve 2023 yılı çalışma programına tekrar eklenen faaliyet kapsamında Ajans birimlerinden farklı personel grupları ile ikişer günlük çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiş ve bu ziyaretlerden fayda sağlanmıştır.

2024 yılında personel gelişimi adına her personelin en az bir ziyarete katılacağı ve edinilen tecrübelerin yaygınlaştırılması adına her Ajans biriminin her ziyarette mevcudiyetinin sağlanacağı şekilde Ajans personelinin görüş ve önerileri doğrultusunda belirlenecek 4 kalkınma

ajansına çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmesi ve bu faaliyetin ilerleyen yıllarda da devam ettirilmesi planlanmaktadır.

BKİ Çalışma Ziyareti

Bölge kalkınma idareleri ile Ajans arasındaki koordinasyonu artırmak amacıyla tüm Ajans birimlerinden personelin katılımıyla her yıl bir bölge kalkınma idaresine 2 günlük çalışma ziyareti gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Ziyaretler Kalkınma Ajansları Çalışma Ziyaretleri faaliyeti ile aynı formatta olup ilgili bölge kalkınma idaresinin çalışmalarını, önemli projelerini ve iyi uygulama örneklerini yerinde görerek bilgi edinmek ve tecrübe paylaşımında bulunmak, iş birliği ve iletişimi güçlendirmek amacını taşımaktadır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmet Alımı

13.01.2023 tarihinde Atlantis OSGB İş Sağlığı ve Güvenliği firması ile sözleşme imzalanarak hizmet alımına başlanmıştır. Firma iş sağlığı ve güvenliği uzmanı düzenli ziyaretlerini ve kontrollerini gerçekleştirmekte olup ayda 2 kez firma tarafından sağlanan hekim tarafından Ajansımız ziyaret edilmekte, muayene ihtiyacı duyan personel hekim ile görüşebilmektedir. Söz konusu hizmet alımı 2024 yılında da devam edecektir.

4.2.4 Tanıtım Faaliyetleri

Ajans, İletişim, Tanıtım ve Görünürlük Faaliyetleri

Ajansın iletişim tanıtım ve görünürlüğüne yönelik faaliyetler bu başlık altında yer almaktadır. Paydaşların bilgilendirilmesi ve projelerin kamuoyuna duyurulması amacıyla Ajans destekleri ve faaliyetlerine ilişkin haberler, Ajans internet sitesi ve sosyal medya hesapları (Instagram, Twitter, Facebook, LinkedIn, YouTube) yoluyla paylaşılacaktır.

Ayrıca projelere ilişkin basın duyuruları hazırlanacak ve e-bülten ile ulusal ve yerel basına bilgi verilecektir.

Bölgenin ve projelerin bilinirliğinin artırılması için ulusal mecrada yer alma potansiyeli olan konular ile ilgili çalışmalar yapılarak yazılı, görsel ve elektronik basın yoluyla özel haber çalışmaları gerçekleştirilecektir. Bu potansiyele sahip haberlerin video içerikler ile desteklenmesi sağlanacaktır.

Ajansın çalışma alanıyla ilgili konular hakkında çıkan haberleri takip etmek amacıyla medya takip hizmeti, dergi ve gazete aboneliklerine devam edilecektir. Ajansımız tarafından Bölgenin

tanıtımında ve yıl boyunca yürütülen faaliyet ve etkinliklerde kullanılmak üzere broşür, afiş vb. tanıtım materyallerinin tasarımlarının yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. 2024 yılında bu hususta tasarım ve baskı işleri gerçekleştirilmeye devam edilecektir.

Ajans Web Sitelerinin Güncellenmesi

Ajansa ait web sitelerinden (www.daka.org.tr, www.dakakuk.com, www.urartians.com, www.dakairanmasasi.com vb.) ihtiyaç duyulanların içerik ve tasarım açısından güncellenmesi planlanmaktadır. Bununla birlikte yıllık alan adı ve domain hizmet alımları gerçekleştirilecektir.

5. YEREL KALKINMA FIRSATLARI (YKF)

5.1 Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş Birlikleri Faaliyeti Kapsamındaki Çalışmalar

a. Amaç

Bu faaliyet ile TRB2 Bölgesi'nde görev yapan diğer kurum ve kuruluşlarla koordinasyon ve iş birliğini artırıcı çalışma ve faaliyetler geliştirerek kurumlar arası bilgi ve deneyim paylaşımının hızlandırılması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

TRB2 Bölgesi kurum ve kuruluşlar arası ortak proje/faaliyet yürütme kültürünün görece zayıf olduğu bir bölgedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının kurumsal yapı ve teknik altyapı bakımından geliştirilmesi, Bölgedeki paydaşların daha etkin koordinasyonu ve iş birliğiyle mümkün olacaktır. Bu kapsamda Devlet Denetleme Kurulu'nun, Kalkınma Ajansları Denetim Raporu'nda belirttiği üzere *“Ajansların mali destek sağlama fonksiyonunun yanı sıra kanunda belirtilen diğer fonksiyonlarına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi (iş birliği, bölgesel plan, program yapma, veri toplama, işleme, araştırma yapma vb.) sağlanmalıdır.”* şeklinde belirtilen tespiti gereğince Ajans'ın görev sahasına giren konularda bakanlıklar, bölge kalkınma idareleri, kalkınma ajansları ile bölgedeki valilikler ve üniversiteler başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları, ticaret ve sanayi odaları, sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimlerin plan-program-proje toplantıları, çalıştay, konferans, sempozyum gibi etkinliklere katılım sağlanacaktır. Ayrıca söz konusu kurum ve kuruluşlarca düzenlenen iş birliği protokolleri çerçevesinde yukarıda belirtilen etkinliklere destek sağlanması planlanmaktadır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği Faaliyetleri Kapsamındaki Çalışmalar	Yapılan Protokol Sayısı	4	Faaliyet Raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Kurum kuruluşlarla iş birliği ve koordinasyonun faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla Bölgedeki valilikler, belediyeler, il-ilçe müdürlükleri, üniversiteler gibi paydaşlarla protokoller imzalanarak

organizasyonlar yapılacaktır. Organizasyonlarda yer ve teknik altyapı ihtiyaçları ilgili paydaş tarafından sağlanacaktır. Ajans, paydaş kurumlarla yapılacak protokoller çerçevesinde belirlenecek faaliyetlere dair görev ve sorumlulukları yerine getirecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

İzleme ve değerlendirme faaliyetleri Ajans'ın görev alanı içerisinde bulunan illerdeki Ajans personelleri sorumluluğunda gerçekleştirilecektir. Kurumlar arasında imzalanan protokollerde belirtilen faaliyetlerin protokollere uygun olarak gerçekleşip gerçekleşmediği tutanak tutularak Ajans Genel Sekreterliğine sunulacaktır.

5.2. TRB2 Bölgesi Yatırım ve Turizm Potansiyelinin Ulusal Platformlarda Tanıtılması

a. Amaç

Bölgenin yatırım ve turizm alanındaki potansiyelinin tüm öğeleriyle birlikte ulusal platformlarda tanıtılması amacıyla ulusal düzeyde tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

2023 yılı ve önceki yıllarda düzenlenen “Ahlat Avrasya Kültür Buluşması” ile “1071 Malazgirt Zaferi Kutlamalarına Ahlat’tan Başlanması” programları kapsamında Ajans ile Bitlis ve Muş Valilikleri arasında protokoller imzalanmış, şenlik ve etkinliklerin ulusal platformlarda tanıtımı sağlanmıştır. Ayrıca, özellikle pandemiden önce 21 Mart tarihini içeren hafta ile devamındaki haftayı içeren dönemlerde Van Shopping Fest (Alışveriş Festivali) etkinliklerine Ajans destek sağlamıştır. Bu etkinlikler bölgede yer alan illere yerli ya da yabancı çok fazla sayıda turistin gelmesine yol açmıştır. Bu etkinliklerin turizmin canlanmasının yanı sıra TRB2 Bölgesi’nin tanıtımında öne çıkan etkinlikler olduğu görülmüştür. Bu faaliyetler yazılı, görsel ya da dijital medya platformlarında yer alarak TRB2 Bölgesi’nin bilinirliğini ve ayrıca Ajansın görünürlüğünü artırmıştır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
TRB2 Bölgesi Yatırım ve Turizm Potansiyelinin Ulusal Platformlarda Tanıtılması	Katılım sağlanan etkinlik, fuar Sayısı	3	Faaliyet raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Ahlat ve Malazgirt etkinlikleri kapsamında Bitlis ve Muş Valilikleri ile protokoller imzalanacaktır. Bu illerin Kültür ve Turizm Müdürlükleri ile iş birliği içerisinde hareket edilecektir. Van Shopping Fest etkinliği için Van Valiliği ve TSO ile koordinasyon içerisinde hareket edilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Bu faaliyetlere ilgili politika birimleri aracılığıyla katılım sağlanmaktadır. Birimler faaliyetlerin gerçekleşmesini yerinde görerek gerekli raporlamaları yapmaktadır.

5.3 TRB2 Bölgesi Yöresel  r nlerin Tanıtımı, Pazarlanması ve Coğrafi İşaret Alınması Faaliyetleri

a. Amaç

2024 yılı içerisinde başta Hakkâri ilinin yöresel ürünleri olmak üzere TRB2 Bölgesi'nde üretilen ürünlerin tanıtılması, pazarlanması ve coğrafi işaret almaları için gerekli faaliyetler yürütülecektir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gereke esi

Ajans desteğiyle Hakkâri'nin yöresel ürünleri arasında yer alan Hakkâri Kilimi,  ukurca Tahini, Yüksekova  rek Peyniri Gayle Zengil, Gilala Huluga, Gulol, Kadesi, Kepaye, Doğaba, Kırıs, Doleme; Bitlis iline ait B ryan Kebabı ve Muş iline ait olan Muş Eski Kaşarı coğrafi işaret almıştır. Bununla birlikte bölgede coğrafi işaret alınabilecek yeni ürünler için Ajans katkısı kritik bir öneme sahiptir. Coğrafi işaret alınan ürünler illerin ve bölgenin tanıtımına önemli katkılar sağlamıştır. Ayrıca bu ürünleri üreten kişiler ve ürünlerin satışını yapan esnaf da bu gelişmelerden olumlu şekilde etkilenmektedir. Bölge dışından ürünlere talebin arttığı gözlenmiştir. Coğrafi işaret alan yeni ürünlerin bölge turizmine katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Bunun yanında bölgedeki coğrafi işaret almış, fikir veya başvuru aşamasında olan ürünlerin tasarımı ve tanıtımının desteklenmesi önem arz etmekte olup bu kapsamda bölgedeki coğrafi işaretli ürünlerin anadoludakiler.org internet sitesi eklenmesi sağlanacaktır.

Yöresel  r nlerin katma değerlerinin artırılmasına yönelik öncü bir araştırma yapılacaktır. Yöresel  r nleri tanıtımı ve pazarlanması faaliyetleri kapsamında önemli olan tasarım, paketleme vb. hususların üzerinde çalışacaktır. Gerekli olması durumunda profesyonel destek alınarak yöresel ürünlerin il, bölge ve ülke çapında ön plana çıkartılması sağlanacaktır. anadoludakiler.org internet sitesine eklenen yöresel ürünlerin katma değerinin artırılmasını sağlayacak nitelikte bir destek programının tasarlanması için çalışmalara başlanılacaktır. Türkiye'de ve yurt dışında

benzer programların ekonomik ve sosyal etkileri incelenecektir. Programın çerçevesi ve öncelikleri için başta üreticiler, çiftçiler, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve ilgili meslek kuruluşları gibi paydaşlarla irtibata geçilecek ve sağlanacak desteğin çıktıları ile Ajansa maliyeti değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Programın tasarımı, başta yerel üreticilere olmak üzere azami ölçüde katma değer sağlayacak şekilde belirlenecektir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerinin Coğrafi İşaret Almasına Yönelik Çalışmalar	Coğrafi İşaret Alınan Ürün Sayısı	3	Faaliyet Raporu
TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerinin Tanıtımı ve Pazarlanmasına Yönelik Çalışmaları	Tanıtımı ve Pazarlanmasına Destek Verilen Yöresel Ürün Sayısı	3	Faaliyet Raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Coğrafi işaret için başvuru yapan ticaret ve sanayi odaları, kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile görüşmeler yapılacak ve işbirlikleri geliştirilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Yatırım destek ofisleri Ajansın diğer birimleri ve ilgili kurum ve kuruluşlarla koordineli bir şekilde coğrafi işaret alımı için başvuruların yapılması, gerekli dokümanların hazırlanması, yazışmaların takibi gibi faaliyetleri hayata geçirecektir. Elde edilen çıktılar Ajans faaliyet raporunda yer alacak şekilde raporlanacaktır.

5.4. DAKA Komşu Ülkeler Koordinatörlüğü Faaliyetleri

a. Amaç

Ülkemizin sınır bölgesinde yer alan TRB2 Bölgesi'nin sınır komşusu olan ülkelerle ticari, kültürel ve akademik ilişkilerinin geliştirilmesi için faaliyetler düzenlenecektir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Azerbaycan, İran ve Irak ülkeleri ile TRB2 Bölgesi şehirlerinin ilişkilerinin potansiyelinin çok altında gerçekleşmesi özellikle İran ve Irak ile sınır kapılarının mevcut olmasına rağmen İran'dan gelen ağırlıklı günübirlikçi turistler dışında hedeflenen ticaret hacmine ulaşamamasıdır.

Ayrıca Azerbaycan ile mevcut yüksek düzeyli iş birliklerine rağmen bölgesel olarak kurum ve kuruluşlar başta olmak üzere bağlantıların geliştirilmesinin gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Azerbaycan ile olan ticaret hacminin artırılması ziyaret gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Ziyaret Sayısı	1	Faaliyet raporu
Yüksekova tanıtımı amaçlı turizm acenteleri ile toplantı gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Toplantı Sayısı	1	Faaliyet raporu
Irak'a yönelik sağlık turizmi başta olmak üzere Irak turizm acenteleri ile toplantı gerçekleştirilmesi	Gerçekleştirilen Toplantı Sayısı	1	Faaliyet raporu
Sınır bölgesinde bulunan Ajanslarla tecrübe paylaşımına yönelik online toplantılar yapılması	Gerçekleştirilen Toplantı Sayısı	4	Faaliyet raporu
Hakkâri Üniversitesi ve Van YYÜ öğrencilerine yönelik İran Sineması Etkinlikleri	Gerçekleştirilen Etkinlik Sayısı	3	Faaliyet raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Van YYÜ, Hakkâri Üniversitesi ve Türkiye Bakü Büyükelçiliği ile koordinasyon sağlanacaktır. Ayrıca, sınır bölgesinde bulunan SERKA, KUDAKA Ajansları ile iş birliği ve koordinasyon sağlanacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Faaliyetlerin izlenmesi faaliyetler sonrası oluşturulacak Faaliyet Raporlarının Genel Sekterliğe sunumu vasıtası ile gerçekleştirilecektir.

5.5. Mesleki Eğitim Kurumları Envanter Çalışması

a. Amaç

Ajans tarafından mesleki eğitime yönelik yürütülecek tüm faaliyet ve desteklerde kullanılmak üzere Bitlis, Muş ve Van illerindeki mesleki eğitim kuruluşlarının fiziki altyapısını ve insan kaynağı durumunun ortaya konduğu bir envanter çalışmasının hazırlanması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Ajansın yürütücüsü olduğu ORTKA Projesinin Teknik Destek bileşeni kapsamında atölyelere insan kaynağı yetiştirmek üzere çeşitli mesleki eğitimler düzenlenecektir. Bu eğitimler ile ilgili ön çalışmalar yapılırken, atölyelerin kurulacağı illerdeki meslek liseleri ve meslek yüksekokulları ile ilgili detaylı ve güncel veri olmadığı tespit edilmiş, ve Ajans uzmanlarınca bir envanter çalışması yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. ORTKA Projesi uygulama aşamasında ortaya çıkan ihtiyaçlara binaen projeye girdi sağlaması için Van YDO uzmanlarınca Bitlis, Muş ve Van illerinde faaliyet gösteren mesleki eğitim kuruluşlarının (Meslek Liseleri, Meslek

Yüksekokulları) öğrenci, eğitimci sayıları, sahip oldukları bölüm ve makine-ekipman vb. bilgilerinin yer aldığı bir envanter çalışması yapılacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Mesleki Eğitim Kurumları Envanter Çalışması	Envanter Raporu	1	Faaliyet Raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Valilik, Kaymakamlıklar, Muş Alparslan Üniversitesi, Muş İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri, Bulanık-Malazgirt Süt Üreticileri Birliği, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu(TKDK), DAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile işbirliği içerisinde daha güçlü ağların oluşturulması sağlanacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Faaliyet kapsamında kurum kuruluşlar ve STK'lar tarafından görevlendirilecek olan sorumlu kişiler tarafından bir eylem planı hazırlanacaktır. Eylem planı hem alt faaliyetler hem de faaliyetlerden sorumlu kişi ve kurumları kapsayacaktır. Ayrıca 6 ayda bir faaliyet ile ilgili ilerleme raporu hazırlanarak ajansa sunulacaktır.

5.6 Güdümlü Projeler

2024 yılı içerisinde bölge ihtiyaçları göz önünde bulundurularak güdümlü projeler tasarlanacaktır.

5.7 Şehir Savunuculuğu/Lobiciliği Faaliyetleri

5.7.1. Muş İlinde Kamu, STK ve Özel Sektör İş Birliğiyle Bir Ağ Oluşturulması

a. Amaç

Kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelerek, güç birliği yapması, illerine yönelik faaliyetler yürütmesi ve hedef bölgelerde lobicilik faaliyeti yaparak kalkınmayı sağlayacak adımlar atması amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

2016-2018 yılları arasında Ajansın sekreteryasını yürüttüğü Van Güç Birliği Platformu ilin güncel sorunlarının ve çözüm önerilerinin tartışıldığı etkili bir yapı olmuştur. Bu platforma benzer çabaların hayata geçirilmesiyle bölge illerinin sorunlarına ortak hareket ederek çözüm sağlanması daha kolay olacaktır. Bu faaliyet kapsamında Muş ilinde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör bünyesinde çalışan teknik personellere proje hazırlama, şehir lobiciliği, yatırım çekme stratejileri, iletişim stratejisi ve yatırım tanıtım konularında eğitimler verilerek ilin hem proje üretme kapasitesi artırılacak hem de yatırım çekme konusunda daha proaktif çalışma yapması sağlanacaktır. Çalışma konusunda il merkezi ve ilçelerde faaliyet gösteren tüm kurum kuruluş amirleri ve STK başkanları bilgilendirilerek şehir lobiciliği oluşumunun politik sürdürülebilirliği sağlanacaktır.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Şehir Savunuculuğu/Lobiciliği Faaliyetleri	Eğitim Sayısı	5	Faaliyet Raporu
	Eğitim Alan Teknik Personel Sayısı	30	Faaliyet Raporu
	Oluşturulan Ağ Sayısı	1	Faaliyet Raporu
	Gerçekleştirilen İş Birliği Sayısı	1	Faaliyet Raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Muş ilinde yer alan kamu kurum ve kuruluşları, STK ve özel sektör iş birliğiyle bir ağ oluşturulması için ilgili paydaşlarla görüşmeler yapılacaktır. Diğer illerdeki aktörlerle görüşmek için orada faaliyet gösteren ajanslarla irtibata geçilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Faaliyet kapsamında Muş ilinde yer alan önemli paydaşların temsilcileri ile bir araya gelinerek gelişmeler hakkında değerlendirmeler yapılacaktır. Gerçekleşen ilerlemeler Ajans yetkilileri ve önemli kamu kurumu temsilcileri ile paylaşılacaktır.

5.7.2. Bitlis İli Şehir Lobiciliği Faaliyetleri

a. Amaç

Bitlis'te ön plana çıkan potansiyeli yüksek ürünlerin ilgili sektördeki büyük imalatçılara yapılacak ziyaretlerde yüz yüze anlatılması ve bu ürünlerle ilgili katma değerli yeni yatırımların Bitlis'e çekilmesi amaçlanmaktadır.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bitlis'in ekonomisi için önemli tarımsal ürünler arasında; patates, kuru fasulye, domates, ceviz, elma, arı ürünleri, süt ve süt ürünleri yer almaktadır. Yaklaşık 35 bin ton ile Türkiye kuru fasulye üretiminde 3. sırada yer alan Bitlis; sofralık domates üretiminde 6. sırada, patates üretiminde 9. sırada, ceviz üretiminde 13. sırada yer almaktadır. Üretilen patatesler genel olarak işlenmeden başka illere gönderilmekte ya da yemeklik olarak tüketilmektedir. Bitlis'te kurulacak bir patates işleme tesisinin ilin ekonomisine önemli katkı sağlaması beklenmektedir. Diğer taraftan Türkiye üretiminde 3. sırada olmasına rağmen Bitlis'te üretilen kuru fasulye sadece paketlenerek satışa sunulmaktadır. Kuru fasulyenin işlenmesi, katma değerli yeni ürünlere dönüştürülmesi (konservesinin yapılması vb.) il ekonomisine önemli katkı sağlayacaktır. Yine aynı şekilde sofralık domatesin de katma değerli ürüne dönüştürülme potansiyeli mevcuttur.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Hammaddece zengin kaynaklardan katma değerli ürün üretebilmek için il dışındaki büyük yatırımcılarla yüz yüze görüşmeler sağlanacaktır. Bu görüşmelerde ilin öne çıkan ürünleri ve bu alandaki potansiyel hakkında bilgi verilecektir. Patates, kuru fasulye ve sofralık domates başta olmak üzere ilgili ürünlerin tanıtımı sağlanacak ve ilimize bu konularda yeni yatırımların yapılması teşvik edilecektir.

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Yerelde Öne Çıkan Ürünlerin İl Dışında Tanıtılması	Ziyaret edilen firma sayısı.	3	Faaliyet raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Bitlis ilinde yer alan kamu kurum ve kuruluşları, STK ve özel sektör iş birliğiyle tanıtım faaliyetleri hayata geçirilecektir.

e. İzleme ve Değerlendirme

Faaliyet kapsamında Bitlis ilinde yer alan önemli paydaşların temsilcileri ile bir araya gelinerek gelişmeler hakkında değerlendirmeler yapılacaktır. Gerçekleşen ilerlemeler Ajans yetkilileri ve önemli kamu kurumu temsilcileri ile paylaşılacaktır.

5.8 Proje Portföyünün ve Fizibilitelerin Güncellenmesi

a. Amaç

Ajans bölgedeki kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve STK'larla sürekli iletişim haline kalarak kalkınmaya katkı sağlayacak proje önerilerini bir araya getirmektedir. Ajans tarafından paydaşlarla görüşülerek oluşturulan proje portföyünde yirmiden fazla proje yer almaktadır. Yaşanan gelişmelere bağlı olarak projeler gözden geçirilecek ve yeni yatırım alanlarının tespiti için mevcut proje portföyü genişletilecektir. Ayrıca geçmiş dönemde hazırlanan ve özellikle maliyetler açısından güncellenmesi gereken fizibiliteler taranacaktır. Güncellenmesi gereken fizibiliteler için gerekli çalışmalar hayata geçirilecektir.

b. Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

Bölgenin kalkınması için Ajansın üstlendiği önemli görevlerden biri olan proje geliştirme ve fizibilite çalışmaları neticesinde önemli yatırımların bölgeye çekilmesi sağlanmıştır. Yeni geliştirilen programlara yönelik proje başvuruları yapmak ve ortaya çıkan yatırım fırsatlarını değerlendirmek için proje portföyünün geliştirilmesi ve fizibilitelerin güncel tutulması gerekmektedir. Son yıllarda yaşanan enflasyon, TL cinsinden hazırlanmış maliyetlere dayanan fizibilitelerin güncelliğini olumsuz yönde etkilemiştir. Benzer bir şekilde değişen koşullara bağlı olarak fizibiliteleri etkileyebilecek fırsat ve tehditlerin de gözden geçirilmesi gerekmektedir.

c. Sonuç ve Çıktı Hedefleri

Faaliyet	Çıktı Göstergesi	Hedef	Doğrulama Kaynağı
Proje Portföyünün ve Fizibilitelerin Güncellenmesi	Güncellenen Fizibilite Sayısı	8	Faaliyet Raporu

d. Diğer Ajans/Kurum Faaliyetleriyle Koordinasyon

Proje portföyünün geliştirilmesi için kamu kurum ve kuruluşları, odalar ve borsalar ve ilgili STK'lar ile görüşmeler yapılacak ve işbirlikleri geliştirilecektir. Fizibilitelerin güncellenmesine katkı sağlayabilecek meslek odaları ile irtibat halinde olunacaktır.

e. İzleme ve Değerlendirme

Ajansın politika birimleri ve yatırım destek ofisleri iş birliği içerisinde paydaşlarla iletişime geçerek yeni projeler geliştirecektir. Ayrıca geçmiş dönemlerde hazırlanan fizibiliteler gözden geçirilerek güncellenme ihtiyacı olanlar belirlenecektir. Güncellenen proje portföyü ve fizibiliteleri Genel Sekreter raporlanacaktır.

5.9 Ajans Tarafından Koordinasyonu Sağlanan Bakanlık Destekleri

Ajans tarafından koordinasyonu sağlanan Bakanlık destekleri Cazibe Merkezleri Destekleme Programı (CMDP) ile Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı'ndan (SOGEP) oluşmaktadır. Devam eden CMDP proje sayısı 7, SOGEP proje sayısı ise 10 adettir.

5.9.1 Önceki Yıllardan Devam Eden Cazibe Merkezleri Destek Programı

2024 yılında 2020-2023 dönemini kapsayan CMDP projelerinden devam eden yedi adet projenin izleme değerlendirme işlemleri yapılacak olup proje ilerleme ve değerlendirme raporlarının hazırlanması sağlanacaktır. Projelerin tamamlanması ile proje kapanış raporları hazırlanacaktır.

5.9.2 Önceki Yıllardan Devam Eden Sosyal Gelişmeyi Destekleme Programı Ödemeleri

2024 yılında 2020-2023 dönemini kapsayan projelerin izleme değerlendirme faaliyetleri devam edecektir. Biten projelerin kapanış raporları hazırlanacaktır.

Tablo 14: YKF Faaliyet Tablosu

Faaliyet Adı	Sorumlu Birim	Tahmini Maliyet (TL)
Diğer Kurum ve Kuruluşlarla İş Birliği Faaliyetleri Kapsamındaki Çalışmalar	Tüm Birimler	1.000.000,00
TRB2 Bölgesi Yatırım ve Turizm Potansiyelinin Ulusal Platformlarda Tanıtılması	Tüm Birimler	2.000.000,00
TRB2 Bölgesi Yöresel Ürünlerin Tanıtımı, Pazarlanması ve Coğrafi İşaret Alınması Faaliyetleri	Hakkâri YDO	300.000,00
DAKA Komşu Ülkeler Koordinatörlüğü Faaliyetleri	GTPB	400.000,00
Mesleki Eğitim Kurumları Envanter Çalışması	Van YDO	5.000,00
Şehir Savunuculuğu/Lobiciliği Faaliyetleri	Muş YDO, Bitlis YDO	375.000,00
Proje Portföyünün ve Fizibilitelelerin Güncellenmesi	Tüm Birimler	300.000,00
Toplam		4.380.000,00

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

DAKA 2024 yılı Çalışma Programı, 3 adet Sonuç Odaklı Program (*Beşerî Sermayenin Geliştirilmesi, Van Gölü Havzası ve Hinterlandı, Emek Yoğun Sektörlerin Geliştirilmesi*) ile Kurumsal Gelişim ve Yerel Kalkınma Fırsatları bölümlerinde tanımlanan faaliyetlerden oluşmaktadır.

Uygulama döneminde planlanan her bir faaliyetin hayata geçirilmesi için birimler arasında iş birliği yapılacaktır. Ayrıca hazırlanmış olan SOP Yönetim Planı çerçevesinde program bazlı faaliyet takibi yapılacaktır. Planlanan faaliyetlerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesi için Ajansın mevcut beşerî, teknik ve finansal kapasitesinin yeterli olduğu değerlendirilmektedir. Bu potansiyelin bölgesel kalkınmaya entegrasyonunu sağlamak, bölgesel ve ulusal kalkınma politikaları açısından önemlidir.

Söz konusu politikalara katkı sağlamak üzere 2024 yılı Çalışma Programı BSG-SOP kapsamında planlanan faaliyetlerin hayata geçirilmesiyle TRB2 Bölgesi genç nüfusunun girişimcilik kapasitelerinin artırılması ve istihdama dâhil edilmesi, Bölgede nitelikli iş gücü altyapısının geliştirilmesi, kurum ve kuruluşların beşerî sermayesinin niteliğinin artırılması ve gençlerin bilişim alanında niteliklerinin artırılması hedeflenmektedir.

VAHA-SOP özellikle Van ve Bitlis illerine yönelik çalışmaları kapsamaktadır. Türkiye'nin en önemli su kaynaklarından birini barındıran Van Gölü ve yakın lokasyonlarda yer alan göllerin hem korunması hem de katma değeri yüksek turizm faaliyetlerine ev sahipliği yapması için faaliyetler tasarlanmıştır. Göl turizmine yönelik faaliyetlerin yanı sıra bölgenin kadim medeniyetlere ev sahipliği yaptığı gerçeğinden yola çıkarak tanıtım faaliyetleri gerçekleştirilecektir. Bölgede henüz yaygınlaşmamış ekoturizm alanları araştırılarak çıkan rapora göre yeni faaliyetler tasarlanacaktır.

EYSG-SOP kapsamında yüksek genç nüfus ve yüksek işsizlik oranının etkilerinin asgari düzeye indirilmesine yönelik faaliyetler hayata geçirilecektir. Uygulaması devam eden SOGEP ve CMDP projeleri kapsamında bölgenin sanayi altyapısında ciddi iyileşme sağlanmıştır. Özellikle tekstil/hazır giyim imalatı için planlı sanayi bölgelerinde altyapı eksiklikleri önemli ölçüde giderilmiş ve yatırımcılara tahsis edilmek üzere fabrika binaları kurulmaya başlanmıştır. TRB2 Bölgesi'nde ilk defa uygulanan olan Finansman Desteği Programı ile istihdama en fazla katkıyı sağlayan tekstil/hazır giyim imalatı ile ayakkabı imalatı desteklenmeye devam edecektir. Bu

destekler neticesinde genç işsizliğini azaltarak ve hanelerin gelirini artırarak bölge ekonomisine katkı sağlanacaktır. Bölgede sanayi yatırımları açısından görece daha dezavantajlı bir noktada bulunan Hakkâri ili için tüm imalat sanayi sektörleri programa uygun başvuru sahibi olarak dikkate alınacaktır. Firmaların kurumsal kapasitelerini artırmak için yönetim danışmanlığı faaliyetlerine devam edilecektir.

7. EKLER

EK-A Güdümlü Proje Bilgi Formu

2024 yılı alışma Programı kapsamında 1 adet güdümlü proje yer almaktadır.

Sıra No	Proje Konusu	Sektörü	Uygulama Yeri (il/ilçe)	Yatırımın Büyüklüğü (TL)	Açıklama
1	Dere Ağızlarında Yüzeysel Sabit Bariyer Sisteminin Kurulması GPD	evre	Van	2.000.000 (1.000.000 eş finansman dâhil)	Van ilinde ilk etapta debisi yüksek 5 derecede sabit bariyer sistemi çalışması yapılacak olup Gln yüzey kirliliğinin ortadan kaldırılmasına çalışılacaktır.

EK-B Ön Fizibilite Konusu Proje Önerileri Listesi

Sıra No.	Fizibilite	Ajans Adı	Proje Konusu	Sektörü	Uygulama Yeri (İl-İlçe)	Yatırım Büyüklüğü (milyon USD)	Açıklama
1	Van Gölü Sınırlarındaki Atık Su Arıtma Tesislerinin Yenilenebilir Enerji Kullanımı Fizibilite Raporu	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı	Yenilenebilir enerji sistemlerinin kurulumu	Çevre, enerji	Van (Edremit, İpekyolu, Tuşba, Gevaş, Muradiye, Erciş), Bitlis (Tatvan, Ahlat, Adilcevaz)	-	Yapılan fizibilite çalışması sonucunda belirlenecektir.
2	Bulanık İlçesinde Süt İşleme Atölyesinin Kurulum Fizibilite Raporu	Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı	Süt işleme tesisinin kurulumu	Tarım, gıda	Muş, Bulanık	-	Yapılan fizibilite çalışması sonucunda belirlenecektir.

EK-C Yurt Dışı Fuarlar ve Çalışma Ziyaretleri Tablosu

Hedef Ülke	Ziyaret Amacı	Ziyaretin İlişkili Olduğu SOP	Beklenen Fayda	Kurulması Planlanan İş Birlikleri	Ajans Katılımcı Sayısı	Ziyarete Bölgeden Katılan Firma/Kurum/Kuruluş/Kişi Sayısı	Ajans Bütçesinden Katlanılacak Maliyet
İran	Sınırdaki bulunan Tarım ve Orman İlçe Müdürlüklerini İran tarafında bulunan Tarım Müdürlükleri ile tanıştırmak ve tarım ve tarıma dayalı sanayi tesisleri hakkında tecrübe paylaşımını sağlamak	YKF	İran Urumiye bölgesinde bulunan meyvecilik, ayçiçeği ve meyve suyu fabrikaları tecrübesini Yüksekova, Şemdinli ve Derecik'e taşımak	Tarım Müdürlükleri arasında iletişim ve ortak çalışma, iş adamları arasında ortak girişimlere zemin hazırlamak	3	Yüksekova Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü 4 kişi Şemdinli Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü 2 kişi Derecik Tarım ve Orman İlçe Müdürlüğü 2 kişi Sığır Yetiştiriciliği Birliği 1 kişi Ziraat Odası 1 kişi Tarım Kooperatifi 1 kişi Toplam: 14 kişi	40.000 TL
Azerbaycan	Bölgesel Kültürel ve Ekonomik İş Birliğini Geliştirmek	YKF	Başta sınır bölgeleri olmak üzere Azerbaycan ile ekonomik ve kültürel ilişkileri geliştirmek	Üniversiteler, TSÖlar, turizm alanındaki kamu, STK ve özel sektör aktörleri arasında iş birliği	4	3 Firma, 4 Akademisyen, 4 STK, 4 kamu kurumu olmak üzere 19 katılımcı	200.000 TL

Ek-D Düzenlenecek Etkinlikler Tablosu

Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Detaylı Etkinlik Bütçesi (KDV Dâhil)	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Maliyetler	Etkinlikten Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
Hakkâri Güneş Enerjisi Potansiyeli Bilgilendirme Toplantısı	EYSG	Hakkâri ili güneş enerji potansiyelini n il ve ulusal bazda tanıtılması ile bölgeye yatırımcı çekilmesi ve mevcut işletmelerin GES yatırımları yapmaya yönlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Toplantıda Güneş enerjisine yönelik desteklerin sunumu yapılacak, güneş enerjisi teknolojileri ve sektörde yaşanan gelişmeler görüşülecektir.	Hakkâri'nin güneş enerjisi potansiyelinin ve desteklerin tanıtımı ile ile GES yatırımcılarının çekilmesi ve işletmelerin GES yatırımı yapmaya yönlendirilmeleri amaçlanmaktadır. Toplantıya davet edilecek alanında uzman akademisyenler ile güneş enerjisi teknolojileri ve gelişmeler görüşülecek, sunumlar gerçekleştirilecektir.	50.000 TL	Hakkâri	Hakkâri Üniversitesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Hakkâri İl Sanayi ve Teknoloji Müdürlüğü, Hakkâri Ticaret ve Sanayi Odası Yüksekova Ticaret ve Sanayi Odası	Hakkâri Yatırım Destek Ofisi	01.01.2024 31.12.2024

Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Detaylı Etkinlik Bütçesi (KDV Dâhil)	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Birliğı Kurumlar Yüklendiğı Maliyetler	Etkinlikten Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
İran Sineması Etkinlikleri	YKF	Sınır bölgeleri arasına kültürel ilişkilerini geliştirmek, bölgede sinema kültürünü geliştirmek.	Hakkâri Üniversitesi ve Van YYÜ öğrencilerine sinema tekniğı ve İran sineması hakkındaki bilgisini geliştirmek. Ortak projelerde çalışma kültürünü geliştirmek.	15.000 TL ulaşım 10.000 TL malzeme 15.000 TL Konaklama 15.000 TL Yemek Toplam: 55.000 TL	Hakkâri \ Van	Hakkâri Üniversitesi ve Van YYÜ salon tahsisi ve organizasyona katkı	Hakkâri YDO DAKA Komşu Ülkeler Koordinatörlüğü	01.01.2024 31.13.2024
Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu	VAHA SOP	Başta Kuzey Irak olmak üzere Van iline yakın bölgelerde faaliyet gösteren sağlık kurumları ve turizm sektörü temsilcileriyle ile bölgemizde faaliyet gösteren	Düzenlenecek iş forumuyla, Van'a yakın bölgeler öncelikli olmak üzere komşu ülkelerde faaliyet gösteren sağlık turizmi sektörü temsilcilerinin Van'ın sağlık altyapısı ve turizm potansiyeline ilişkin bilgilenmeleri	150.000,00 TL (Düzenlenecek toplantılara ilişkin hizmet bedeli) 75.000,00 TL (Şehir dışından gelecek misafirlerin konaklama sına yönelik	VAN	Sağlık Bakanlığı Ulusal Sağlık Hizmetleri A.Ş (USHAŞ) Kültür ve Turizm Bakanlığı Turizm Tanıtma ve Geliştirme Ajansı (TGA) Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Girişimcilik ve Turizm Politikaları Birimi	Organizasyon Hazırlık Çalışmaları (01.05.2024 – 30.08.2024) Uluslararası Sağlık Turizmi İş Forumu'nun 2024 yılı Eylül ayı

Gerçekleştirilecek Etkinlik	İlişkili SOP	Etkinliğin Amacı	Beklenen Fayda ve Çıktılar	Detaylı Etkinlik Bütçesi (KDV Dâhil)	Etkinliğin Gerçekleştirileceği İl	İş Birliği Yapılacak Kurumlar ve Yüklendiği Maliyetler	Etkinlikten Sorumlu Ajans Çalışma Birimi	Etkinlik Takvimi
		kurumlar arasında işbirliğinin geliştirilmesi amacıyla iş forumu düzenlenmesi amaçlanmaktadır.	amaçlanmaktadır. Bu sayede, sağlık turizmi kapsamında ilimizi ziyaret eden hasta sayısında artışın gerçekleşmesi beklenmektedir. Gerçekleştirilecek iş forumu ile, bölgemizde sağlık ve turizm sektörü temsilcilerinin, komşu ülkelerle yakın ilişki geliştirme ve ticari girişimler yürütme kapasitelerinin gelişmesi beklenmektedir.	hizmet bedelidir.) 75.000,00 TL (Şehir dışından gelecek misafirlerin ulaşımına yönelik hizmet bedelidir.)		Sağlık İl Müdürlükleri Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri Sağlık Turizmi Yetki Belgeli Özel Hastaneler, Tıp Merkezleri ve Seyahat Acentaları Organizasyon Ajans bütçesiyle gerçekleştirilecektir.		içerisinde gerçekleştirilmeğe planlanmaktadır.

EK-E Yapılacak Araştırmalar, Analizler, Stratejiler ve Raporlar Tablosu

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
TRB2 Bölgesi'nde Kadın Girişimciliğinin Araştırılması Raporu	TRB2 Bölgesi'nde kadın girişimciliğinin mevcut durumun araştırılması, kadın girişimciliğinin önündeki engellere ışık tutulması ve artırılması için çözüm önerilerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.	Ajans Personeli tarafından gerçekleştirilecektir.	Gerçekleştirilecek toplantıların giderleri kapsamında hizmet alımı yapılacaktır.
Hakkâri'de Gençlerin Spora Yönelimlerinin Araştırılması Raporu	İlde gençlere yönelik oluşturulan spor kültürünün daha geniş alana yayılması ve daha fazla gencin spora yönlendirilebilmesi amacıyla gençlerin hangi spor dallarına eğilimlerinin ve taleplerinin olduğunun tespit edilmesi ve bu minvalde gençlerin yönlendirilebileceği spor dallarının belirlenmesi amaçlanmaktadır.	Parçaçıl hizmet alımı ve Ajans Personeli	Araştırma kapsamında yapılacak anket çalışmasına yönelik hizmet alımı gerçekleştirilecektir.
Van Gölü Ekonomisi Potansiyel Fırsatların Araştırılması Raporu	Bu rapor, Van Gölü bölgesinin zengin doğal kaynaklarını ve kültürel mirasını değerlendirerek bölgenin ekonomik kalkınmasına katkı sağlamak amacıyla hazırlanacaktır.	Hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.	Rapor, bölgenin ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğini destekleyecek veri tabanlı analizler ve öneriler sunacaktır.Bu kapsamda hizmet alımı gerçekleştirilecektir.
Hakkâri Derecik (Umurlu) Sınır Kapısı'nın Bölgeye Etkileri	Sınır kapısının bölge ekonomisine ve bölgedeki	Ajans personeline yüz yüze görüşmeler ve	Hizmet alımı yapılmayacaktır.

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
	insanların yaşamına etkilerinin araştırılması	belge\doküman kayıtlarının incelenmesiyle	
Ata Tohumlarının Araştırılması	Hakkâri'nin sahip olduğu zengin florasının tıbbi aromatik bitkiler ve ata tohumu başlığı altında araştırılması ve sağlık sektöründe üretime uygunluğunun ortaya çıkarılması	Hakkâri İl Tarım Müdürlüğü iş birliğinde saha ziyaretleri ve bitkilerinin değerlerinin ölçümleri ile gerçekleştirilecektir.	Bitkilerin değerlerinin ölçümlerini gerçekleştirmek amacıyla özellikle enstitülerin ve araştırma merkezlerinden hizmet alımı gerçekleştirilecektir.
Bitlis Nemrut Jeopark Alanı Eylem Planının Hazırlanması	Bitlis İli sınırları içinde yer alan Nemrut Kalderasının tanıtımı ve UNESCO'ya başvuru yapılabilmesi için belirlenen alanların korunması, işletilmesi, eğitim faaliyetlerinde kullanılabilmesi, güvenlik ve sağlık önlemlerinin alınabilmesi ve yönetilmesi adına eylem planı hazırlanması gerekmektedir.	Bitlis Valiliği, Bitlis İl Özel İdaresi ve Bitlis Eren Üniversitesi işbirliği ile ve saha çalışmalarında ortaya çıkan sonuçlara göre hizmet alımı yolu ile eylem planı hazırlanacaktır.	Koruma saha alanının belirlenmesi ve haritalandırılması, Jeosit alanlarının tespiti, bitki flora araştırması, yönetim planı vb. çalışmalarının gerçekleştirileceği için hizmet alımı yapılacaktır.
Metal Sektörü Değer Zinciri Çalışması	Başta KSS ve OSB'lerde olmak üzere Van'da metal sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin rekabet güçlerinin artırılabilmesi için öncelikle yaratmış oldukları değerin artırılması gerekmektedir. Bu nedenle, metal sektöründe bulunan işletmelerin yaratmakta oldukları değerin nasıl artırılabilceği, bunun gerçekleştirilmesi için göz önünde bulundurulması gereken faktörlerin neler olduğu, yaratılan değerdeki artışın asgari	Ajans Personeli tarafından gerçekleştirilecektir.	

Yapılacak Araştırma/Analiz/Strateji/Raporlar	Amaç	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
	maliyetle nasıl sağlanabileceği gibi hususlar ile ilgili, iyi uygulama örnekleri de dikkate alınarak, araştırma ve analiz yapılacaktır.		
Van OSB Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Raporu	Van OSB'nin, gelişmiş OSB'lere kıyasla, çevresel, sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamada birçok altyapı ve üstyapı eksikliği bulunmaktadır. Yapılacak bu faaliyetle Van OSB'nin mevcut durumu ortaya çıkarılacak olup Bölgede cazibe merkezi olabilecek ve örnek teşkil edebilecek bir sanayi alanına kavuşturulması için yıllara sâri stratejik faaliyet ve eylem planını içeren kapsamlı bir rapor oluşturulacaktır.	Parçacıl hizmet alımı	Saha araştırmasının bir kısmı hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.
TRB2 Bölgesi'nde Üretilen ve İran'a İhracat Potansiyeli Olan Ürünlerin Araştırılması	TRB2 Bölgesi'nde üretimi olan ve İran'a ihracat yapılabilecek ürünlerin tespiti için araştırma çalışması yapılacaktır.	Parçacıl hizmet alımı	Saha araştırmasının bir kısmı hizmet alımı yoluyla gerçekleştirilecektir.

Ek-F Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları Tablosu

Yapılacak Program Sonrası Değerlendirme ve/veya Etki Analizi Çalışmaları	Programın Yılı	Programın Kapanış Tarihi	Hazırlanış Şekli	Hizmet Alımı Gerekçesi ve Kapsamı
Rekabetçiliğin Geliştirilmesi Mali Destek Programı	2015	30.12.2017	Ajans Personeli	-
Çocuk ve Gençlerin Kalkınmaya Entegrasyonu Mali Destek Programı	2018	07.10.2020	Ajans Personeli	-